

Stratégia rozvoja priemyslu na území Trnavského samosprávneho kraja

Trnava
December 2008

OBSAH

Zhrnutie	5
ÚVOD.....	10
ANALYTICKÁ ČASŤ.....	11
1. Porovnanie hospodárskeho vývoja SR v roku 2007 s krajinami OECD	12
2. Vývoj priemyselnej výroby SR v rokoch 2000 – 2006	16
3. Priemysel SR v roku 2007.....	21
4. Priemysel v Trnavskom samosprávnom kraji.....	35
Zahraniční investori	38
Základné ekonomické ukazovatele priemyslu v TTSK.....	41
Ľudské zdroje a mzdy	44
Priemyselné parky	47
Výskum a vývoj v TTSK.....	55
5. Charakteristika priemyslu v jednotlivých okresoch TTSK	57
Dunajská Streda.....	57
Galanta.....	60
Hlohovec.....	63
Piešťany	65
Senica.....	67
Skalica.....	69
Trnava	70
6. SWOT analýza	74
STRATEGICKÁ ČASŤ	76
7. Návrh strategického cieľa a Vízia	77
7.1. Ciele a stav priemyslu v strednodobom horizonte	77
7.2. Vízia.....	79
8. Priority.....	85
9. Opatrenia, nástroje a východiská koncepcie rozvoja priemyslu na území TTSK	86

9.1.	Priorita: Podpora rastu priemyslu v regióne	86
9.1.1.	Opatrenie: Podpora rozvoja inovačných aktivít.....	86
9.1.2.	Vybudovanie Regionálneho inovačného centra.....	88
9.1.3.	Vybudovanie klastrov	89
9.1.4.	Podpora podnikateľských zámerov a projektov.....	90
9.2.	Ľudský potenciál pre potreby priemyslu.....	92
9.2.1.	Prispôsobenie stredoškolského vzdelávania potrebám priemyslu	93
9.2.2.	Prispôsobenie vzdelávania základných škôl pre potreby praxe	95
9.2.3.	Celoživotné vzdelávanie pre potreby praxe.....	96
9.2.4.	Neformálne vzdelávanie a výmena poznatkov a skúseností.....	98
9.2.5.	Medzinárodná výmena know-how.....	99
9.3.	Infraštruktúra pre rozvoj priemyslu	100
9.3.1.	Zlepšenie dopravnej infraštruktúry	100
9.3.2.	Priemyselné parky a priemyselné zóny.....	102
9.4.	Rámec pre spoluprácu zainteresovaných strán.....	104
9.4.1.	Rada pre podnikateľské prostredie TTSK	104
9.4.2.	Klub veľkých podnikov v TTSK.....	106
9.4.3.	Rada pre MSP pri TTSK.....	107
9.4.4.	Monitoring a hodnotenie	109
ZÁVER		110
PRÍLOHY		112
10.	Východiskové stratégie	113
10.1.	Modernizačný program Slovensko 21.....	113
10.2.	Národný strategický referenčný rámec 2007-2013.....	113
10.3.	Národná Lisabonská stratégia.....	114
10.4.	Národný program reforiem Slovenska na roky 2006 – 2008.....	115
10.5.	Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	115
10.6.	Operačný program Výskum a vývoj	116
10.7.	Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky.....	117

10.8.	Regionálna inovačná stratégia	117
11.	Stručné charakteristiky Operačných programov ako možných zdrojov financovania ...	118
11.1.	OP Vzdelávanie	118
11.2.	OP Výskum a Vývoj.....	124
11.3.	OP Zamestnanosť a Sociálna Inklúzia	129
11.4.	OP Konkurencieschopnosť a Hospodársky Rast.....	135
12.	Medzinárodné príklady dobrých praktík pre rozvoj priemyslu	140
12.1.	Dánsky priemyselný PhD program.....	140
12.2.	CREALSYS Incubator (Rhône- Alpes, Francúzsko)	142
12.3.	Londýnska výzva podnikateľom- obchodná súťaž.....	144
12.4.	Malá spoločnosť rieši svetové problémy	146

ZHRNUTIE

Stratégia rozvoja priemyslu v Trnavskom samosprávnom kraji je dokumentom, ktorý nadväzuje na Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trnavského samosprávneho kraja. Tento materiál je vypracovaný ako iniciatívny materiál úradu TTSK, so zámerom analyzovať situáciu v priemysle v regióne, porovnať jeho stav so svetom, Slovenskom a ostatnými krajmi SR, naznačiť víziu, strategický cieľ, priority, opatrenia a aktivity.

Stratégia má ambíciu stať sa verejným dokumentom, ktorý sa snaží nie len mapovať stav priemyslu v regióne, načrtnúť víziu jeho vývoja, ale aj stanoviť postavenie TTSK v tomto procese. Strategický cieľ a vízia načrtli stav, ktorý je želaný v strednodobom horizonte dosiahnuť. Ciele stratégie definujú úlohu TTSK pre nasledujúce obdobie:

- i) Definovať stav priemyslu v regióne a možnosti jeho vývoja v strednodobom horizonte
- ii) Určiť spôsob akým bude TTSK prispievať k hospodárskemu rozvoju regiónu a naplňovať stanovený strategický cieľ a víziu.
- iii) Načrtnúť možné opatrenia, aktivity a nástroje podpory zo strany TTSK, pre dosiahnutie strategického cieľa.

Priemyselný potenciál Trnavského samosprávneho kraja je tvorený troma hlavnými odvetviami – automobilovým a elektrotechnickým priemyslom a energetikou. Tieto odvetvia sú charakterizované vedúcimi podnikmi ako – PSA Peugeot, Trnava (automobilový), Samsung Electronics Slovakia, Galanta, Samsung LCD, Voderady (Elektrotechnický) a Jadrová Elektráreň, Jaslovské Bohunice.

Jednoznačnou výhodou kraja je výrazná diverzifikovanosť ťažiskových výrobných spoločností, keď sa tu nachádzajú podniky patriace okrem ťažiskových sektorov aj odvetví sklárskeho priemyslu, strojárstva, výroby zdravotníckej techniky, chémie a farmaceutiky, výroby plastov, drevospracujúceho priemyslu a potravinárstva.

V roku 2006 bolo v Trnavskom samosprávnom kraji zaevidovaných celkom 12 313 právnických osôb, z toho 8 585 podnikateľských subjektov. Od roku 2002 je to navýšenie podnikateľských subjektov o 3 013, čo predstavuje nárast vo výške 143,4 %. Z celkového počtu 8 585 podnikateľských subjektov je 8 516 súkromných spoločností, 1 077 spoločností je zahraničných a 651 medzinárodných. Vo vlastníctve štátu je iba jeden podnikateľský subjekt. Ekonomické ukazovatele dokazujú, že TTSK zaberá popredné miesto v regionálnych štatistikách, pokiaľ berieme Bratislavský kraj ako špecifickú výnimku spojenú s postavením hlavného mesta ako lídra v ekonomickej výkonnosti.

V podiele tržieb je interval od 4,4 % (kraj Prešovský) do 39,8 % (kraj Bratislavský), pričom trnavský kraj dosahuje podiel 13,9 % a v podiele pridanej hodnoty od 4,3 % (kraj Prešovský) do 37,0 % (kraj Bratislavský), pričom kraj Trnavský dosahuje podiel 11,1 %. Podiel v zamestnanosti je rovnomernejší a pohybuje sa v intervale od 10,5 % (kraj Banskobystrický) do 18,6 % (kraj Bratislavský), pričom kraj Trnavský dosahuje podiel 11,3 %. Najvyššia produktivita práce z pridanej hodnoty bola vytvorená v Bratislavskom kraji (1 329,4 mil. Sk/prac.) a v Košickom kraji (779,9 mil. Sk/prac.) a najnižšia v Prešovskom kraji (248,5 mil. Sk/prac.), pričom kraj Trnavský dosiahol hodnotu 683,7 mil. Sk/prac.

Z hľadiska priamych zahraničných investícií sa radí TTSK medzi úspešnejšie kraje. Trnavský samosprávny kraj zaznamenal najvyšší nárast prílevu priamych zahraničných investícií po roku 2002, čo súvisí predovšetkým s investičnými projektmi spoločností PSA Peugeot Citroen a Samsung Electronics. Etablovanie rozsiahlej subdodávateľskej siete výrazným spôsobom znížilo mieru nezamestnanosti v podstatnej časti Trnavského VÚC.

V rokoch 2002 až 2005 sa TTSK umiestnil v priemernom rozpätí 10-13% podielu na priamych zahraničných investíciách spolu s Banskobystrickým, Košickým, Trenčianskym a Žilinským krajom. Výnimočne nízky 5%-tný podiel zaznamenal v tomto období Prešovský kraj na rozdiel od najvyššieho 22%-tného podielu Nitrianskeho kraja.

Z hľadiska umiestnenia investičných projektov podporených štátnou pomocou po krajoch Slovenska v roku 2007 suverénne zvíťazil Nitriansky kraj, kde sa realizovalo dvanásť projektov. Nasledoval Košický a Trenčiansky kraj kde sa realizovalo sedem projektov, Bratislavský, Trnavský a Banskobystrický kraj s piatimi projektmi, Prešovský kraj so štyrmi a Žilinský s tromi. Výrazným prvkom svedčiacim o rozvoji priemyslu a účinnej podpore jeho rozvoja sú funkčné priemyselné parky. Na mape Trnavského samosprávneho kraja môžeme sledovať rovnomerné rozloženie priemyselných parkov, ktoré svedčí o zdravom územnom rozvoji kraja. Priemyselné parky sú umiestnené v Galante, Hlohovci, Sereďi, Sládkovičove, Senici, Skalici a Trnave. Do všetkých týchto zón boli umiestnené nové, väčšinou zahraničné investície, ktoré posunuli vyššie všetky ekonomické ukazovatele kraja od priemyselnej výroby, tržieb, pridanej hodnoty, zamestnanosti až po exportnú výkonnosť.

Z hľadiska výkonnosti vo výskume a vývoji, je Trnavský samosprávny kraj v európskom kontexte hodnotený rovnako podpriemerne, ako celé Slovensko. Európska komisia každoročne pripravuje hodnotenie regiónov na základe súboru ukazovateľov komplexne hodnotených ako Inovačný index. Trnavský samosprávny kraj je v rebríčku Innovation Scoreboard hodnotený spolu s Nitrianskym samosprávnym krajom. Celkom bolo v roku 2006 hodnotených 208 regiónov z 27 členských štátov EÚ. Región Západné Slovensko sa umiestnil na 171. mieste, keď ho predbehol Bratislavský región (27. miesto) a región Stredné Slovensko (167. miesto). Zo susedných krajín sa v tomto hodnotení na priaznivejšom mieste umiestnilo šesť regiónov z Českej republiky (pričom región Praha sa umiestnil na 15. mieste), dva regióny z Maďarskej republiky a 7 regiónov z Poľska.

Jednotlivé okresy Trnavského samosprávneho kraja disponujú individuálnym priemyselným potenciálom a takmer v každom je minimálne jeden ťažiskový podnik, ktorému je možné pripísať celoslovenský, alebo nadnárodný význam.

Okres Dunajská Streda patrí v k územným celkom, ktoré v rámci Trnavského samosprávneho kraja majú najmenej diverzifikovanú hospodársku základňu a najvyššiu mieru nezamestnanosti. Špecializácia na agrosektor je i napriek vysokokvalitnému potenciálu územia pre poľnohospodársku výrobu nedostačujúca pre dostatočnú tvorbu zdrojov a vytváranie nových pracovných miest. Zvýšenie podielu HDP a vytváranie adekvátneho počtu pracovných miest bude možné realizovať postupnou implementáciou projektových zámerov orientovaných na rozvoj malého a stredného podnikania, ale predovšetkým v zavádzaní sofistikovaných výrob a flexibilných priemyselných prevádzok. Stratégia zavádzania malých a stredných priemyselných prevádzok je uplatniteľná aj v sídelnej štruktúre poľnohospodársko - priemyselne štruktúrovaného hospodárstva okresu, obzvlášť, ak sa vyznačuje dobrou dopravnou dostupnosťou. Najväčšími podnikmi v okrese sú Wertheim, Tauris Danubius, Hydraulika DS, Kovoflex, Motokom Slovakia, Europack a Winifer.

Okres Galanta je zložený z troch priemyselných centier – Sered', Galanta, Sládkovičovo. Sú tu pomerne silno zastúpené výrobné podniky priemyslu, stavebnej výroby a skladového hospodárstva. V odvetvovej štruktúre priemyslu dominuje elektrotechnický priemysel, strojárstvo a potravinársky priemysel. Kapacity skladového hospodárstva sú zamerané hlavne na skladovanie komponentov elektrotechniky, potravín, stavebného materiálu. Lídrom v priemyselnej výrobe v tomto meste je jednoznačne Samsung Electronics Slovakia, ktorý do okolia pritiahol vyše desiatky subdodávateľov ako sú Jasplastik Sk, Samil Balenie a ďalších. Ostatné podniky predstavujú vhodnú diverzifikáciu priemyselnej produkcie a patria medzi ne Pedrazzoli Slovakia, Dipex, MACH Trade, I.D.C. Holding – Pečivárne Sered' a Bekaert Slovakia.

Ekonomický potenciál mesta a okresu Hlohovec dlhodobo determinovalo odvetvia kovospracujúceho a farmaceutického priemyslu. Medzi rokmi 2001 až 2005 však došlo k výraznému poklesu váhy tohto odvetvia. Napríklad podiel zamestnanosti v tomto odvetí na celkovej zamestnanosti sa medzi rokmi 2001 až 2005 znížil až o vyše 10 percentuálnych bodov (zo 48,7 % v roku 2001 na 38,1 % v roku 2005). Napriek tomu podiel priemyslu na celkovej zamestnanosti v okrese Hlohovec stále významne prevyšuje celoslovenský priemer.

Tradičnými výrobcami v okrese sú Bekaert Slovakia (bývalá drôtovňa) a Zentiva (bývalá Slovakofarma). K diverzifikácii priemyslu prispelo vybudovanie priemyselného parku, v ktorom sú umiestnené spoločnosti ako Wetter, Faurecia Automotive Slovakia, CNC precision a JMT SK.

Hospodárstvo okresu Piešťany je postavené najmä na odvetviach, akými sú veľkoobchod a sprostredkovanie veľkoobchodu, zdravotníctvo a sociálna pomoc, verejná správa a obrana; školstvo, výroba rádiových, televíznych a komunikačných zariadení a prístrojov, stavebníctvo, maloobchod, oprava tovaru osobnej potreby a potrieb pre domácnosť, výroba kovových konštrukcií a kovových výrobkov, pozemná doprava, potrubná doprava, výroba potravín a nápojov, hotely a reštaurácie, činnosti v oblasti nehnuteľností. Hoci sú Piešťany vnímané skôr ako kúpeľné mesto v samotnom okrese pôsobí viacero významných spoločností najmä zo strojárkeho a elektrotechnického priemyslu ako O.N. Semiconductor (sťahuje svoju výrobu), Chirana-Dental, Chil'ana Progres, Chirozan, Schlosser, Omfa Fabrics, Steel Form, Semikron a Deli Pro.

Senica je svojou lokalitou atraktívne miesto pre mnohých investorov, najmä pre svoje popredné postavenie logistického centra nielen v regióne ale aj v rámci Slovenska a preto záujem investorov o etablovanie svojich firiem práve v tejto lokalite trvá. Priemyselná zóna Senica vznikla z podnetu samosprávnych orgánov mesta za účelom prilákať nové podnikateľské aktivity výrobného-produkčného, obslužno-servisného a distribučno-skladovacieho charakteru, podnietiť miestne a lokálne firmy k rozšíreniu vlastných podnikateľských aktivít a využiť voľné územia mesta. V okrese sú umiestnené nové i tradičné priemyselné podniky ako napríklad Acelor Slovakia SSC, Delphi Slovensko, Slovokord, Technoimes, Slovokord, Xella Slovensko, YTONG a Hebel.

V štruktúre priemyslu Skalice z hľadiska právnych foriem podnikov je najpočetnejšie zastúpená skupinou právnických osôb - s.r.o. a skupinou fyzických osôb nezapísaných v obchodnom registri. Z hľadiska ekonomických činností je medzi podnikmi najviac zastúpená oblasť vnútorného obchodu, ubytovacích zariadení a reštaurácií, na druhom mieste je zastúpená priemyselná výroba. Priemyselná výroba, vzhľadom na výrobné kapacity, sa dominantne orientuje na strojársku výrobu, polygrafickú výrobu a stavebníctvo. Medzi najvýznamnejšie podniky patria Grafobal Skalica, INA Skalica a Protherm.

Ekonomika okresu Trnava sa javí ako veľmi dobre diverzifikovaná a zahŕňa firmy tradičné aj nové, slovenských aj zahraničných vlastníkov, v priemysle, doprave, stavebníctve, energetike, obchode a v službách. Za uplynulé roky došlo v Trnave k významnému investičnému rozvoju, za ktorým stojí o.i. príchod francúzskej automobilky PSA Peugeot Citroën. Diapazón firiem tvoria aj ďalšie spoločnosti ako: Faurecia Slovakia, STREIT Trnava, Samsung LCD, Voderady, Punch products Trnava, Johns Manville Slovakia, Chemolak Smolenice, Tatrachema, ZF Sachs Slovakia, ŽOS Trnava, Toma Industries, Swedwood, Amylum Slovakia, Boleráz.

Na základe dát, faktov, porovnaní a analýz bola zostavená swot analýza priemyselného potenciálu TTSK. Zo SWOT analýzy vyplývajú pre Trnavský samosprávny kraj hlavné pozitívne faktory pre rozvoj priemyslu v regióne ako sú: značná diverzifikácia priemyselnej základne, existencia priemyselných lídrov, priťahujúcich subdodávateľov, pomerne priaznivá vzdelanostná a veková štruktúra obyvateľstva, výhodná geografická poloha podporená dopravnou infraštruktúrou, reálna existencia potenciálu pre ďalší rozvoj priemyslu, logistických centier a priemyselných parkov, vybudované partnerské vzťahy so zahraničím, existencia siete vzdelávacích zariadení, existencia výskumno-vývojových zariadení.

Rovnako však treba prihliadať na ohrozenia a disparity, ktoré môžu poznamenať budúci vývoj v sektore priemyselnej výroby v regióne: vysoká naviazanosť na výrazných priemyselných lídrov v regióne, nízky podiel výroby s vyššou pridanou hodnotou, stagnácia vedy a výskumu, nedostatočné výskumno-vývojové kapacity, nízke prepojenie VaV s praxou, nepomer medzi ponukou a dopytom pracovných miest, nízke využívanie informačných technológií, prevažujúca nízka efektivita aktivít cielených k získaniu zahraničných investorov v oblasti VaV, problémy zamestnávateľov s dostatkom kvalitnej pracovnej sily a nevhodný profil absolventov škôl pre trh práce.

Na základe faktov, analytickej časti a SWOT analýzy bol sformulovaný nasledovný Strategický cieľ - Trvalo udržateľný hospodársky rast v regióne TTSK, so zachovaním diverzifikácie výrobných odvetví a zvyšovaním podielu produkcie s vyššou pridanou hodnotou, s pozitívnymi ekonomickými, sociálnymi a environmentálnymi vplyvmi na samotný región a jeho obyvateľov. Pre naplnenie strategického cieľa boli zvolené základné priority z hľadiska pôsobenia TTSK v procese rozvoja priemyslu v strednodobom horizonte:

1. Podpora rozvoja priemyslu – táto priorita je zameraná na rozvoj inovácií prostredníctvom podpory inovačných projektov v priemyselných podnikoch, vybudovania Regionálneho inovačného centra. Do tejto priority patria aj klastre orientované na tri základné póly rastu TTSK – automobilový priemysel, elektrotechnický priemysel a energetiku. Príspevkom pre rozvoj malého a stredného podnikania zo strany samosprávneho kraja bude aj orientácia regionálnych rozvojových agentúr na podnikateľskú sféru.
2. Ľudský potenciál pre potreby priemyslu - priorita je orientovaná na kvalitné ľudské zdroje a zahŕňa také opatrenia ako prispôsobenie stredoškolského a základného vzdelávania, celoživotné vzdelávanie, neformálne vzdelávanie a medzinárodnú výmenu know-how.
3. Infraštruktúra pre rozvoj priemyslu – je základným predpokladom pre priťahnutie nových investícií a udržanie súčasnej priemyselnej výroby. Pre moderné podniky fungujúce v systéme zásobovania Just-in-time je nevyhnutná kvalitná cestná infraštruktúra, na ktorú kladie dôraz aj TTSK. Do infraštruktúry patria aj priemyselné parky, ktoré sústreďujú základné podmienky pre prípravu a vznik nových podnikov.
4. Rámec pre spoluprácu zainteresovaných strán - Trnavský samosprávny kraj v tvorbe a realizácii stratégie pre rozvoj priemyslu nemôže zostať jediným aktérom pri

uskutočňovaní rozvojových zámerov. Každý tvorca koncepcie, či stratégie, ktorá zasahuje širší okruh aktérov potrebuje spätnú väzbu na svoje aktivity, vnímať nové názory a postrehy. Rámec pre spoluprácu by mala tvoriť Rada pre podnikateľské prostredie, Klub veľkých podnikov a Rada pre Malé a stredné podniky. Rovnako dôležitým rámcom je monitoring a hodnotenie priemyselných odvetví a podnikateľského prostredia, na čo by mali slúžiť expozitúry úradu TTSK v jednotlivých mestách.

Priemysel sa doposiaľ rozvíjal v Trnavskom samosprávnom kraji viac-menej bez príspevku regionálnych samosprávnych štruktúr. Výnimkou boli veľké investičné projekty (PSA Peugeot, Samsung LCD), ktoré si vyžadovali koordináciu investora s centrálnou administratívou a regionálnou samosprávou. Práve spolupráca súkromného a verejného sektora predstavuje veľký potenciál pre trvalo udržateľný rozvoj priemyslu v regióne. Existuje množstvo spoločných tém načrtnutých vo vízii, prioritách a opatreniach ako sú inovácie, vzdelávanie, infraštruktúra, podnikateľské prostredie. Všetky tieto témy je možné rozvíjať prostredníctvom spoločnej platformy verejného a súkromného sektora. Stratégia teda nie je len programovým dokumentom, ale zároveň aj výzvou pre súkromný sektor na užšiu spoluprácu.

Systematický a koordinovaný rozvoj priemyslu na území kraja si bude následne vyžadovať rozpracovanie priorít, opatrení a aktivít načrtnutých v stratégii do konkrétnych vykonávacích dokumentov, ktoré budú popisovať konkrétne úlohy, projekty a aktivity, nositeľov úloh (aktivít), partnerov zapojených do ich realizácie, príjemcov výsledkov zrealizovaných aktivít, konkrétny finančný plán a časový harmonogram.

ÚVOD

Trnavský samosprávny kraj je tradične významným územným celkom Slovenska. Historicky bol jedným z centier spoločenského, cirkevného, univerzitného i hospodárskeho diania v krajine. Súčasný vývoj sa zakladá nie len na tradíciách, ale aj na vstupe nových prvkov, najmä v hospodárskej sfére.

Nové strategické investície najmä v podobe PSA Peugeot Citroen, Samsung Electronics Slovakia, Samsung LCD, či INA Skalica priniesli do regiónu nové prvky v podobe moderných technológií, výrobných postupov, ale i kultúry manažmentu, riadenia podnikov, či rozdielne spoločenské návyky zahraničných manažérov.

Všetky vyššie uvedené fakty a skutočnosti predstavujú výzvu pre celý Trnavský samosprávny kraj v tom, aby dokázal čo najviac vyťažiť z výhod, ktoré mu poskytujú významné investície. Strategickí investori priniesli do kraja nie len vyššiu ekonomickú úroveň, ale aj množstvo znalostí, ktoré je potrebné zužitkovať k obojstrannej spokojnosti.

Prvým úspechom TTSK bolo pritiahnutie strategických investorov, ktorí začali realizovať svoje zábery od roku 2002. Roky 2008 -2009 mali znamenať vrchol ekonomickej výkonnosti regiónu v súvislosti s plným rozbehom výroby investorov a ukončením niektorých rozvojových projektov.

Nemenej dôležitým úspechom bude udržanie investorov v regióne a poskytnutie im adekvátnych podmienok pre fungovanie výroby v podobe priaznivého podnikateľského prostredia, ústretovej administratívy, kvalitného ľudského potenciálu, inovačných aktivít a kvalitnej infraštruktúry.

Malé a stredné podniky sú segmentom podnikateľskej sféry, ktorý si vyžaduje osobitný prístup vzhľadom na svoju štruktúrovanosť, rozdrobenosť a rozdiely v zameraní jednotlivých podnikov. Napriek tomu sú ekonomickou silou, ktorá si zasluhuje rovnakú pozornosť ako veľké podniky vzhľadom na ich podiel na tvorbe domáceho produktu a pracovných miest.

Stratégia pre rozvoj priemyslu v Trnavskom samosprávnom kraji má jasne definovaný strategický cieľ vo vzťahu k samotnému priemyslu. Druhou líniou, ktorá je vnesená do celej strategickje časti je definovanie miesta regionálnej samosprávy v rozvoji priemyslu.

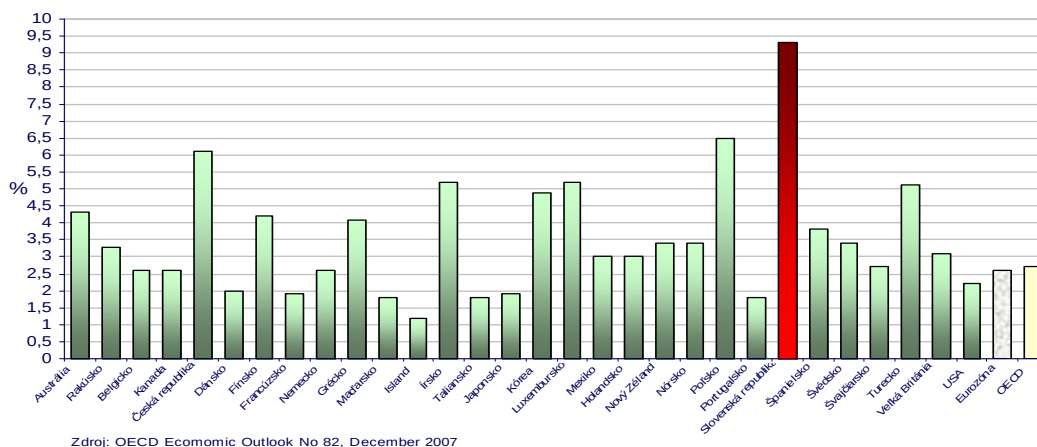
Regionálna samospráva má určité obmedzené kompetencie vo vzťahu k priemyselným odvetviám. Sú rozdielne od centrálnej administratívy, ktorá disponuje zákonodarstvom i väčšími finančnými možnosťami a administratívnym aparátom. Zároveň je ďalej od podnikov ako miestna samospráva. Napriek tomu má šancu byť správnym stredom medzi centrálnou a miestnou úrovňou, iniciátorom permanentného dialógu a množstva podporných aktivít smerujúcich k rozvoju priemyslu a teda aj ekonomiky kraja.

ANALYTICKÁ ČASŤ

1. POROVNANIE HOSPODÁRSKEHO VÝVOJA SR V ROKU 2007 S KRAJINAMI OECD

Celková výkonnosť ekonomiky Slovenska meraná **hrubým domácim produktom**¹ sa zvýšila v roku 2007 oproti roku 2006 o 10,4 % (najvyšší medziročný prírastok od roku 1995) a vysoko prevýšila úroveň miery rastu HDP všetkých ostatných krajín OECD.

Medziročný prírastok HDP v krajinách OECD v %, rok 2007

Na Slovensku sa usadili v posledných rokoch vo výraznejšej miere zahraniční investori najmä kvôli lacnej a pomerne kvalifikovanej pracovnej sile a výhodným daňovým podmienkam. Najvýznamnejší vplyv na rast slovenskej ekonomiky má v posledných rokoch najmä automobilový a elektrotechnický priemysel, ktoré patria k najvýraznejším exportným lídrom na Slovensku. V porovnaní s rokom 2006 dosiahol zahraničný obchod s tovarmi v roku 2007 podstatne lepšie výsledky obchodnej bilancie. Celkový deficit za január až december 2007 sa znížil o 53,9 mld. Sk. V pozadí dobrého výsledku stojí rýchly rast vývozu (15,2 %) sprevádzaný menšou dynamikou dovozu (10,2 %) zapríčinený okrem iného aj zníženým dovozom veľkých technologických celkov a tovarov. Rast vývozu pritom súvisí aj s nábehom výroby v nových automobilkách a pozitívnym vývojom produkcie v elektrotechnickom priemysle.

Za obzvlášť dôležitý treba považovať vysoký a kontinuálne rastúci podiel trhov EÚ na slovenskom exporte. Rastúci podiel trhu EÚ zabezpečuje okrem stabilného prísunu devíz aj možnosť cenovej stability a vyvíjanie tlaku na sústavný rast konkurencieschopnosti. Tento trend zároveň poukazuje na nedostatočné využívanie trhov v iných svetových regiónoch.

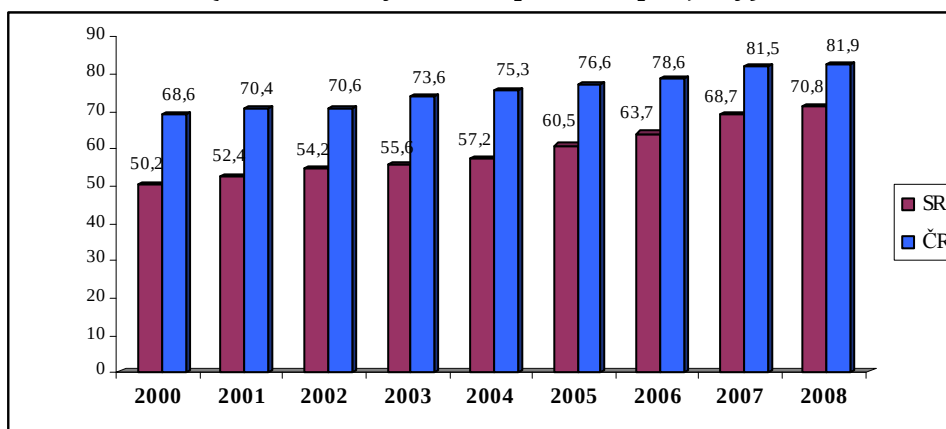
Z teritoriálneho hľadiska najväčším problémom zahraničného obchodu zostáva nevyvážená obchodná bilancia s Áziou. V roku 2007 deficit dosiahol 193 miliárd korún, čo vytvára určité riziko v zahraničnom obchode na rok 2008, najmä pri neistom vývoji cien

¹ podľa ESNÚ 95, údaje sú zostavené a revidované na základe implementácie nových metodických princípov vyplývajúcich z nariadenia EÚ a Eurostatu v porovnateľnom časovom rade.

ropy a pri možnom spomalení ekonomického rastu. Ekonomika SR zatiaľ ešte disponuje rezervami a je schopná kompenzovať tento vysoký deficit zvyšovaním exportnej výkonnosti a prebytkom obchodnej bilancie s krajinami EÚ.

Výrazne rýchlejší rast HDP v SR ako priemerný rast v štátoch OECD zlepšuje postavenie SR v úrovni produktivity i v celkovej ekonomickej úrovni. Indexne možno odhadnúť zlepšenie celkovej ekonomickej úrovne SR v roku 2007 o 6 percentuálnych bodov v rámci OECD a o 5 percentuálnych bodov v rámci EÚ 27. Aj v porovnaní s Českou republikou sa znížil rozdiel vo výkonnosti ekonomík z 18,4 percentuálnych bodov v roku 2000 na 12,8 percentuálnych bodov v roku 2007. Priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR dosiahla 74,7 % v roku 2000 a iba 75,9 % v roku 2007 priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Českej republiky.

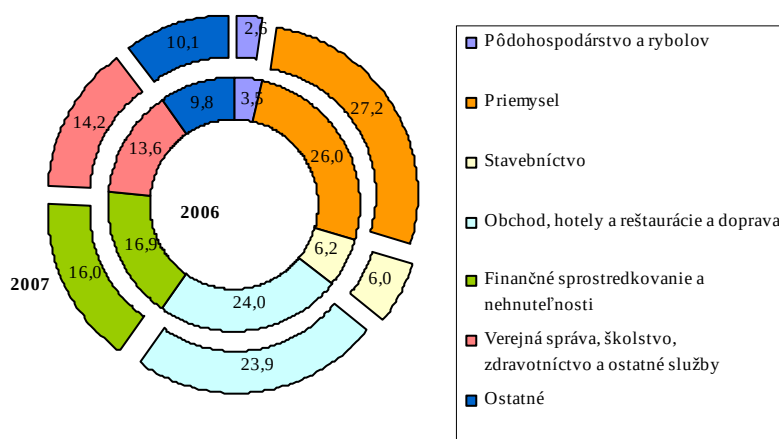
Výkonnosť ekonomiky v porovnaní s ČR (HDP na 1 obyvateľa v parite kúpnej sily)

Zdroj: OECD

O rast HDP v SR za rok 2007 (10,4 %) v najväčšej miere zabezpečil domáci dopyt (6,1 %) a čistý vývoz výrobkov a služieb (5,6 %). Zmena stavu zásob pôsobila znižujúco (-1,3 %), rovnako ako za krajiny OECD a Eurozóny.

Štruktúra tvorby HDP podľa odvetví v %

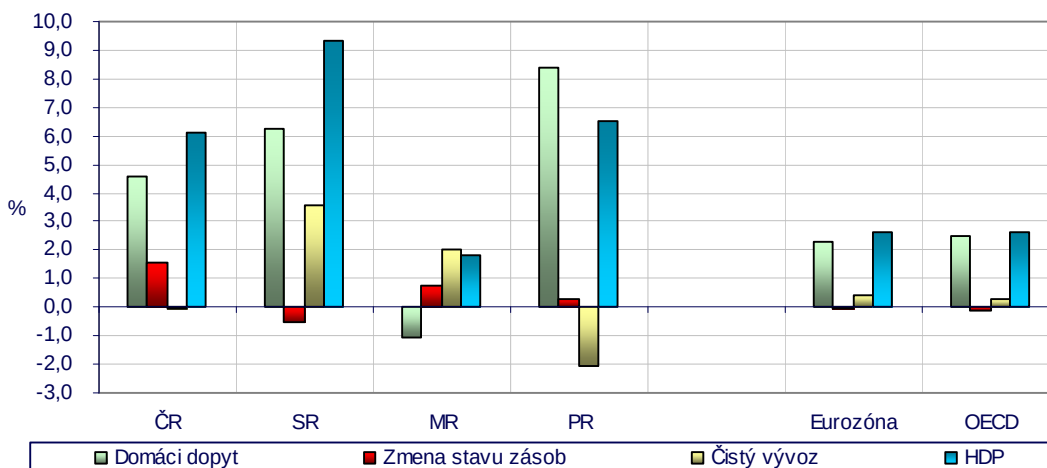

1/ Metodika ESNU 95; údaje v roku 2006 sú revidované podľa predbežného ročného účtu; od roku 2007 sú predbežné štvrťročné odhady; zo stálych cien vypočítaných reťazením objemov s použitím referenčného roka 2000

Zdroj: OECD

Spomedzi krajín V4 zaznamenali najvýraznejší príspevok domáceho dopytu k rastu HDP Poľsko (8,4 % - nárast oproti roku 2006 o 1,4 p.b.) a Česká republika (4,5 % - stagnácia od roku 2006). Maďarsko vykázalo záporný vplyv príspevku domáceho dopytu k rastu HDP (-1,1 %, čo bol výraznejší pokles o 2,7 p.b.).

Príspevky k rastu HDP za krajiny V4 celkom v %, rok 2007

Zdroj: OECD Economic Outlook No 82, December 2007

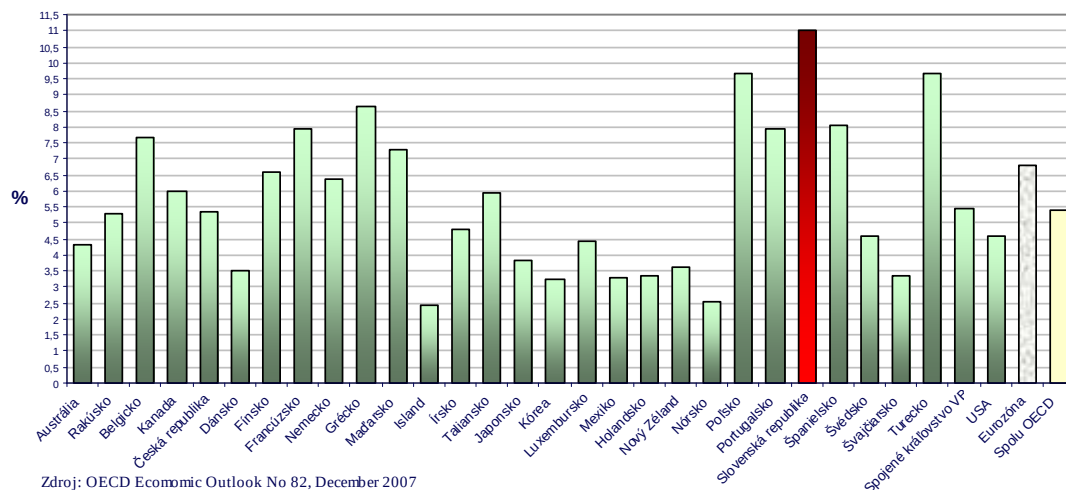
V krajinách OECD spolu aj v krajinách Eurozóny je v roku 2008 predpoklad pokračujúceho poklesu medziročného prírustku HDP. Najvýraznejší pokles sa predpokladá v Írsku (o 2,3 p.b.), v Českej republike a na Novom Zélande (o 1,5 p.b.), vo Fínsku a Španielsku (o 1,3 p.b.) a v Slovenskej republike (o 2,0 p.b.), avšak i po poklese tempo zostane jedným z najvyšších. Pokles vychádza už z vysoko vyčerpaných výrobných kapacít a prejavujúceho sa nedostatku odborných pracovníkov, najmä technického zamerania. V roku 2008 sa podľa prognózy OECD predpokladá zabezpečenie rastu hrubého domáceho produktu v Slovenskej republike opäť prevažne domácim dopytom (5,7 %) a čistým vývozom (2,2 %), pričom je predpoklad, že zmena stavu zásob (-0,6 %) bude opäť pôsobiť znižujúco. Ďalšie zlepšenie na pracovnom trhu a udržateľný rast úverovania zabezpečí pokračovanie podpory rastu domácej spotreby. Tvorba hrubého fixného kapitálu by mala dosiahnuť silnej úrovne rastu vďaka ďalším priamym zahraničným investíciám dodávateľských firiem v automobilovom a elektrotechnickom priemysle.

Nezamestnanosť v SR v priemere za rok 2007 dosiahla 11 % (291,9 tis. osôb). V porovnaní s minulým rokom sa znížila o 2,3 p.b., počet nezamestnaných sa znížil o 61,5 tis. osôb a dosiahla najnižšiu úroveň od roku 1996. Zníženie nezamestnanosti sprevádzal rast voľných pracovných miest. Ku koncu decembra 2007 sa ich počet medziročne zvýšil o 3,2 tis. na 21 tis. Je to dôsledok silného rastu ekonomiky, ktorý napomáha udržaniu pozitívnych trendov na trhu práce, ktorý pretrváva od roku 2004. Na pokles nezamestnanosti pôsobí i zvyšujúci sa počet osôb pracujúcich v zahraničí.

Miera nezamestnanosti dosiahla v roku 2007 v krajinách OECD úroveň 5,4 %. Oproti predchádzajúcemu roku 2006 je to pokračujúci pokles o 0,5 p.b.. Krajiny Eurozóny však vykázali v roku 2007 (napriek pokračujúceho poklesu od roku 2003) vyššiu mieru nezamestnanosti (6,8 %).

Najvyššiu úroveň miery nezamestnanosti medzi krajinami OECD dosiahla Slovenská republika, ktorá s 11,0 % nezamestnanosťou prevýšila mieru nezamestnanosti sledovanú v krajinách OECD spolu o 5,6 p.b.. Medzi krajiny s vysokou nezamestnanosťou sa zaradili v roku 2007 ešte Poľsko (9,7 %), Turecko (9,6 %) a Grécko (8,6 %). Z vyspelých ekonomík sa ku krajinám s vysokou mierou nezamestnanosti začlenilo Francúzsko s 8,0 % nezamestnanosťou. Maďarská republika vykázala tiež relatívne vysokú úroveň (7,3 %), ale Česká republika s 5,4 % nezamestnanosťou sa zaradila medzi krajiny s nižšou mierou nezamestnanosti.

Miera nezamestnanosti v krajinách OECD v %, rok 2007

Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR za rok 2007 dosiahla 20 146 Sk. Reálna mzda sa zvýšila o 4,3 %. Oproti minulému roku bola nominálne vyššia o 7,2 %. Jej rast po zohľadnení vývoja spotrebiteľských cien bol o 1 percentuálny bod rýchlejší ako v roku 2006. Dynamika zvýšenia reálnych miezd súvisela s nižšou úrovňou priemernej inflácie ako pred rokom. Priemerná hrubá mesačná mzda ľudí žijúcich v Luxembursku, Nemecku, či vo Fínsku dosahuje úroveň od 2 900 do 4 000 EUR, zatiaľ čo u nás je to okolo 640 EUR, čo nás v Eurozóne posúva na posledné miesto.

Európske ekonomiky budú naďalej ohrozované rekordným stúpaním cien ropy a celosvetovým nedostatkom úverov. Rovnako má na ekonomiku európskych krajín negatívny dopad slabnúci dolár, ktorý ovplyvňuje pracovný trh a naďalej ohrozuje existenciu množstva pracovných miest. Silné euro má nepriaznivý dopad na európskych exportérov, ktorých svojou pozíciou znevýhodňuje, avšak výrazne zlacňuje dovozy.

2. VÝVOJ PRIEMYSELNEJ VÝROBY SR V ROKOCH 2000 – 2006

Vývoj hospodárstva SR v rokoch 2000 – 2006 je sprevádzaný postupnými zmenami v odvetvovej štruktúre tvorby HDP. Naďalej pokračujú tendencie z predchádzajúceho obdobia – pokles podielu poľnohospodárstva, stavebníctva a priemyslu, nárast pozície služieb na tvorbe HDP. Vnútna štruktúra ekonomiky Slovenska sa vývojom značne priblížila úrovni vo vyspelých krajinách.

Napriek poklesu váhy priemyslu na tvorbe HDP sprevádzaného zmenami v jeho vnútro - odvetvovej štruktúre je priemyselná výroba hnacím motorom rozvoja sektora služieb. Štruktúra priemyslu SR sa z pohľadu participácie jednotlivých základných odvetví na tvorbe HDP postupom vývoja značne priblížila štruktúre vo vyspelých krajinách. Výkonnosť a konkurenčná schopnosť slovenského priemyslu, napriek nespornému pokroku, je stále nižšia ako priemer EÚ – 27. To je výsledkom najmä nízkej inovačnej aktivity.

Priemyselná výroba v súčasnosti stojí na troch významných odvetvových pilieroch - na výrobe dopravných prostriedkov, kovových výrobkov a na elektrotechnike.

Najdynamickejší rozvoj výroby oproti roku 2000 zaznamenala do roku 2007 výroba dopravných prostriedkov s indexom priemyselnej produkcie 308,4. Vysokú dynamiku je vidieť aj vo výrobe elektrických a optických zariadení s indexom priemyselnej produkcie 2007/2000 v hodnote 293,1. U dodávateľských odvetví je vysoký rast výroby dosahovaný vo výrobe kovov a kovových výrobkov dosahujúcej hodnoty 175,8.

V súvislosti s uvedeným však je potrebné uviesť, že u pridanej hodnoty výroba kovov a kovových výrobkov dosahuje až 22,3%, výroba optických a elektrických zariadení 12,1% a výroba dopravných prostriedkov 16% z hodnôt dosahovaných priemyselnou výrobou. Navyše výroba motorových vozidiel dominujúca v oblasti tržieb dosahuje jeden z najnižších podielov pridanej hodnoty vytvorenej na jednotku spotrebovaných materiálov a energií, čo platí aj pre ďalšie z pohľadu odbytu dominantné odvetvie akým je výroba rádiových, televíznych a komunikačných zariadení s klesajúcim trendom tohto ukazovateľa u oboch odvetví v období 2000 až 2006.

Priemerný počet zamestnancov v priemyselnej výrobe SR v r. 2000 až 2006 sa znížil o 9 217 osôb (2,4 %). Najväčší úbytok zamestnancov zaznamenala výroba potravín a nápojov o 12 621 osôb (26,8 %). Na celkovom znížení sa ďalej podieľala najmä výroba chemikálií a chemických výrobkov, výroba koksu, rafinovaných ropných produktov a jadrových palív, výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera, výroba ostatných dopravných zariadení a výroba odevov; úprava a farbenie kožušín. K výraznejšiemu zvýšeniu zamestnanosti v sledovanom období došlo vo výrobe elektrických strojov a prístrojov i. n., vo výrobe motorových vozidiel, prívesov a návesov, vo výrobe výrobkov z gumy a plastov, vo výrobe nábytku a vo výrobe rádiových, televíznych a komunikačných zariadení a prístrojov. Vývoj zamestnanosti ovplyvnili najmä priame zahraničné investície a podpora rozvoja malých a stredných podnikov.

V rokoch 2000 až 2006 do odvetví priemyselnej výroby SR bolo vložených 509,3 mld. Sk (priemerne 72,76 mld. Sk ročne), z toho do strojného zariadenia 331,7 mld. Sk, t.j. 65,1

% z celkových investícií. Najviac investícií smerovalo do výroby dopravných prostriedkov, výroby kovov a kovových výrobkov, výroby potravín, nápojov, výroby elektrických a optických zariadení a do výroby strojov a zariadení.

Napriek tomu sa však v uvedenom období v rámci priemyselnej výroby zaznamenal pokles zostatkovej hodnoty investičného majetku, čo dokazuje že investície v rámci tejto agregácie nepostačujú na jednoduchú reprodukciu majetku. Pozitívne sa zostatková hodnota investičného majetku vo vzťahu k objemu obstaraných investícií vyvíjala najmä v odvetviach výroby elektrických a optických zariadení, vo výrobe ostatných dopravných prostriedkov a v oblasti vydavateľstva, tlače a reprodukcii nahratých nosičov záznamu.

Nedostatočne sa investovanie prejavilo aj na vývoji zhodnotenia materiálov a energií, kde bol taktiež v období 2000 až 2006 zaznamenaný pokles podielu pridanej hodnoty na spotrebu materiálov, energií a ostatných neskladovaných dodávok v pomere k objemu obstaraných investícií, pričom v odvetviach, ktoré vykázali najväčšiu dynamiku rozvoja boli poklesy zhodnocovania materiálov a energií dosť výrazné, čo tvorí riziko pre dlhodobé udržanie konkurenčnej schopnosti priemyselnej výroby SR. Rentabilita nákladov sa však vo vzťahu k objemu obstaraných investícií vyvíjala mierne pozitívne aj keď u rozhodujúcich odvetví (dopravné prostriedky a elektrické a optické zariadenia) bol vývoj negatívny. Silné pozitívne efekty však vykázali odvetvia výroby kovov a kovových výrobkov, výroby drevárskych výrobkov a vydavateľstva, tlače a reprodukcii nahratých nosičov záznamu.

Objem vývozu priemyselnej výroby SR v r. 2006 dosiahol hodnotu 1 193,7 mld. Sk a oproti roku 2000 sa zvýšil o 2,2 násobne a dovoz 1 127,9 mld. Sk, zvýšenie 2,4 násobne s aktívnym saldom za rok 2006 v objeme 65,9 mld. Sk.

Pri hodnotení konkurenčnej schopnosti exportovanej produkcie je však potrebné upozorniť na skutočnosť, že napriek výraznému rastu exportu v absolútnej hodnote sa pomer salda k obratu ZO v období rokov 2000 až 2006 znižuje, čo naznačuje problémy z pohľadu výkonnosti exportu. Z analýzy pomocou trhovej segmentácie exportovanej produkcie však nebol za posledné štyri roky zistený rast v segmente tovarov vykazujúcich štrukturálne problémy, čo je pozitívny jav. Mierny vzostup bol zaznamenaný v segmente deficitu cenovej konkurencie a vzrástol podiel tovarov konkurujúcich cenou na úkor podielu tovarov konkurujúcich kvalitou.

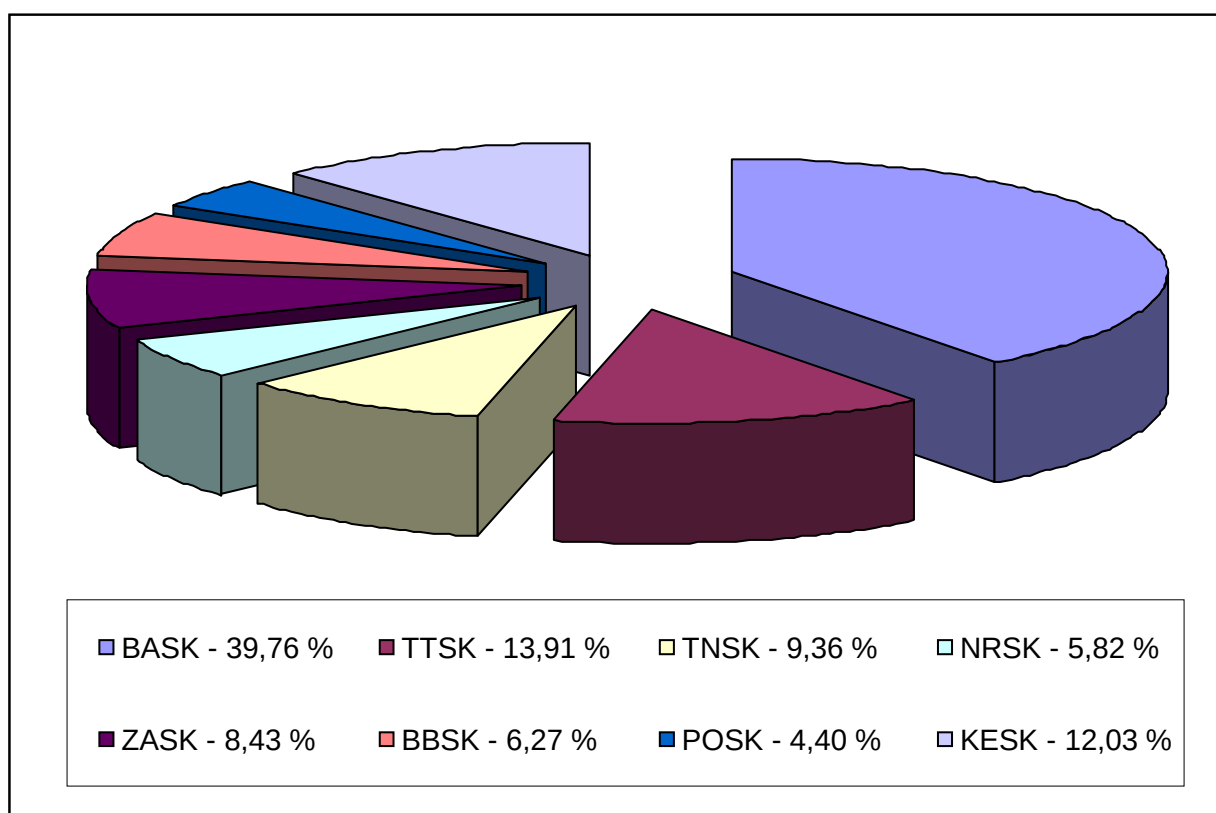
Segment konkurencie kvalitou tvorí cca 33 % celkového exportu, pričom výrazne najvyšší objem v tomto segmente (13,8% z celkového exportu) tvoria tovary z výroby elektrických a optických zariadení. Výroba dopravných prostriedkov a výroba kov a kovových výrobkov prispievajú objemami 4,9% a 4,5%. V segmente konkurencie cenou, ktorý tvorí 51,7% z uvedeného vývozu priemyselných tovarov dominuje s objemom 18,8% výroba dopravných prostriedkov, 8,4% zabezpečuje výroba kovov a kovových výrobkov, 4,65 % výroba strojov inde nezarađených a 4% výroba elektrických a optických zariadení.

Regionálne usporiadanie priemyselnej výroby je značne nevyvážené. V podiele tržieb je interval od 4,4 % (kraj Prešovský) do 39,8 % (kraj Bratislavský), pričom trnavský kraj dosahuje podiel 13,9 % a v podiele pridanej hodnoty od 4,3 % (kraj Prešovský) do 37,0 % (kraj Bratislavský), pričom kraj Trnavský dosahuje podiel 11,1 %. Podiel v zamestnanosti je rovnomernejší a pohybuje sa v intervale od 10,5 % (kraj Banskobystrický) do 18,6 %

(kraj Bratislavský), pričom kraj Trnavský dosahuje podiel 11,3 %. Najvyššia produktivita práce z pridanej hodnoty bola vytvorená v Bratislavskom kraji (1 329,4 mil. Sk/prac.) a v Košickom kraji (779,9 mil. Sk/prac.) a najnižšia v Prešovskom kraji (248,5 mil. Sk/prac.), pričom kraj Trnavský dosiahol hodnotu 683,7 mil. Sk/prac.

Regionálne usporiadanie priemyselnej výroby

Diferencie medzi jednotlivými kraji sa prejavujú aj v prúde priamych zahraničných investícií. Výrazne sa tak zvýšil prílev investícií nielen do Bratislavského kraja, ale aj do ostatných krajov na západnom Slovensku. Nárastom objemu investícií a značným vyčerpaním investičných príležitostí do existujúcich podnikov sa ďaleko výraznejšie

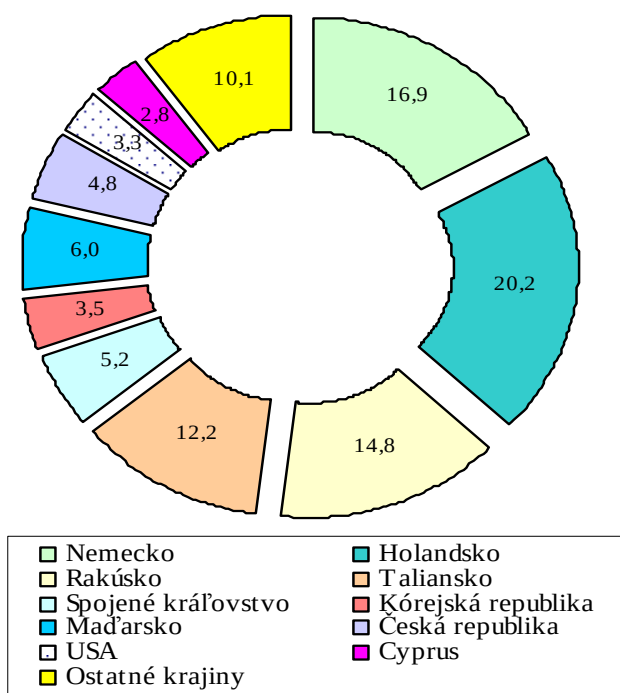
Zdroj: ŠÚ SR

začína prejavovať reálne investičné prostredie v jednotlivých samosprávnych krajoch. Do popredia sa tak ešte výraznejšie dostáva dopravná dostupnosť, pripravené priemyselné parky, kvalita pracovnej sily a pod.

Priame zahraničné investície v mld. Sk	2002 - 2006
Bratislavský samosprávny kraj	276 606
Trnavský samosprávny kraj	11 579
Trenčiansky samosprávny kraj	13 781
Nitriansky samosprávny kraj	4 504
Žilinský samosprávny kraj	25 053
Bansko-Bystrický samosprávny kraj	3 528
Prešovský samosprávny kraj	1 926
Košický samosprávny kraj	5 393
SR SPOLU	342 370

Zdroj: NBS

Štruktúra PZI na Slovensku podľa krajiny investora k 31. 12. 2006 v %

Zdroj: NBS

Výskum a vývoj vo všeobecnosti je nosným pilierom znalostnej ekonomiky a zabezpečuje jej konkurencieschopnosť. Zároveň je zárukou nových riešení mnohých problémov a zdrojom vysoko kvalitných poznatkov. Aj preto vláda Slovenskej republiky definovala výskum a vývoj ako jednu zo svojich rozvojových priorít.

Základným problémom slovenského výskumu a vývoja sú nízke výdavky na výskum a vývoj. Úroveň verejných a súkromných výdavkov na výskum a vývoj dlhodobo patrí medzi najnižšie v Európskej únii. Úroveň infraštruktúry výskumu a vývoja je dlhodobo nedostatočná z kvalitatívneho aj kvantitatívneho hľadiska. Výskum a vývoj nie je možné realizovať bez existencie kvalitných ľudských zdrojov a bez kvalitného technického vybavenia. Táto situácia je aj dôsledkom stavu, že hrubý domáci produkt (ďalej len „HDP“) Slovenskej republiky v prepočte na 1 obyvateľa patrí medzi najnižšie v Európe.

Výška HDP v bežných cenách vo vybraných krajinách EÚ a sveta v prepočte na 1 obyvateľa za rok 2005 a výdavky na výskum a vývoj ako % z HDP

Krajina	HDP/obyv. (USD, bežné ceny, PPS)	Výdavky na výskum a vývoj ako % HDP
EU-15	30 438	1,95
EU-25	21 400	1,86
Rakúsko	34 393	2,23
Belgicko	32 998	1,89
Veľká Británia	32 860	1,77
Fínsko	30 959	3,48
Francúzsko	30 266	2,13
Nemecko	30 777	2,51
Luxembursko	70 245	1,56
Česká republika	20 606	1,42
Portugalsko	13 894	0,81
Maďarsko	17 483	0,94
Slovensko	15 983	0,51
Slovinsko	22 910	1,45
Poľsko	13 894	0,57
Turecko	7 711	0,66
Japonsko	30 842	3,15
USA	41 789	2,68

Zdroj: OECD

TTSK podobne ako Slovenská republika v porovnaní s vyspelými krajinami OECD zaostáva vo výdavkoch na výskum a vývoj, rovnako ako v tvorbe HDP na jedného obyvateľa.

SR / oblasť / kraj	Rok	Regionálny hrubý domáci produkt (v bežných cenách)		Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa (v bežných cenách)		Výdavky na výskum a vývoj spolu	
		mil. Sk <i>Mill. SKK</i>	mil. EUR <i>Mill. EUR</i>	Sk <i>SKK</i>	EUR ¹⁾ <i>EUR ¹⁾</i>	Sk <i>SKK</i>	EUR ¹⁾ <i>EUR ¹⁾</i>
SR spolu	2004	1 361 683	34 004	253 007	6 318	6 965 430	231 210
	2005	1 485 301	38 480	275 720	7 143	7 503 386	249 067
Trnavský kraj	2004	147 337	3 679	259 611	6 484	657 811	21 835
	2005	164 377	4 259	296 871	7 691	809 202	26 861

Zdroj: Eurostat (prepočet podľa kurzov NBS)

3. PRIEMYSEL SR V ROKU 2007

Za rok 2007 sa v ekonomike SR vytvoril hrubý domáci produkt (HDP) v bežných cenách v objeme 1 851,8 mld. Sk, čo je oproti predchádzajúcemu roku viac o 11,6 %. Tempo rastu hrubého domáceho produktu (v stálych cenách roku 2000) dosiahlo 10,4 %. Dynamika rastu sa značne zrýchlila v 4. štvrťroku (14,3 %). Vývoj HDP za rok 2007 (10,4 %) v najväčšej miere zabezpečil domáci dopyt (6,1 %) a čistý vývoz výrobkov a služieb (5,6 %). Zmena stavu zásob pôsobila znižujúco (-1,3 %).

Medziročný rast hrubého domáceho produktu podporili všetky jeho hlavné výdavkové zložky. K posilneniu domáceho dopytu prispel najmä rýchlejší rast konečnej spotreby domácností o 7,1 % (o 1,2 p. b.). Tento vývoj súvisel najmä s vyššou tvorbou úspor (o 17 %) a priaznivým vývojom inflácie, ktorá dosiahla 2,8 % (o 1,7 p. b. nižšia ako v roku 2006). Tvorba hrubého fixného kapitálu sa zmiernila na 7,9 % (o 0,5 p. b.). Najpomalšie rastúcou zložkou HDP bola konečná spotreba verejnej správy o 0,7 %. Zahraničný dopyt vzrástol o 16 %. Je to však o 5 percentuálnych bodov nižší rast ako v roku 2006.

Priemyselnú základňu SR v roku 2007 podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností a podľa počtu zamestnancov² tvorilo s nižšie uvedenou štruktúrou nasledovný počet podnikov:

Odvetvová klasifikácia ekonomických činností	podľa počtu zamestnancov				
	20 - 49	50 - 249	250 - 499	500 - 999	1000 a viac
Ťažba nerastných surovín	18	23	1	2	1
Priemyselná výroba	1 041	1 154	187	94	59
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	49	51	5	3	12

Zdroj: ŠÚSR

Z evidovaných firiem v kategórii nad 20 zamestnancov je 30,4 % nefinančných korporácií, ktoré hospodárili so stratou. Veľké množstvo je i takých, ktorých rentabilita vykazuje síce kladné, ale veľmi nízke hodnoty a je riziko, že pri poklese cien, raste miezd, úrokových mier a strate významných zákazníkov zaniknú.

V priemyselnej výrobe sa dosiahol výrazný prírastok produkcie vo výrobe dopravných prostriedkov (o 58,4 %), výrobe strojov a zariadení (o 17,2 %), výrobe elektrických a optických zariadení (o 17,1 %), a vo výrobe inde neklasifikovanej (o 16,6 %). Nižší prírastok ako v priemere za odvetvie bol vo výrobe výrobkov z gumy a plastov (o 12,3 %), výrobe kovov a kovových výrobkov (o 12,0 %), výrobe chemikálií, chemických výrobkov a chemických vlákien (o 5,2 %), výrobe koksu, rafinovaných ropných produktov

² ŠÚ SR – Štatistická správa

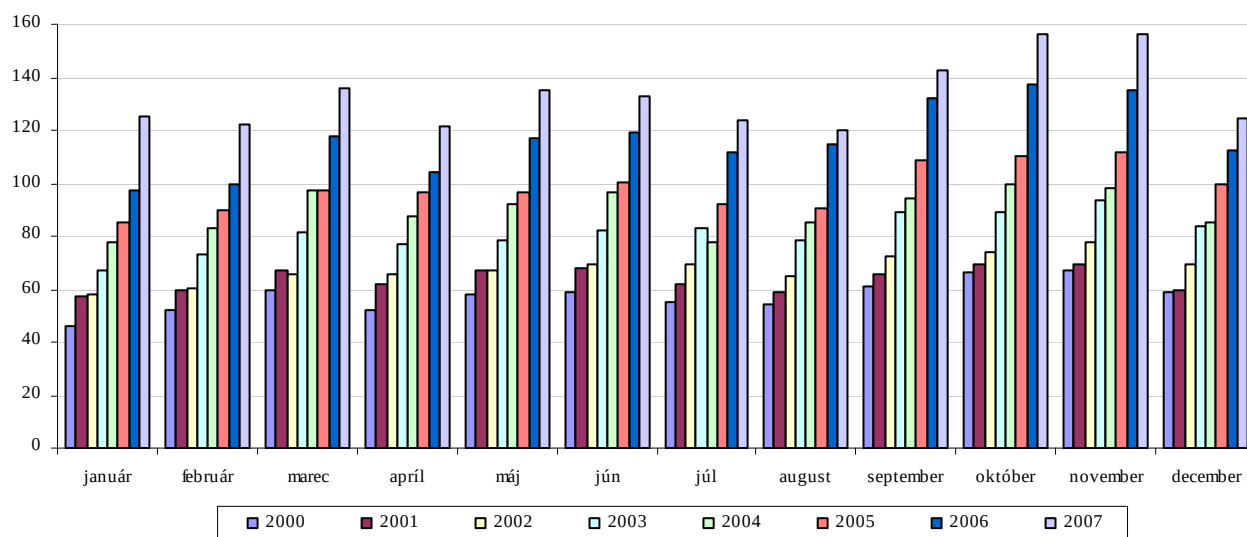
a jadrového paliva (o 3,9 %) a vo výrobe celulózy, papiera a výrobkov z papiera; vydavateľstvo a tlač (o 3,5 %).

Úroveň **priemyselnej produkcie** SR v roku 2007 bola vyššia ako v roku 2006 o 12,8 %. Za dobu sledovania od roku 1999 to bol historicky najvyšší medziročný prírastok. Bol ovplyvnený predovšetkým rastom priemyselnej výroby (o 15,3 %), poklesom vo výrobe a rozvoze elektriny, plynu a vody (o 7,5 %) a rastom priemyselnej produkcie v nerastných surovinách o 25,9 %.

Výrazný medziročný prírastok produkcie sa dosiahol vo **výrobe dopravných prostriedkov** (o 58,4 %), **výrobe strojov a zariadení**, (o 17,2 %) a vo výrobe **elektrických a optických zariadení** (o 17,1 %).

Výrazný pokles **produkcie vo výrobe a rozvoze elektriny, plynu a vody** voči priemernému mesiacu roka 2000 bol ovplyvnený predovšetkým odstavením bloku jadrových elektrární v Jaslovských Bohuniciach, vysokým nárastom cien, v dôsledku čoho došlo k zníženiu dopytu veľkoodberateľov a maloodberateľov a k zmene vykurovania najmä u spotrebiteľských domácností.

Tržby z priemyselnej činnosti za priemysel SR spolu v b.c. (mld. Sk)

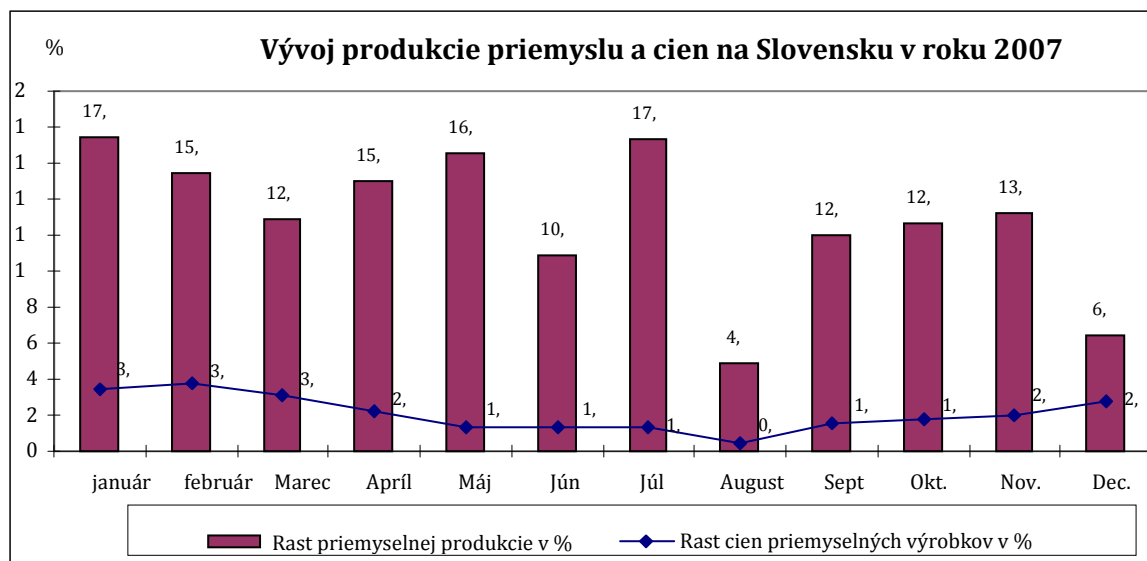

Zdroj: ŠÚSR

Za rok 2007 tržby v priemysle celkom za organizácie s 20 a viac pracovníkmi SR v b.c. dosiahli hodnotu 1 842,3 mld. Sk, z toho tržby z priemyselnej činnosti 1594,6 mld. Sk, t.j. 86,5 %. Oproti roku 2006 bol ich medziročný rast vysoký, keď u tržieb spolu jeho absolútna hodnota predstavovala 222,1 mld. Sk a u tržieb z priemyselnej činnosti 194,9 mld. Sk. V stálych cenách bol zaznamenaný rast tržieb za priemysel spolu o 11,3 % a tržieb z priemyselnej činnosti o 11,6 %.

K priaznivému vývoju prispeli vyššie tržby v priemyselnej výrobe u tržieb spolu o 15,3 % a u tržieb z priemyselnej činnosti o 15,7 %. Utlmujúco pôsobila stagnácia v ťažbe nerastných surovín a pokles výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody.

Na prírastku tržieb spolu sa viac ako 70, % podieľali tieto kategórie: výroba dopravných prostriedkov 35,0 %, výroba elektrických a optických zariadení 20,6 % a výroba kovov a kovových výrobkov 15,2 %.

Zdroj: ŠÚSR

Zdroj: ŠÚSR

Vplyv cien na rast priemyselnej produkcie v roku 2007 bol nepatrný. Rast cien pre tuzemský trh sa spomalil na 2,0 % a pre export ceny dokonca poklesli o 4,1 %.

Výroba automobilov je nosným strategickým výrobným odvetvím celého priemyslu Slovenska. Nielen samotné 3 automobilky, ale aj ich priami a nepriami subdodávatelia sa podieľali na dosiahnutom objeme až 391,6 mld. Sk – o viac ako 108,2 mld. Sk (38,2 %) voči úrovni dosiahnutej v roku 2006.

Popri dopravných prostriedkoch najvyšší objem tržieb v priemysle v roku 2007 dosiahla výroba elektrických a optických zariadení v hodnote 261,1 mld. Sk s medziročným nárastom 46,3 mld. Sk (21,6 %). Prispel k tomu predovšetkým nábeh výroby LCD televízorov firmy Samsung v Galante. Firmy Samsung v Galante a výrobný závod japonského Sony v Trnave sú hlavnou oporou elektrotechnického priemyslu.

Takmer 6 %-ný rast tržieb hutníckeho priemyslu SR v roku 2007 s objemom 221,6 mld. Sk nepostačoval udržať 15,7 % podiel z roku 2006 na tržbách priemyselnej výroby SR, keď sa tento znížil o 1,4 percentuálneho bodu. Ovplyvnil ho medziročný pokles výroby železa, ocele a ferozliatin, ako aj pokles výroby rúr. Medzi lídrov tohto odvetvia patria dcérske podniky amerického koncernu U.S. Steelu s.r.o. , Železiarne Podbrezová, a.s. a Slovalco, a.s. Žiar nad Hronom.

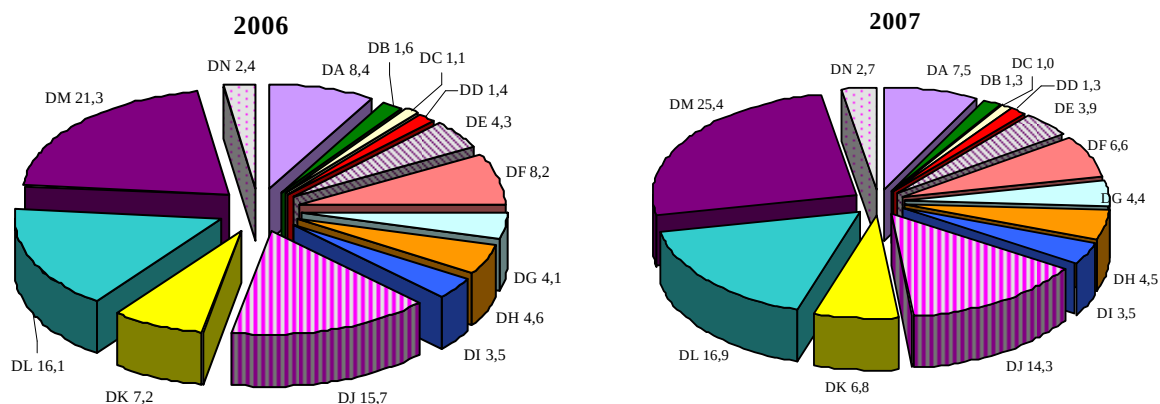
Chemická výroba spolu s výrobou ropných produktov v objeme 238,9 mld. Sk profitovala v roku 2007 z celkovej celoeurópskej konjunktúry základnej chémie a farmaceutickej výroby, ale i rastu výroby v automobilovej výrobe. Zaznamenala medziročný rast o 5,8 %, pričom výroba rafinérskych ropných produktov stagnovala. Vo výrobe farmaceutických prípravkov, chemických a rastlinných prípravkov bol rast iba 1,3 % a u výrobkov z gumených len 2,1 %. Vysoký medziročný rast bol najmä u základnej chémie (39,9 %), u náterových farieb, lakov a pod. (11,4 %) a u výrobkov z plastov (20,1 %). Chemický priemysel posúva nahor zvyšovanie cien základných surovín – ropy a zemného plynu. Rovnako rastie aj globálny dopyt po chemických výrobkoch.

Viac ako 8 %-ný nárast produkcie oproti roku 2006 vykázala i výroba strojov a zariadení, čo pri jej 6,8 % podiele na celkovej produkcii prispelo významným podielom k pozitívnym výsledkom celej priemyselnej výroby. Na tržbách v odvetví strojov a zariadení sa podieľali predovšetkým výrobcovia bielej techniky Whirlpool Slovakia v Poprade (viac ako 11 mld. Sk) a Protherm Production v Skalici (3 mld. Sk).

Tržby priemyselnej výroby SR podľa subkategórií (Zdroj: ŠÚSR)

Subkategória	Tržby v mld. Sk		Index 2007/2006	Podiel subkategórií na priemyselnej výrobe	
	2006	2007		2006	2007
DA Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov	111,9	115,3	103,1	8,4	7,5
DB Výroba textílií a odevov	20,9	19,9	95,1	1,6	1,3
DC Spracúvanie kože a výroba kožených výrobkov	14,9	15,6	104,6	1,1	1,0
DD Spracúvanie dreva a výroba výrobkov z dreva	19,2	20,3	105,6	1,4	1,3
DE Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera; vydavateľstvo a tlač	57,5	59,8	104,1	4,3	3,9
DF Výroba koksu, rafinovaných ropných produktov a jadrového paliva	109,7	102,1	93,1	8,2	6,6
DG Výroba chemikálií, chemických výrobkov a chemických vlákien	54,3	67,4	124,0	4,1	4,4
DH Výroba výrobkov z gumy a plastov	61,7	69,4	112,4	4,6	4,5
DI Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	46,9	54,1	115,2	3,5	3,5
DJ Výroba kovov a kovových výrobkov	209,2	221,6	105,9	15,7	14,3
DK Výroba strojov a zariadení i.n.	96,6	104,7	108,4	7,2	6,8
DL Výroba elektrických a optických zariadení	214,8	261,1	121,6	16,1	16,9
DM Výroba dopravných prostriedkov	283,4	391,6	138,2	21,3	25,4
DN Výroba i.n.	32,6	41,2	126,5	2,4	2,7
D Priemyselná výroba	1333,7	1544,1	115,8	100,0	100,0

Štruktúra tržieb priemyselnej výroby SR v roku 2006 a 2007 podľa subkategórií v %

Zdroj: ŠÚSR

Výroba automobilov, t.j. automobilky Volkswagen, KIA a PSA Peugeot Citroen, vrátane dodávok od ich priamych a nepriamych subdodávateľov sa podieľali na dosiahnutom objeme až 391,6 mld. Sk – o viac ako 108,2 mld. Sk (38,2 %) voči úrovni dosiahnutej v roku 2006. V štruktúre výroby dopravných prostriedkov, tržby za motorové vozidlá predstavovali 76,5 % (medziročný nárast 48,9 %), časti, súčasti a príslušenstvo pre motorové vozidlá 18,9 % (medziročný nárast 37,5 %). K výraznému nárastu tržieb prispel nábeh výroby Audi Q7 vo Volkswagene i ukončená modernizácia Tuaréga. Trnavská automobilka PSA prispela do nárastu tržieb nielen vlastnou produkciou, ale i produkciou svojich početných dodávateľov. Ako pri VW vyrástol SAS Automotive, tak PSA pritiahla na Slovensko pobočky veľkých dodávateľských firiem, ako je Visteon a Continental Teves. Priaznivejšia situácia pre subdodávateľov zo Slovenska sa však črtá v automobilke KIA i napriek niekoľkým kórejským výrobcom, ktorí sa na Slovensku etablovali – nasledovali firmu KIA do SR.

Príkladom presadenia sa Slovenskej firmy ako dodávateľa firmy KIA je Matador Automotive, ktorý s kórejským Don Wonom vytvoril spoločný podnik na výrobu dverných konštrukcií pre firmu KIA.

Automobilový priemysel inicioval i rast objemu tržieb vo výrobe ložísk predovšetkým v oboch slovenských dcérach nemeckého koncernu Schaeffler - INA Skalica a INA Kysucké Nové Mesto. Subdodávateľský trh vytvorený koncentráciou troch výrobcov na Slovensku a mobilizoval výrobu vo viacerých priemyselných odvetviach od káblových zväzkov cez hutnícky a textilný priemysel až po stavebnú výrobu.

Popri dopravných prostriedkoch najvyšší objem tržieb v priemysle v roku 2007 dosiahla výroba elektrických a optických zariadení v hodnote 261,1 mld. Sk s medziročným nárastom 46,3 mld. Sk (21,6 %). Prispel k tomu predovšetkým nábeh výroby LCD televízorov firmy Samsung v Galante. V ich štruktúre sa medziročne znížil najmä podiel výroby elektromotorov, generátorov a transformátorov o 2,6 p.b., izolovaných drôtov a káblov o 2,2 p.b., elektrických zariadení i.n. o 1,4 p.b. a výrazne sa zvýšil podiel výroby elektróniek, trubíc a iných elektronických súčiastok o 5,0 p.b. a televíznych a rozhlasových prijímačov, prístrojov na záznam o 1,6 p.b.. Tržby

v pododvetví rádiové, televízne a komunikačné zariadenia a prístroje tvoria viac ako 63 % celkových tržieb odvetvia. Svedčí to o zmenách štruktúry odvetvia v prospech technologicky náročnejších výrob s vyšším stupňom automatizácie. Firmy Samsung v Galante a výrobný závod japonského Sony v Trnave sú hlavnou oporou elektrotechnického priemyslu. Ich tržby z výroby LCD televízorov v roku 2006 dosiahli 107 mld. Sk, z toho Samsung utržil 86 mld. Sk a Sony 21 mld. Sk. V roku 2007 Samsung začal navyše stavať vo Voderadoch veľký závod na výroby LC panelov (druhá významná fabrika tohto druhu v Európe), ktorého výroba by mala postupne dosiahnuť objem milión obrazoviek mesačne.

Podniky v priemysle SR s počtom pracovníkov 20 a viac investovali podľa predbežných údajov v roku 2007 objem 239,3 mld. Sk. Najväčšie investície smerovali do priemyselnej výroby (127,1 mld. Sk) a do energetiky (100,2 mld. Sk).

V rámci priemyselnej výroby to boli dopravné prostriedky (19,8 mld. Sk), kovy a kovové výrobky (19,4 mld. Sk), textilie a odevy (14 mld. Sk), elektrické a optické zariadenia (13,4 mld. Sk), stroje a zariadenia i.n. (10,7 mld. Sk), potravinárske výrobky a nápoje (10,5 mld. Sk) a do výrobkov z gumy a plastov (10 mld. Sk).

Investičná aktivita neutíchla ani v ostatných priemyselných odvetviach. Hoci neprechádzajú takým masívnym rozvojom ako vyššie spomenuté odvetvia, ich modernizácia či rozširovanie kapacít dávajú výborné vyhliadky do ďalšieho obdobia. Z hľadiska orientácie (použitia) boli rozhodujúce investície v priemysle SR vložené do budov a stavieb (59,6 % z celkových investícií) a zostávajúca časť (38,1 %) do strojov a zariadení. Tento nepriaznivý pomer z dlhodobejšieho hľadiska je uspokojivejší. V rokoch 2001-2007 použité investície do budov a stavieb predstavovali 51,9 % a do strojov a zariadení 48,6 %. Oveľa priaznivejší pomer dosiahla v tomto období priemyselná výroba (36,5 a 62,6 %) a ťažba nerastných surovín (37,3 a 58,6 %). Vo výrobe elektrickej energie, plynu, pary a teplej vody tento pomer bol opačný (78,5 a 24,5 %).

Štruktúra obstaraných investícií v priemysle SR

v mil. Sk	rok		2007/2006
	2006	2007	
C- Ťažba nerastných surovín	4 376	2 183	49,9
D -Priemyselná výroba	108 249	127 138	117,4
E -Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	131 285	109 935	83,7
Priemysel SR	243 911	239 257	98,1

ZDROJ: ŠÚ SR, ŠTVRTROČNÉ VÝKAZY P3-04

Objem **vývozu** v priemysle SR medziročne vzrástol v o 15,5 % (v roku 2006 o 24,2 %) a spomalil dynamiku rastu exportu z roku 2006 o 8,7. V štruktúre vývozu priemyselnej

výroby si najviac svoje postavenie na celkovom vývoze posilnila výroba dopravných prostriedkov (o 3,9) a výroba elektrických a optických zariadení (o 1,4).

Významný rast vývozu dosiahli rádiové, televízne a komunikačné zariadenia a prístroje o 149,3 % (najmä televízne a rozhlasové prijímače, prístroje na záznam a reprodukciu zvuku) vďaka zvýšenému dopytu a tým aj objemu výroby LCD televízorov v galantskom Samsungu. V marci 2007 bola odsúhlasená nová investícia Samsungu, ktorá hlavne v roku 2008 prinesie nové výrazné posilnenie exportu v tomto odvetví priemyslu.

Automobilový priemysel zvýšil oproti roku 2007 objem exportu o 36,5 % predovšetkým zásluhou nábehu výroby nového vozidla Audi Q7 vo Volkswagene v Bratislave a nábehu výroby v novej automobilke PSA Peugeot Citroën v Trnave. Export tohto odvetvia výrazne narastie po nábehu PSA na plnú kapacitu a plnej produkcii novej automobilky Kia pri Žiline.

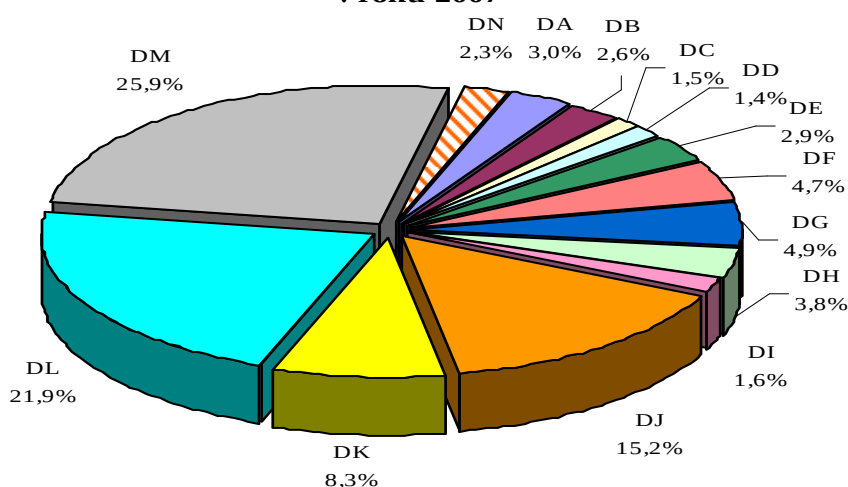
Železiarne v Košiciach a v Podbrezovej a hlinikáreň Slovalco Žiar nad Hronom, využili boom automobilového priemyslu na Slovensku a priaznivú situáciu na svetových trhoch vytvorenú rastom spotreby čínskeho trhu.

Štruktúra podielu vývozu priemyselnej výroby SR v % podľa subkategórií:

		2006	2007
DA	Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov	3,1	3,0
DB	Výroba textílií a odevov	3,0	2,6
DC	Spracúvanie kože a výroba kožených výrobkov	1,6	1,5
DD	Spracúvanie dreva a výroba výrobkov z dreva	1,6	1,4
DE	Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera; vydavateľstvo a tlač	3,3	2,9
DF	Výroba koksu, rafinovaných ropných produktov a jadrového paliva	5,5	4,7
DG	Výroba chemikálií, chemických výrobkov a chemických vlákien	5,9	4,9
DH	Výroba výrobkov z gumy a plastov	4,1	3,8
DI	Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	1,9	1,6
DJ	Výroba kovov a kovových výrobkov	16,4	15,2
DK	Výroba strojov a zariadení i.n.	8,8	8,3
DL	Výroba elektrických a optických zariadení	20,5	21,9
DM	Výroba dopravných prostriedkov	22,0	25,9
DN	Výroba i.n.	2,3	2,3

Zdroj: ŠÚ SR

Odvetvová štruktúra vývozu podľa subkategórií v roku 2007

Zdroj: ŠÚSR (skratky - predchádzajúca tabuľka)

Objem **dovozu (bez reexportu) v priemysle SR** medziročne vzrástol v aŕ o 10,3 % (v roku 2006 o 22,3 %) a spomalil dynamiku dovozu z roku 2006 o 12 percentuálnych bodov. V štruktúre dovozu priemyselnej výroby došlo k posilneniu podielu na celkovom dovoze pri vo výrobe dopravných prostriedkov o 1,6 percentuálneho bodu).

Takmer 57 % dovozu sa realizuje vo výrobe elektrických a optických zariadení (25,3 %), vo výrobe dopravných prostriedkov (18,9 %) a vo výrobe kovov a kovových výrobkov (12,7 %).

Najvýznamnejšie komodity dovozu porovnateľné s vyvezenými tvorili na celkovom dovoze takmer jednu tretinu (v roku 2006 len 26,2 %). Medziročný nárast o 6,3 p.b. bol vysoký a ovplyvnili ho najmä časti, súčasti a príslušenstvo pre motorové vozidlá o 1,6 p.b., televízne a rozhlasové prijímače až o 4,7 p.b. a železo, ocel' a ferozliatiny o 0,5 p.b. Zostávajúcich 20 sledovaných komodít tvorilo na celkovom dovoze v r. 2007 29,8 % a ich podiel sa pohyboval v intervale od 1,0 % do 1,9 % a oproti roku 2006 ich podiel vcelku poklesol.

Do Slovenskej republiky sa **doviezol** tovar v hodnote 1 442,1 mld. Sk (42 737 mil. EUR), pri medziročnom raste o 10,2 %. Dovoz agropotravinárskych produktov kapitoly 1 – 24 colného sadzobníka dosiahol hodnotu 80,4 mld. Sk pri medziročnom raste o 16,2 %. Z hľadiska hlavných ekonomických zoskupení sa oproti roku 2006 zvýšil dovoz z krajín EÚ o 10,1 % (tvoril 68,9 % z celkového dovozu) a z krajín OECD o 9,8 % (na celkovom dovoze SR sa podieľal 69,8 %).

V odvetviach priemyslu, ktoré najviac absorbovali **zahraničný kapitál**, je dôležitý nielen celkový objem výroby a jeho podiel na exporte a importe, ale hlavne podiel subdodávok zo zahraničia a vyrábaných u nás. Z tohto aspektu treba napr. veľmi pozitívne hodnotiť pôsobenie novej automobilky Kia, ktorá má materských subdodávateľov príliš

vzdialených nato, aby ich podporu naplno využívala, tak ako to robia Volkswagen a hlavne PSA a preto omnoho výraznejšie podporuje subdodávky priamo zo Slovenska.

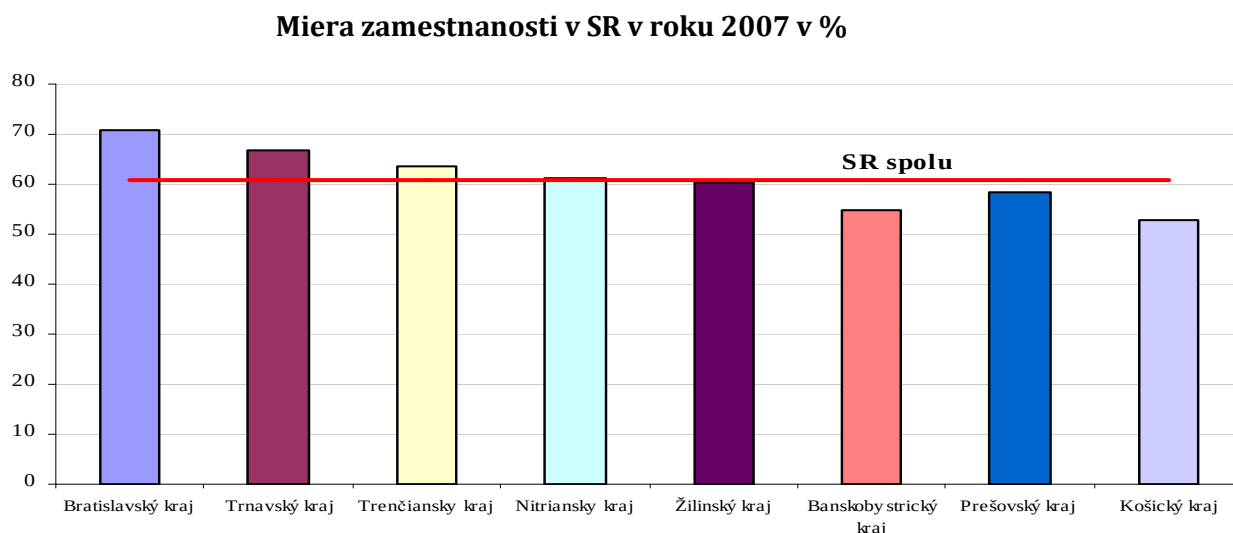
V roku 2007 rast vývozu v priemysle SR predstihoval rast dovozu o 5,2 p.b, čo sa prejavilo na výraznom medziročnom zlepšení **salda obchodnej bilancie**. Záporné saldo z roku 2006 sa znížilo takmer o 57 mld. Sk, t.j. na -5,5 mld. Sk. V ťažbe surovín vysoké záporné saldo medziročne pokleslo o 11,6 % (-133 mld. Sk) a priemyselná výroba zaznamenala vysoký nárast aktívneho salda až o 43,5 mld. Sk (na 133 mld. Sk). Vo výrobe a rozvoze elektriny, plynu a vody došlo k zhoršeniu, keď namiesto aktívneho salda (3,6 mld. Sk) bolo vykázané pasívne saldo (-1,4 mld. Sk).

SR ako krajina, ktorá nie je surovinovo sebestačná bude vždy hospodáriť so záporným saldom zahraničného obchodu v odvetví surovín. Taktiež odvetvia založené na priamej spotrebe obyvateľstva (potravinársky, textilný, chemický a gumársky priemysel) budú mať i v najbližších rokoch nepriaznivý vývoj bilancie zahraničného obchodu, najmä pre nekompletný sortiment domácej produkcie a silnú konkurenciu zahraničného dovozu. Z tohto dôvodu je mimoriadne dôležité, aký medziročný vývoj má saldo zahraničného obchodu v najväčších odvetviach priemyslu, ktoré v štruktúre priemyselnej výroby SR reprezentuje hlavne výroba automobilov, hutníctvo (základné kovy), výroba strojov a zariadení a elektrických strojov a zariadení.

Saldo zahranično-obchodnej výmeny priemyselnej (spracovateľskej) výroby SR je dlhodobou aktívne. V roku 2007 dosiahlo 133,7 mld. Sk a oproti roku 2005 vzrástlo 2,2 násobne, t.j. o 73,7 mld. Sk. Pozitívny vplyv na jeho tvorbu mali najmä dopravné prostriedky, výroba kovov a kovových výrobkov, výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera, vydavateľstvo a tlač a spracúvanie kože a výroba kožených výrobkov, ktoré dosiahli jeho nárast. Naopak, pokles aktívneho salda zaznamenali ostatné nekovové minerálne výrobky (19,6 %), výrobky inde neklasifikované (75 %), spracúvanie dreva a výroba výrobkov z dreva (85 %) a koks, rafinované ropné produkty (98,4 %).

V roku 2007 oproti roku 2005 zhoršenie salda zahranično-obchodnej výmeny (zvýšením záporného salda) zaznamenali: chemikálie, chemické výrobky a chemické vlákna (o 11,4 mld. Sk), výrobky z gumy a plastov (o 3,4 mld. Sk), textilie a odevy (o 2,7 mld. Sk) a potraviny, nápoje a tabakové výrobky (o 2,2 mld. Sk). K výraznému zníženiu záporného salda v sledovanom období došlo u elektrických a optických zariadení (o 13,8 mld. Sk) a u strojov a zariadení (o 2,5 mld. Sk).

Po rokoch poklesu a stagnácie **zamestnanosť** v organizáciách priemyslu SR s 20 a viac pracovníkmi v roku 2007 sa medziročne zvýšila o 10 945 osôb, t.j. o 2,6 %.

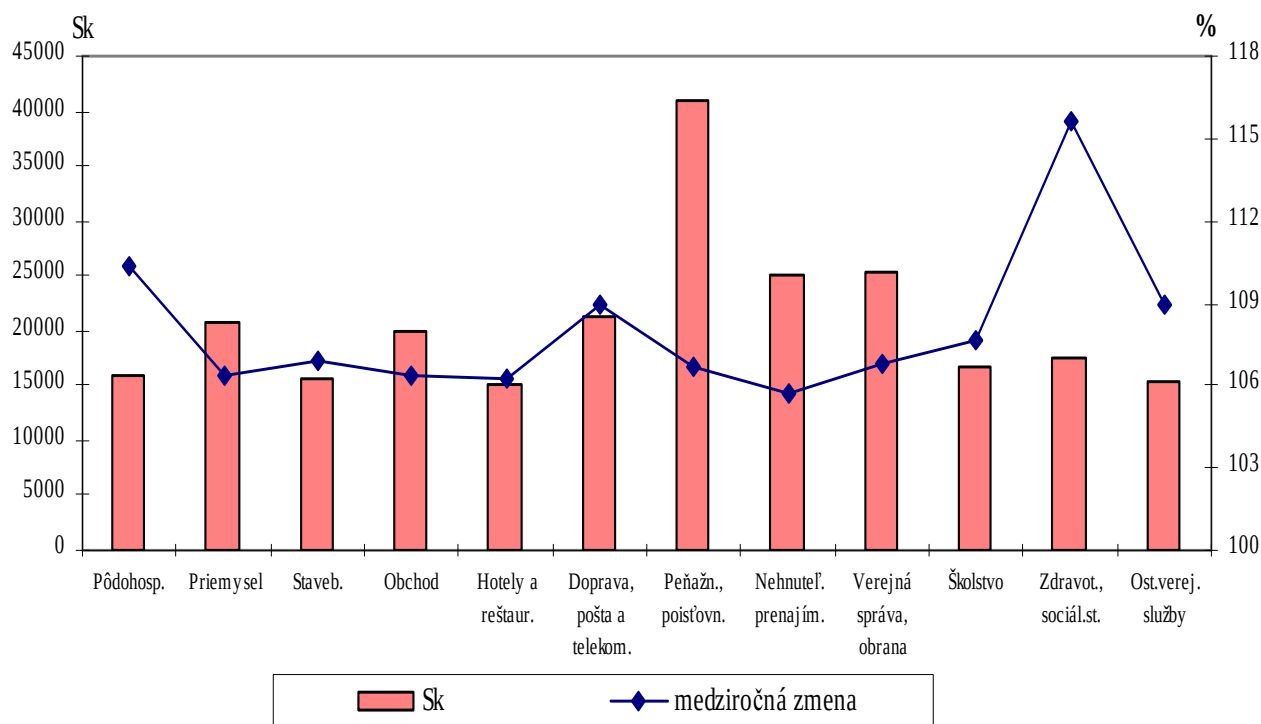
Zdroj: SŠÚ SR

Pri porovnaní s rastom tržieb v o 13,7 % oproti roku 2006 v priemyselnej výrobe je nárast počtu pracovníkov o 2,6% pozitívnym javom, ktorý vytváral predpoklad výrazného zvýšenia produktivity práce (o 8,7 %). Zvýšenie produktivity práce je rozhodujúcim krokom k znižovaniu zaostávania úrovne slovenského priemyslu voči krajinám EU-27.

V roku 2007 priemerná mesačná mzda v priemysle SR za organizácie s 20 a viac pracovníkmi dosiahla 22 353 Sk a oproti roku 2006 sa zvýšila o 1 471 Sk, t.j. o 7 %.

Priemerná **nominálna mesačná mzda** zamestnanca hospodárstva SR za rok 2007 dosiahla 20 146 Sk. Reálna mzda sa zvýšila o 4,3 %. Oproti roku 2006 bola nominálne vyššia o 7,2 %. Jej rast po zohľadnení vývoja spotrebiteľských cien bol o 1 percentuálny bod rýchlejší ako v roku 2006. Dynamika zvýšenia reálnych miezd súvisela s nižšou úrovňou priemernej inflácie ako pred rokom. Z vybraných kategórií ekonomickej činnosti v roku 2007 najvyššiu priemernú mesačnú mzdu dosiahlo finančné sprostredkovanie (40 871 Sk), výroba a rozvod elektriny, plynu a vody (29 769 Sk), verejná správa a obrana (25 372 Sk), nehnuteľnosti, prenájom a obchodné činnosti (25 129 Sk) a najnižšiu dosiahli hotely a reštaurácie (15 045 Sk), ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby (15 442 Sk) a stavebníctvo (15 561 Sk).

Priemerná mesačná mzda podľa odvetví* / v roku 2007

Zdroj: ŠÚSR

Mesačná produktivita práce z pridanej hodnoty sa v roku 2007 v porovnaní s rokom 2006 zvýšila o 5,1 % a dosiahla hodnotu na pracovníka 73 971,- Sk. Mesačná produktivita práce z pridanej hodnoty sa v roku 2007 v porovnaní s rokom 2006 sa zvýšila o 5,1 % a dosiahla hodnotu na pracovníka 73 971,- Sk. Zvýšenie produktivity o 4,4% v ťažbe nerastných surovín a 3,3 % vo výrobe a rozvoze plynu a elektriny a vody je výsledkom predovšetkým medziročného rastu cien týchto surovín.

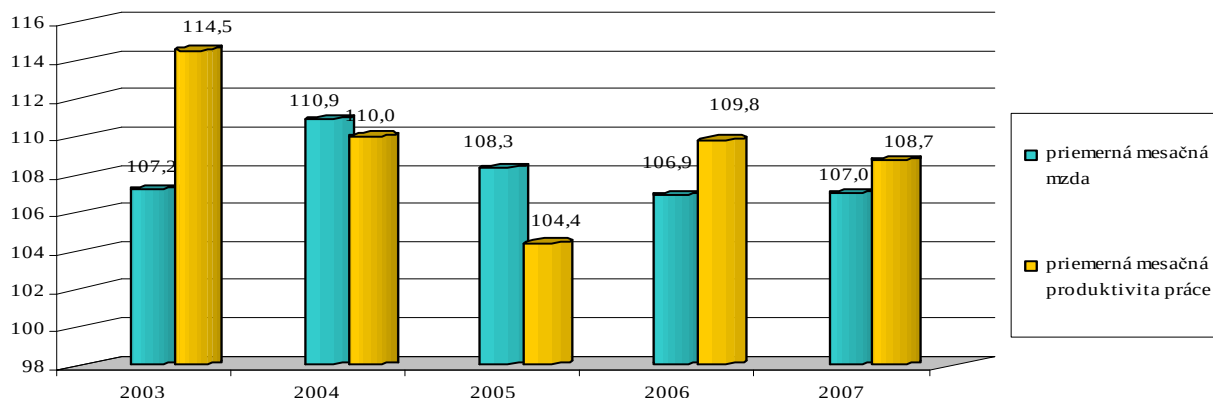
Z hľadiska absolútnych hodnôt najvyššiu hodnotu mesačnej produktivity z pridanej hodnoty dosahujú odvetvia so štátom regulovanou cenou – ropa a zemný plyn 387 tis. Sk (rok 2006), ropné produkty a jadrové palivá 398,8 tis. Sk a elektrická energia, plyn, para a teplá voda 310 tis. Sk na pracovníka, ale i výroba základných kovov 129,9 tis. Sk, výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera 105 tis. Sk a motorové vozidlá, prívesy a návesy 103,1 tis. Sk.

V ostatných odvetviach priemyselnej výroby sa produktivita práce z pridanej hodnoty na pracovníka v roku 2007 pohybuje od 16 tis. Sk vo výrobe odevov a spracovaní kožušín až po 91 tis. Sk vo výrobe chemikálií, chemických výrobkov a chemických vlákien.

K najväčšiemu medziročnému nárastu produktivity práce z pridanej hodnoty došlo v týchto oddieloch:

- motorové vozidlá o 27,6 %,
- ostatné dopravné prostriedky o 25,5 %,
- rádiové, televízne a komunikačné zariadenia a prístroje o 22,8 %,
- koža, brašnárske a sedlárske výrobky o 25,6 %,
- zdravotnícke, presné a optické prístroje o 26,1 %.

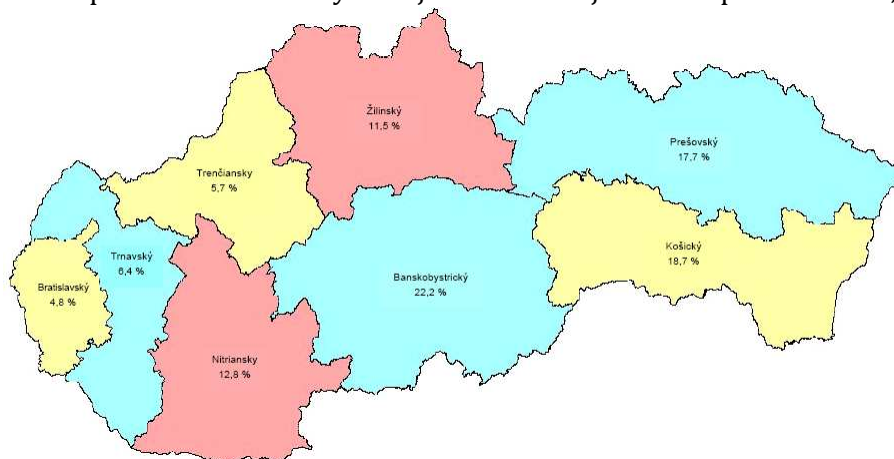
Vývoj miezd a produktivity práce v priemysle SR (rovnaké obdobie minulého roka = 100)

Zdroj: ŠÚSR

V porovnaní s rokom 2006 najviac vzrástla zamestnanosť v stavebníctve (o 6,0 %), v nehnuteľnostiach, prenájme a obchodných činnostiach (o 5,9 %), hoteloch a reštauráciách (o 3,9 %), vo veľkoobchode a maloobchode, oprave motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru (o 3,5 %), v priemysle (o 2,9 %), v doprave, skladovaní, pošte a telekomunikáciách (o 2,6 %). Pokles zamestnanosti pretrvával v poľnohospodárstve, poľovníctve a lesníctve, rybolove a chove rýb o 2,7 % a v školstve o 0,7 %. K obratu vo vývoji došlo vo verejnej správe a obrane, povinnom sociálnom zabezpečení, kde po viacročnom raste došlo k zníženiu zamestnanosti o 0,7 %. Podľa územného členenia bolo ku koncu decembra 2007 najviac voľných pracovných miest v Bratislavskom kraji (10 658). V ostatných krajoch sa ich počet pohyboval od 1 085 (Košický kraj) do 1 978 (Žilinský kraj). Počet voľných pracovných miest sa medziročne zvýšil vo všetkých krajoch, najviac však v Bratislavskom (o 22,9 %) a Trenčianskom kraji (o 22,2 %).

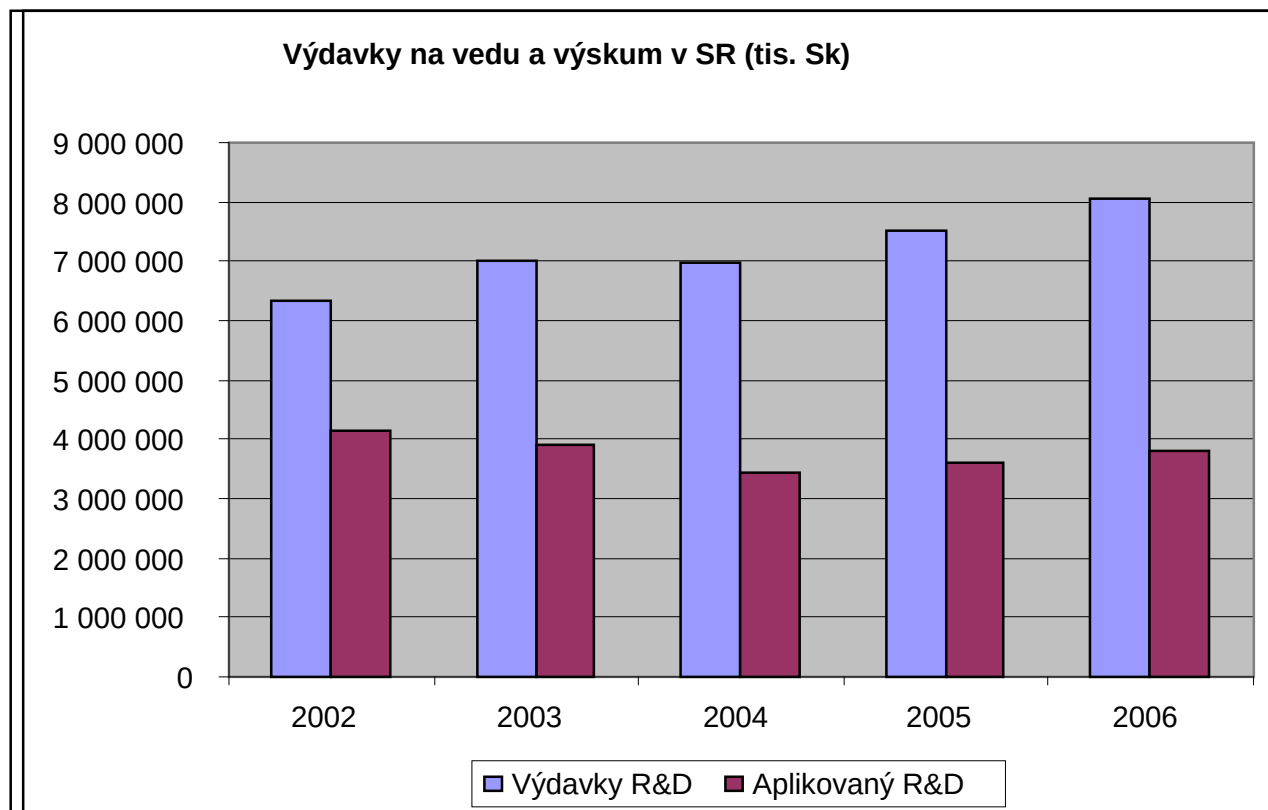
Podiel počtu nezamestnaných za jednotlivé kraje na celk. počte nezam., rok 2007

Zdroj: Ministerstvo hospodárstva SR

Rozhodujúcou podmienkou pre posilnenie konkurencieschopnosti priemyselnej výroby v ďalšom období je udržanie a posilnenie súčasného dynamického rozvoja, ktorý je rýchlejší ako dynamika Európskej únie. Splnenie tohto cieľa je možné pri podpore hlavných faktorov rastu konkurenčnej schopnosti a produktivity práce. Jedná sa o zvyšovanie technickej a technologickej úrovne spojenej so žiaducimi zmenami v štruktúre výroby tak, aby sa zvyšoval podiel výrobkov high-tech na úkor ostatných výrobkov. Cestou k zabezpečeniu takéhoto trendu je posilnenie podpory výskumu, vývoja a všetkých inovačných aktivít podnikov, vytváranie podmienok pre zvýšenie miery investícií v priemyselnej výrobe a lepšie využívanie pracovných síl a zvyšovanie starostlivosti o rast ich kvalifikácie. Medzi ďalšie faktory ovplyvňujúce konkurencieschopnosť priemyselnej výroby možno uviesť rozvoj dopravnej infraštruktúry a energetického sektora.

K možným rizikovým faktorom rozvoja priemyselnej výroby patria doteraz nízke náklady na výskum a vývoj a nedostatočné investície do fixného kapitálu. Ďalším rizikovým faktorom sú investičné náklady vyvolané nutnosťou zabezpečiť plnenie štandardov EÚ a od nich odvodených slovenských zákonov na ochranu životného prostredia a bezpečnosti a ochrany pri práci. Ďalším rizikovým faktorom je i nutnosť riešiť staré ekologické záťaž.

Zdroj: ŠÚSR (R&D- výskum a vývoj angl.)

Výdavky na výskum a vývoj – SR/ TTSK

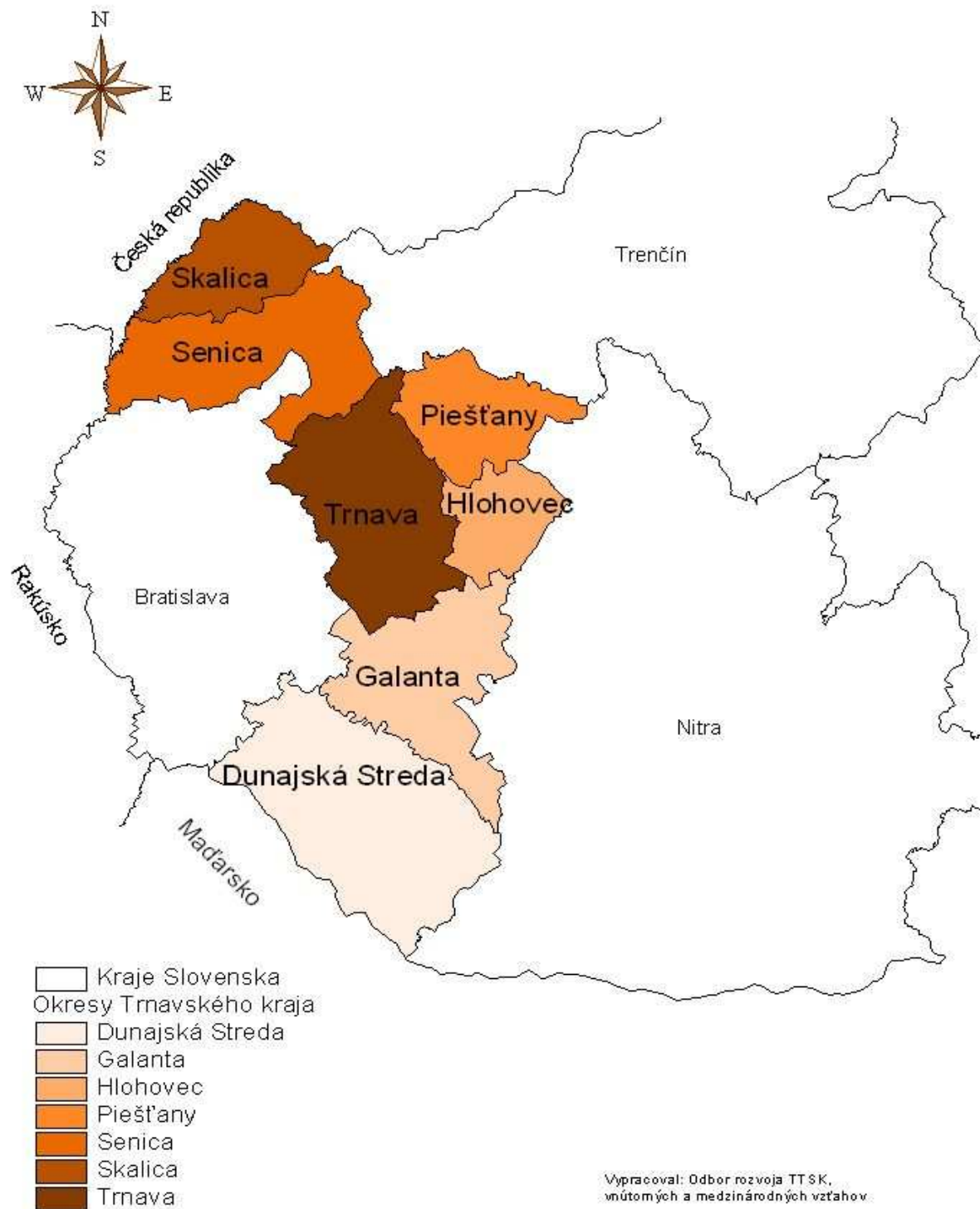
tis. Sk

SR / oblasť / kraj	Rok	Výdavky na výskum a vývoj spolu	kapitálové výdavky spolu	pozemky a budovy	stroje a zariadenia	bežné výdavky spolu	kapitálové výdavky	bežné výdavky
SR spolu	2002	6 332 656	528 052	93 928	434 124	5 804 604	203 315	2 589 498
	2003	7 016 275	777 150	324 611	452 539	6 239 125	224 525	3 342 333
	2004	6 965 430	742 334	137 587	604 747	6 223 096	352 699	3 625 690
	2005	7 503 386	798 574	173 793	624 781	6 704 812	290 272	3 988 365
	2006	8 063 237	835 769	164 314	671 455	7 227 468	377 299	4 102 861
Trnavský kraj	2002	791 392	120 871	87 132	33 739	670 521	1 707	248 745
	2003	657 811	127 142	86 260	40 882	530 669	8 124	229 084
	2004	809 202	179 209	83 801	95 408	629 993	6 658	265 463
	2005	613 679	168 851	78 102	90 749	444 828	5 329	58 253
	2006	961 368	43 548	8 309	35 239	917 820	1 638	126 035

Zdroj: ŠÚSR

4. PRIEMYSEL V TRNAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Trnavský samosprávny kraj

Trnavský samosprávny kraj je možné považovať za priemyselne vyspelý, s výrazným vplyvom priemyselnej výroby na ekonomickú stabilitu regiónu, pričom priemysel je aj významný tvorca pracovných príležitostí v regióne.

Kým juh VÚC sa v minulosti koncentroval na poľnohospodárstvo, stred VÚC, predovšetkým v okolí mesta Trnava sa vyprofiloval ako diverzifikované centrum priemyslu. Rozvoj strojárstva, elektrotechnického priemyslu a sklárstva je intenzívne dopĺňaný energetickým sektorom. Po začatí produkcie automobilov francúzskej spoločnosti PSA v Trnave v roku 2006 stúpol význam strojárskoho – automobilového priemyslu. Dôležitou investíciou je taktiež investícia juhokórejskej spoločnosti Samsung, závod na výrobu modulov pre LCD panely.

Hlavné odvetvia pôsobiace v kraji sú automobilový, elektrotechnický, hutnícky, chemický a sklársky priemysel. Tie sa v poslednom období rozvíjajú hlavne príchodom zahraničných investorov. K najhlavnejším odvetviam priemyslu v TTSK patrí **automobilový priemysel**, zastúpený najmä spoločnosťou PSA Peugeot Citroën a jej subdodávateľmi a **elektrotechnický priemysel**, zastúpený spoločnosťami SAMSUNG Electronics Slovakia s.r.o., ktorá je zameraná na výrobu televízorov a monitorov s LCD a plazmovými obrazovkami, SONY Slovakia, s.r.o., ktorá vyrába televízne prijímače a komponentov, Punch Products Trnava, spol. s.r.o. – dodávky komponentov pre spotrebnú a priemyselnú elektroniku, Invensys Elektronika Slovensko, a.s. – výroba dosiek plošných spojov pre bielu techniku.

Hutnícky priemysel je reprezentovaný spoločnosťou Zlievareň Trnava, s.r.o. (výroba liatinových produktov). **Chemický priemysel** má zastúpenie spoločnosťou Tatrachema, výrobné družstvo Trnava (výroba a predaj chemických a čistiacich prostriedkov), Chemolak Smolenice, **sklársky priemysel** je zastúpený spoločnosťou Johns Manville Slovakia, a.s. (výroba sklenených vlákien a predaj sklolaminátových výrobkov z nich).

Strojársky priemysel, najmä oprava železničných nákladných a osobných vozňov, výroba spojok pre osobné a nákladné automobily, výroba ložísk, ložiskových uložení a príslušenstva pre automobilový priemysel. K významným spoločnostiam patria ŽOS Trnava, a.s. (oprava a modernizácia nákladných a osobných železničných vozňov), ZF SACHS Slovakia, a.s. (výroba a opravy spojok a hydrodynamických meničov pre motorové vozidlá), ZF Boge Elastmetall Slovakia, a.s. (výroba gumokovových dielov a systémov tlmenia nárazov), Toma Industries spol. s.r.o. (vývoj, výroba, predaj tvárnicej techniky, výroba lisov a zariadení). Pri uvádzaní zástupcov tohto odvetvia nemožno nespomenúť nástupnícke spoločnosti bývalého koncernu Chi'ana ako napr. CHIRANA-DENTAL, s.r.o., CHIRANA PROGRESS, s.r.o. a CHIROSAN, s.r.o..

Trnavský kraj patrí medzi najproduktívnejšie poľnohospodárske kraje SR (nasleduje za Nitrianskym krajom). Z celkovej rozlohy kraja zaberá poľnohospodárska pôda 70,9 %. Stupeň zronenia (89,8 %) je najvyšší zo všetkých krajov SR (celoslovenský priemer je 58,8 %). Rastlinnú výrobu dopĺňa i živočíšna výroba, pričom výrazný podiel má chov hovädzieho dobytku a ošípaných. **Potravinársky priemysel** je zameraný predovšetkým na spracovanie mäsa a výroba mäsových výrobkov, výroba šumivých vín, pracovanie mlieka a výroba mliečnych výrobkov, výroba cukrovínok a trvanlivého pečiva, výroba cukru. Potravinársky priemysel je najstaršie odvetvie regiónu a jeho charakteristickým znakom je značný rozptyl výroby do väčšieho počtu závodov a prevádzok po území celého kraja. K najvýznamnejším spoločnostiam patria I.D.C. Holding, a.s. Sereď a jeho dcérska spoločnosť I.D.C. Holding, a.s. - OZ Figaro Trnava (výroba a predaj cukrovínok a trvanlivého pečiva), sladovne - LYCOS a SESSLER, a.s. a Vetter Slovakia s.r.o. Hlohovec – cukrovinky a sušené ovocie.

Produkcia **farmaceutického priemyslu** je zameraná predovšetkým na výrobu liečiv, zdravotníckych pomôcok v spoločnosti: ZENTIVA a.s. Hlohovec ktorá patrí k dominantným vo svojom odbore v regióne i na Slovensku..

Samostatnou kapitolou v ekonomickom profile TTSK je **energetika**. Jej potenciál predstavujú v regióne také významné podniky ako Jadrová elektráreň Jaslovské Bohunice, Vodné dielo Gabčíkovo, JAVYS a.s., Výskumný ústav jadrovej energetiky, či vodné diela na rieke Váh. Región disponuje aj potenciálom pre alternatívne zdroje energie – veterné elektrárne. Energetika ako hospodárske odvetvie v tomto dokumente nie je bližšie rozoberané z hľadiska metodického i z dôvodu prípravy osobitnej regionálnej stratégie pre odvetvie energetiky.

ZAHRANIČNÍ INVESTORI

Trnavský samosprávy kraj zaznamenal najvyšší nárast prílevu priamych zahraničných investícií po roku 2002, čo súvisí predovšetkým s investičnými projektmi spoločností PSA Peugeot Citroen a Samsung Electronics. Etablovanie rozsiahlej subdodávateľskej siete výrazným spôsobom znížilo mieru nezamestnanosti v podstatnej časti Trnavského VÚC.

Automobilka v Trnave je technologicky najmodernejším výrobným centrom skupiny PSA Peugeot Citroën. Strategická investícia, ktorú francúzsky koncern oznámil v januári 2003, predstavovala 700 mil. eur. V júni 2006 sa rozbehla sériová výroba modelu Peugeot 207. Aktuálne produkuje v režime dvoch pracovných zmien 854 automobilov denne. Vlni opustilo výrobné pásy závodu takmer 180 tis. vozidiel, v roku 2008 je už naplánovaná výroba takmer 200 tis. vozidiel modelu Peugeot 207.

Už v prvom štvrtroku 2009 bude uvedený na trh druhý model Citroën C3 Picasso, ktorý sa bude vyrábať výhradne na Slovensku. Našlo tu prácu viac ako 3 300 ľudí, čím sa PSA Peugeot Citroën Slovakia stal najväčším zamestnávateľom regiónu. Nové investície budú do závodu prúdiť aj v budúcnosti.

Technologicky najmodernejší závod skupiny tvoria štyri hlavné časti lisovňa, zvarovňa, lakovňa, montáž. Trnavská lisovňa je najtichšou prevádzkou v skupine PSA Peugeot Citroën. Pozostáva z jednej strihacej a troch dokončovacích liniek, z ktorých dve slúžia na lisovanie veľkých dielov a jedna na výrobu malých dielov. Celkovo sa tu lisuje 35 druhov výliskov, k čomu je potrebných viac než 120 lisovacích nástrojov. Vo zvarovni sa jednotlivé výlisky z lisovne a diely od dodávateľov zvárajú pomocou bodového a CO zvarovania. Prevádzka je vysoko automatizovaná, roboty nielen zvárajú, ale tiež prekladajú diely z jedného pracoviska na druhé. Kvalita karosérií je kontrolovaná meracím systémom, ktorý funguje na princípe laserového bezdotykového merania.

Úlohou lakovne je zabezpečiť ochrannú a estetickú funkciu vozidla. Technologickou novinkou je používanie práškových farieb, ktoré prilnú na karosériu pomocou elektrostatickej energie. Farby sú riediteľné vodou, teda ekologické. Z lakovne vychádzajú modely Peugeot 207 v 14 rôznych farebných odtieňoch. Montáž je najväčšou prevádzkou trnavského závodu. Na jedenástich linkách tu pracuje najviac ľudí spomedzi všetkých prevádzok. Veľký dôraz sa kladie predovšetkým na kvalitu.

Spoločnosť SAMSUNG Electronics Slovakia s.r.o. pôsobí na Slovensku od roku 2002. Činnosť spoločnosti je zameraná na výrobu televízorov a monitorov s LCD a plazmovými obrazovkami, výrobu DVD rekordérov, Blu-ray prehrávačov, satelitných prijímačov, domácich kín a MP3 prehrávačov.

SAMSUNG v Galante ponúka prácu takmer 5 000 zamestnancom a výškou svojich tržieb sa radí k trom najväčším nefinančným podnikom Slovenska. Každoročný nárast tržieb a objemu výroby zaradil SAMSUNG medzi kľúčových hráčov hospodárskeho vývoja na Slovensku. V priebehu niekoľkých rokov sa galantský výrobný závod stal najväčším výrobným závodom spoločnosti SAMSUNG v rámci Európy. Od spustenia výroby v roku

2002, SAMSUNG v Galante vyrobil viac ak dvadsať miliónov výrobkov a preinvestoval viac ako 6 miliárd Sk.

Okrem skutočnosti, že spoločnosť je významným zamestnávateľom v regióne, taktiež prilákala veľký počet svojich subdodávateľov do trnavského samosprávneho kraja. Medzi najvýznamnejších patria spoločnosti JASPLASTIK-SK s.r.o. Galanta, KOAM Elektronik, s.r.o., Sládkovičovo, Dong Jin Precision S, Sered', Samil Balenie, s.r.o., Galanta, JMI SK, Galanta a FREMACH s.r.o., Trnava

Medzi hlavných zahraničných investorov v regióne patria:

Názov spoločnosti	Krajina pôvodu	Sektor	Mesto / Obec
Amylum Slovakia, s.r.o.	Holandsko	potravinarstvo	Boleráz
Bekaert Hlohovec, a.s.	Belgicko	drôty a kordy	Hlohovec
CROWN Packaging Slovakia, s.r.o.	Francúzsko	obaly	Dunajská Streda
Dan - Slovakia Agrar, a.s.	Dánsko	potravinarstvo	Veľký Meder
Delphi Slovensko, s.r.o.	USA	IT - softvér	Senica
Dong Jin Precision Slovakia, s.r.o.	Južná Kórea	Plastové a kovové súčiastky	Dolná Streda
ELEKTRONIKA SLOVENSKO, a.s.,	UK	elektronika	Trnava
Faurecia Interior Systems Bratislava s.r.o.	Španielsko	komponenty pre automobily	Trnava, Hlohovec
INA SKALICA spol. s r.o.	Nemecko	ložiská	Skalica
JASPLASTIK-SK spol. s r.o.	Maďarsko	polystyrén	Galanta
Johns Manville Slovakia, a.s.	Nemecko	sklenené vlákna	Trnava
Metal design Slovakia a.s.	Švédsko	kovový nábytok	Hrnčiarovce nad Parnou
ON Semiconductor Slovakia, a.s.	USA	polovodiče a mikroprocesory	Piešťany
PEDRAZZOLI SLOVAKIA, spol. s.r.o.	Taliansko	Strihacie a rezacie stroje	Galanta
Peugeot Citroën Trnava, s.r.o.	Francúzsko	osobné automobily	Zavar
PUNCH PRODUCTS TRNAVA spol. s r.o.	Belgicko	kovoobrábanie	Trnava
SAMIL BALENIE, s.r.o.	Južná Kórea	obaly	Galanta
SAMSUNG Electronics Slovakia s.r.o.	Maďarsko	LCD obrazovky	Galanta
SLOVENSKÉ LIEČEBNÉ KÚPELE, a.s.	Česká republika	hotely a reštaurácie	Piešťany
SLOVENSKÉ LIEČEBNÉ KÚPELE, a. s.	Maďarsko	hotely a reštaurácie	Piešťany
Swedwood Slovakia, s.r.o.	Švédsko	Nábytok	Trnava
UT Umwelt - und Transporttechnik, s.r.o.	Lichtenštajnsko	kontajnery	Dolná Streda
Vetter Slovakia, s.r.o.	Nemecko	potravinarstvo	Trnava

Vitana Slovakia, s.r.o.	ČR	potravínárstvo	Trnava
Zentiva, a.s.	Holandsko	farmaceutiká	Hlohovec
ZF Boge Elastmetall Slovakia, a.s.	Nemecko	tlmiče	Trnava
ZF SACHS Slovakia, a.s.	Nemecko	spojky	Trnava
ZVL - LSA, a. s.	USA	ložiská	Skalica

Zdroj: NBS

Z hľadiska umiestnenia investičných projektov podporených **štátnou pomocou** po krajoch Slovenska v uplynulom roku suverénne zvíťazil Nitriansky kraj, kde sa realizovalo dvanásť projektov. Nasledoval Košický a Trenčiansky kraj, kde sa realizovalo sedem projektov, Bratislavský, Trnavský a Banskobystrický kraj s piatimi projektmi, Prešovský kraj so štyrmi a Žilinský s tromi.

Podľa priemyselných odvetví bolo najviac projektov zrealizovaných v strojárskom priemysle (10 projektov), v priemysle gumárskom a výrobe plastov (10), v elektrotechnickom priemysle (8), kovospracujúcom priemysle (6), v drevárskom, nábytkárskom a papierenskom priemysle (6), v automobilovom priemysle (4), informačných technológiách a call centrách (2) a nakoniec v textilom priemysle (2). Najväčší záujem o Slovensko majú naďalej investori z Nemecka, Francúzska, Južnej Kórei, Talianska, Rakúska a Španielska.

Štruktúra investičných projektov podľa krajov v SR (2003 – 2005)

Kraj	2003		2004		2005		Spolu	
	počet	%	počet	%	počet	%	Počet	%
Bratislavský	2	9,2	8	17	5	10,4	15	12,8
Trnavský	4	18,2	4	8,5	5	10,4	13	11,1
Trenčiansky	4	18,2	5	10,6	7	14,6	16	13,7
Nitriansky	1	4,5	13	27,7	12	25	26	22,2
Banskobystrický	3	13,6	4	8,5	5	10,4	12	10,3
Žilinský	4	18,2	6	12,8	3	6,3	13	11,1
Prešovský	1	4,5	1	2,1	4	8,3	6	5,1
Košický	3	13,6	6	12,8	7	14,6	16	13,7
Spolu	22	100	47	100	48	100	117	100

Zdroj: SARIO

ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ UKAZOVATELE PRIEMYSLU V TTSK

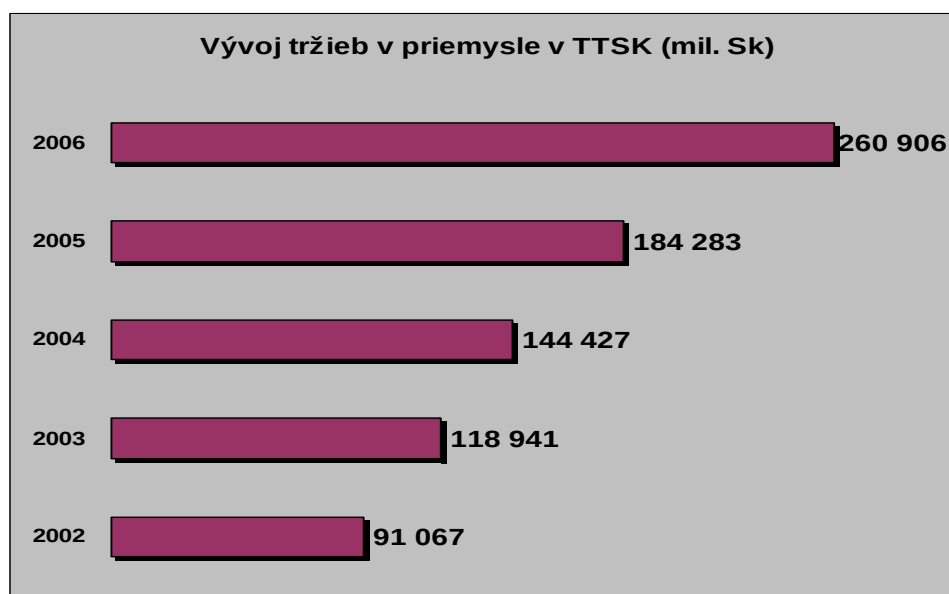
V roku 2006 bolo v Trnavskom samosprávnom kraji zaevidovaných celkom 12 313 **právnických osôb**, z toho 8 585 podnikateľských subjektov. Od roku 2002 je to navýšenie podnikateľských subjektov o 3 013, čo predstavuje nárast vo výške 143,4 %. Z celkového počtu 8 585 podnikateľských subjektov je 8 516 súkromných spoločností, 1 077 spoločností je zahraničných a 651 medzinárodných. Vo vlastníctve štátu je iba jeden podnikateľský subjekt.

Najväčší počet spoločností pôsobí v oblasti obchodu (2 956). Na druhom mieste sú spoločnosti v oblasti realít (1 805). Tretie miesto zaujíma priemysel s počtom podnikateľských subjektov 1 323, z toho priamo v priemyselnej výrobe pôsobí 1 286 spoločností.

Z celkového počtu podnikateľských subjektov bolo 7 877 subjektov s počtom pracovníkov do 20. Od 20 do 50 pracovníkov malo 343 subjektov a od 50 do 250 to bolo 304 subjektov. V roku 2006 bolo v Trnavskom samosprávnom kraji celkom 61 podnikov s počtom zamestnancov viac ako 250.

Vývoj priemyslu v Trnavskom samosprávnom kraji meraný **tržbami za vlastné výrobky a služby** vykazuje priaznivé tendencie. Ak v roku 2002 tržby dosahovali hodnotu 91 mil. Sk v roku 2006 to už bolo takmer 261 mil. Sk (nárast o 286,8 %). Tržby v rámci celého priemyslu SR rástli v tom istom období nepomerne pomalším tempom (161 %), konkrétne z 1 165 mil. Sk v roku 2002 na úroveň 1 785 mil. Sk v roku 2006.

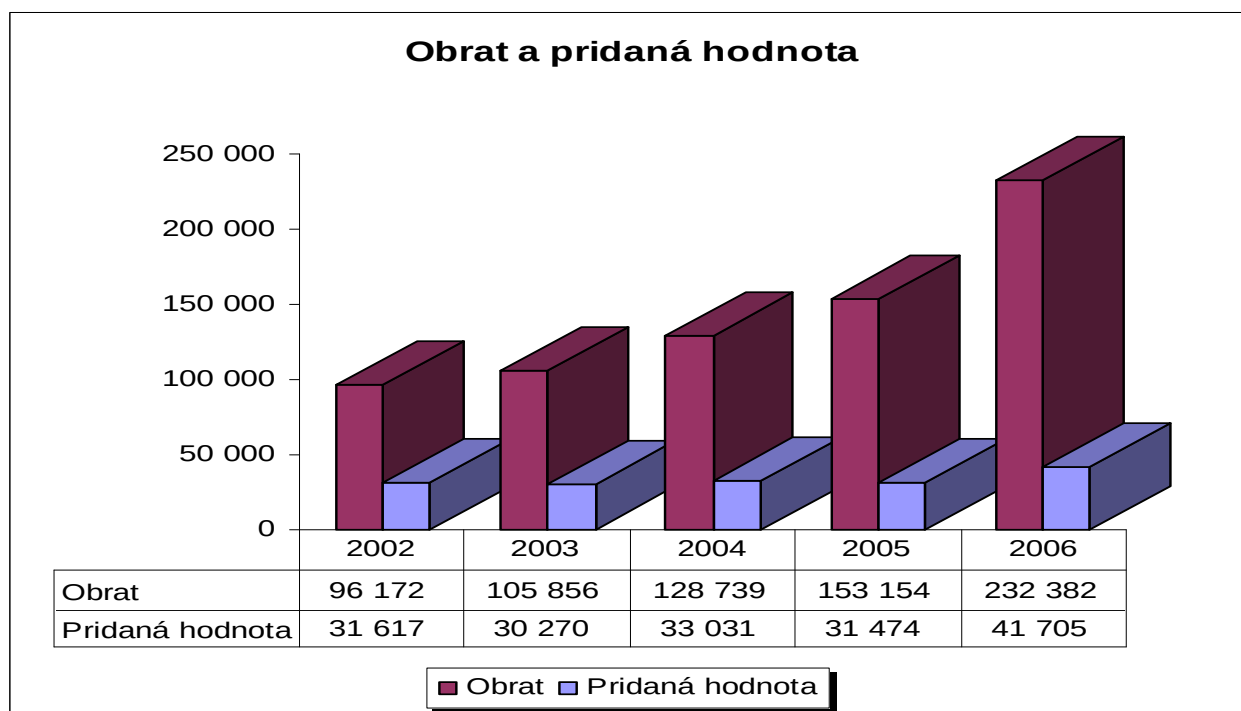
Tempo rastu **tržieb** v Trnavskom samosprávnom kraji v období 2002 až 2006 prevyšuje nie len rast v celom priemysle SR, ale aj v ostatných regiónoch. Druhý najvyšší rast zaznamenal Košický samosprávny kraj, s tempom rastu 163 %. Naopak najnižšie tempo rastu zaznamenali Prešovský a Nitriansky samosprávny kraj s hodnotou 128 %.

Zdroj: ŠÚSR

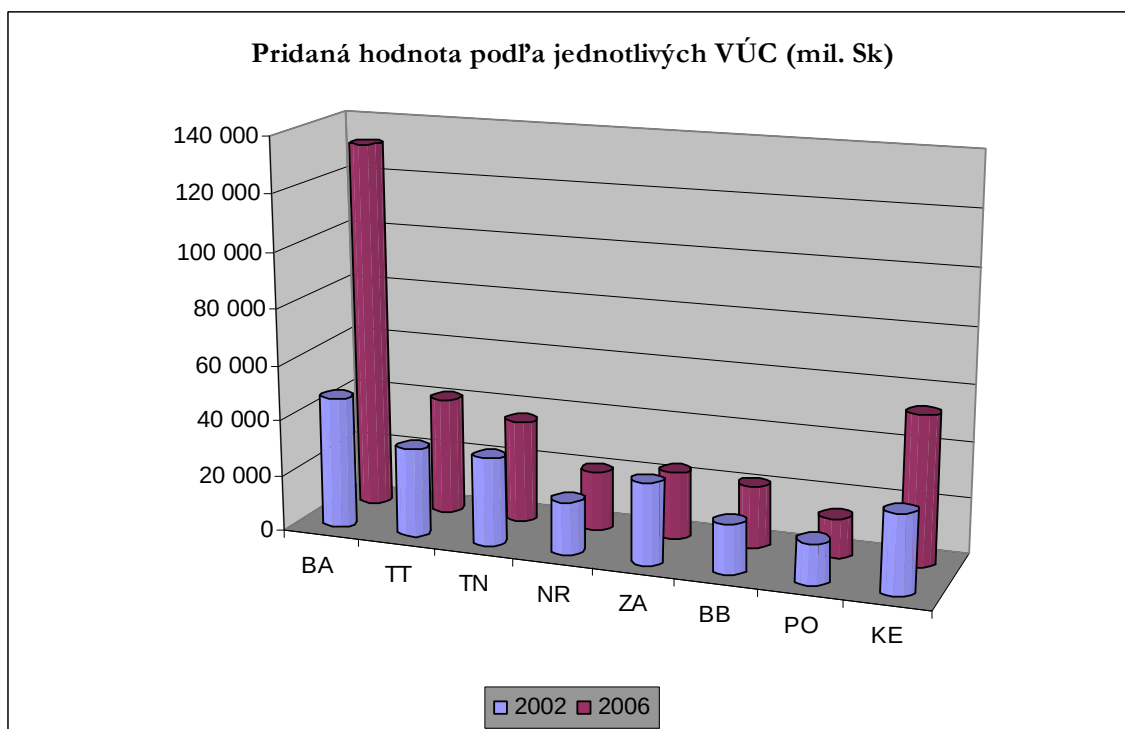
Obdobná situácia ako pri raste tržieb za vlastné výkony a služby je aj pri meraní rastu prostredníctvom ukazovateľa hrubý obrat. Tu Trnavský samosprávny kraj zaznamenal od roku 2002 do roku 2006 rast vo výške 241,7 %, pričom rast za celú SR bol zaznamenaný vo výške 162,4 % (1 594 mld. Sk v roku 2006 oproti 981,3 mld. Sk v roku 2002).

Vyššiu vypovedaciu schopnosť však dáva porovnanie **tempa rastu pridanej hodnoty**. Pridaná hodnota z tržieb za vlastné výkony a služby vzrástla v Trnavskom samosprávnom kraji za obdobie 2002 až 2006 o 131,9 % (z 91 067 mil.). V rámci priemyslu SR produktivita vzrástla o 163,6 % (z 213 861 mil. Sk na 349 785 mil. Sk). To znamená, že vyššie tempo rastu tržieb v Trnavskom samosprávnom kraji bolo zabezpečované najmä extenzívnym rastom výroby s nižšou pridanou hodnotou. Takýto vývoj je možný iba po určitú hranicu, kým budú vyčerpané extenzívne rozvojové parametre a po tomto okamžiku bude nevyhnuté preorientovať výrobu do oblastí s vyššou pridanou hodnotou, t. z. do sféry vyššej finalizácie produktov.

Zdroj: ŠÚSR

Pri bližšej analýze rastu pridanej hodnoty podľa jednotlivých regiónov Slovenska (VÚC) je možné konštatovať, že okrem Bratislavského samosprávneho kraja, ktorý dosahuje až 280 %-né tempo rastu, vyššie tempo rastu pridanej hodnoty ako má Trnavský samosprávy kraj dosiahol už iba Košický samosprávy kraj (190 %). Ostatné VÚC dosiahli tempo rastu na úrovni od 112,5 % (Nitriansky) po 123,8 % (Bansko-Bystrický). Jediný VÚC, ktorý dosiahol zápornú hodnotu je kraj Prešovský, kde výška pridanej hodnoty v roku 2006 predstavuje 95,6 % hodnoty z roku 2002.

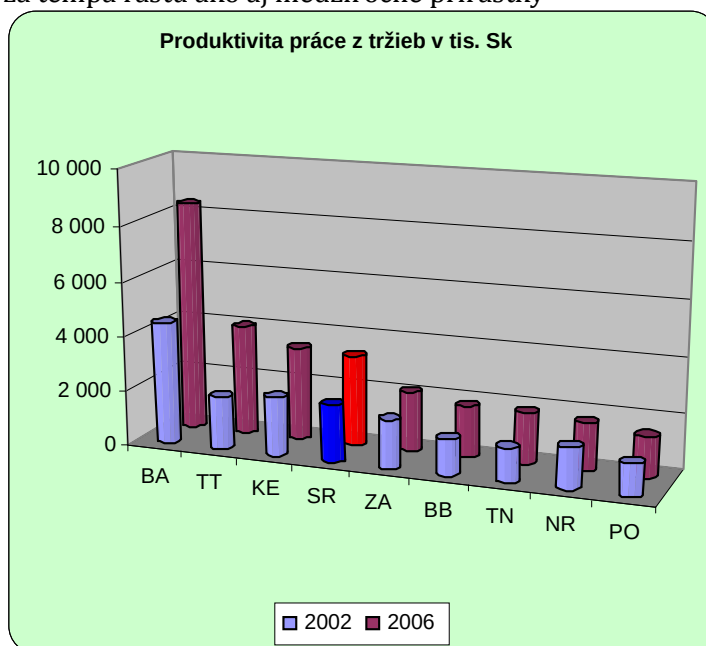

Zdroj: ŠÚSR

V lepšom svetle sa javí analýza tempa rastu ako aj medziročné prírastky **produktivity práce z tržieb**.

V porovnaní s vývojom v rámci celej SR bol v TTSK dosiahnutý najvyšší percentuálny prírastok pridanej hodnoty vo výške takmer 206 %. TTSK je nasledovaný BASK, ktorý dosiahol tempo rastu vo výške 188 %.. Za celé hospodárstvo SR bolo dosiahnuté tempo rastu vo výške 156 %.

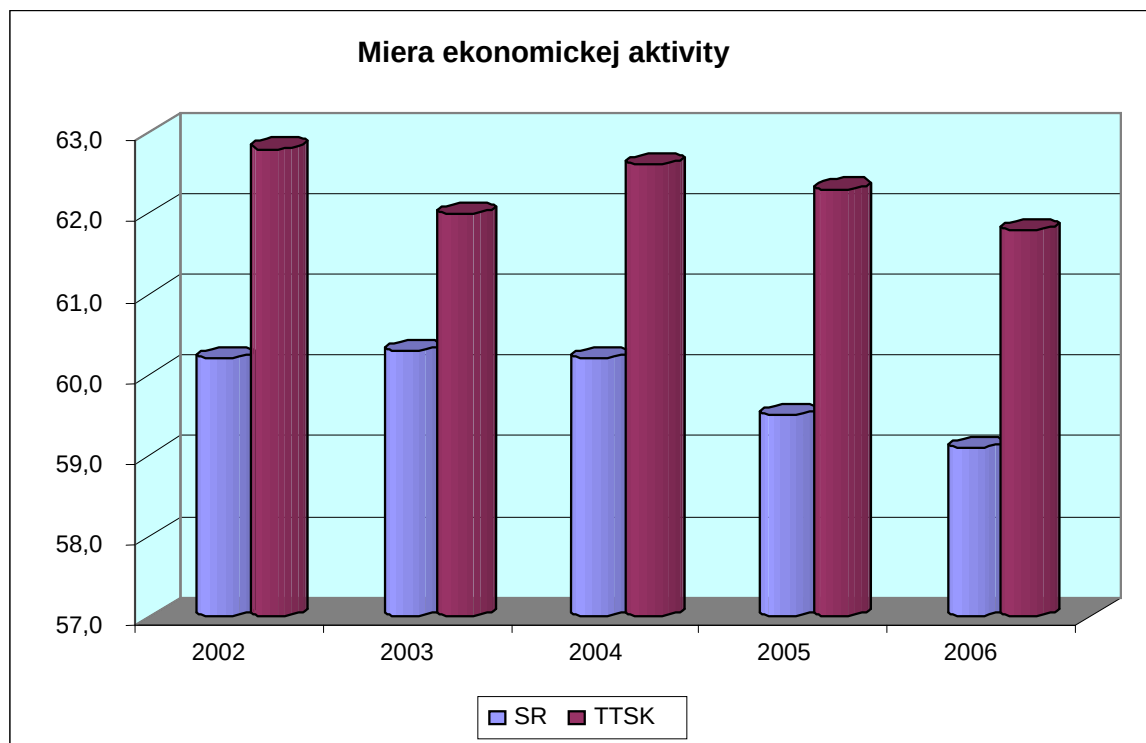
V absolútnom vyjadrení dosiahol najvyšší prírastok Bratislavský samosprávny kraj (3 920 tis. Sk), druhý v poradí je Trnavský samosprávny kraj s prírastkom vo výške 2 067 tis. Sk. Prírastok za celú SR dosiahol hodnotu 1 190 tis. Sk.

Zdroj: ŠÚSR

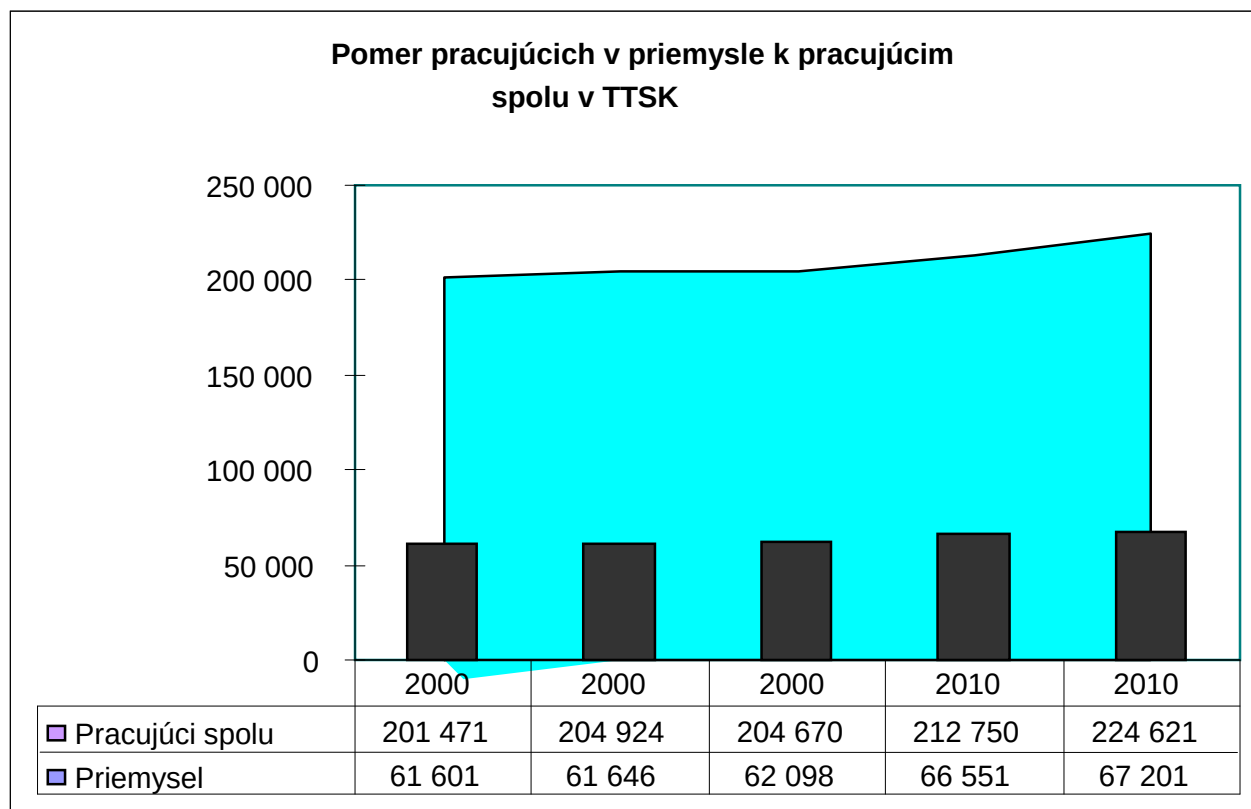
ĽUDSKÉ ZDROJE A MZDY

Rovnako ako v rámci celého Slovenska aj v Trnavskom samosprávnom kraji postupne klesá **miera ekonomickej aktivity**. Tento ukazovateľ vyjadruje pomer medzi ekonomicky aktívnym obyvateľstvom a obyvateľstvom v produktívnom veku (t.j. starším ako 15 rokov). Kým v rámci SR bola miera ekonomickej aktivity v roku 2006 na úrovni 59,1 % (v roku 2002 to bolo 60,2 %), tak v Trnavskom samosprávnom kraji táto hodnota dosiahla úroveň v roku 2006 61,8 % (v roku 2002 to bolo 62,8 %).

Podiel **pracujúcich v priemysle** v Trnavskom samosprávnom kraji dosiahol v roku 2006 hodnotu 29,92 %, čo je oproti roku 2002 pokles o 0,66 percentuálneho bodu, kedy tento podiel dosahoval hodnotu 30,58 %.

V rámci celého Slovenska je tendencia postupného pomalého poklesu rovnaká. V roku 2006 predstavoval podiel pracujúcich v priemysle z celkového počtu pracujúcich hodnotu 26,69 %, kým v roku 2002 to bola hodnota 27,81 %.

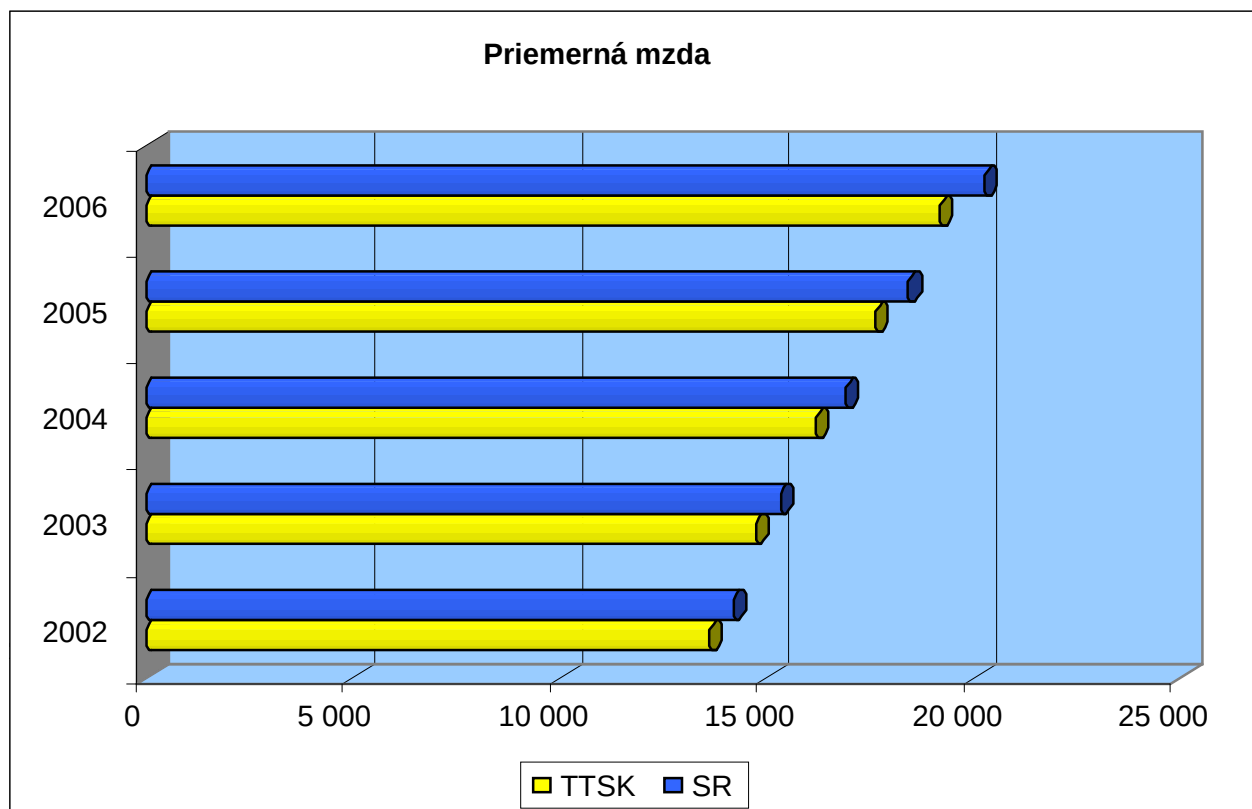
Zdroj: ŠÚSR

Počet **uchádzačov o zamestnanie** v Trnavskom samosprávnom kraji ku koncu roka 2006 dosiahol počet 17 411 osôb, oproti 40 299 uchádzačom v roku 2002. Tento priaznivý trend je spôsobený celkovým poklesom nezamestnanosti, ako aj zvýšenou tvorbou nových pracovných miest.

Trnavský samosprávny kraj, podobne ako celá SR priťahuje zahraničných investorov, nielen priaznivým podnikateľským prostredím a vhodnými daňovými zaťaženiami ale taktiež relatívne nízkou cenou práce, pri súčasnej značnej vysoko kvalifikovanej pracovnej sile a vysokej pracovnej disciplíne.

Je samozrejmé, že postupným, nezadržateľným ekonomickým rastom a rastom životnej úrovne na Slovensku nastane doba, keď komparatívna výhoda nízkej ceny pracovnej sily sa stratí. Preto je zaujímavé porovnať vývoj priemernej mzdy v jednotlivých regiónoch Slovenska ako aj porovnanie nákladov na celkovú cenu práce.

Všeobecne známy fakt, že smerom na východ sa priemerná mzda znižuje, platí aj pre Trnavský samosprávny kraj. Aj keď priemerná mzda v Trnavskom samosprávnom kraji za posledné obdobie výrazne vzrástla, stále je nižšia ako priemerná mzda v SR, čo je spôsobené najmä vysokými príjmami v Bratislavskom regióne. Porovnanie rastu priemernej mzdy v SR a Trnavskom samosprávnom kraji je v nasledovnom grafe.

PRIEMYSELNÉ PARKY

Významným nástrojom podpory priemyselnej výroby v regióne sú **priemyselné parky**. Pojem "priemyselný park" sa vyznačuje určitými zásadami, ktoré ho odlišujú od bežných priemyselných zón. Parky by sa mali vyznačovať jednotnou koncepciou, jednotným usporiadaním, voľbou výrobných jednotiek a všestrannou starostlivosťou o podnikateľské subjekty, ktoré sa v parku nachádzajú.

K hlavným charakteristickým prvkom priemyselného parku patrí skutočnosť, že pozemky, na ktorých je park založený, sú právne vysporiadané a technicky presne definované. Fungovanie parku zabezpečuje hospodárska spoločnosť, ktorá ponúka pre podnikateľské subjekty pôsobiace v parku určité služby (účtovníctvo, marketing, pomoc pri získavaní úverov, investičné, rozvojové, právne poradenstvo, atď.). Taktiež je možné ponúknuť pozemky, ktoré sú vybavené pre výrobu nevyhnutnou infraštruktúrou, na odkúpenie, lízing.

Cieľom parku je taktiež vytvárať vhodné podmienky pre podnikanie malých a stredných podnikateľov, na ich ďalší rozvoj, na aplikovanie moderných technológií vo výrobe, na výrobu špičkových produktov. Zároveň park podporuje inovácie všetkých druhov, podporuje rozvoj domácich vedecko-výskumných aktivít a pomáha aplikácii ich výsledkov vo výrobe.

K štandardným službám poskytovaným nezávisle od významu a typu parku patrí finančné a právnické poradenstvo, poskytovanie účtovníctva, zabezpečovanie ochrany majetku, prevádzka a údržba zariadení dopravnej a technickej infraštruktúry, starostlivosť o verejnú zeleň. Nadštandardné služby, poskytované hlavne vo významnejších parkoch s väčším počtom usadených firiem (parky celoštátneho a medzinárodného významu) patria navyše logistické služby, technologický transfer, sprostredkovanie vedecko-výskumných služieb, sprostredkovanie a prenajímanie kvalifikovanej pracovnej sily, personalistika, stravovacie prípadne ubytovacie služby a zabezpečenie sieťovej spolupráce (networking) a kuriérske služby.

Priemyselné parky v Trnavskom kraji a vybrané spoločnosti v nich pôsobiace

Názov priemyselného parku	Mesto / obec	Rozloha PP v ha
Priemyselný park Senica	Senica	180
Priemyselný park Sládkovičovo – západ	Sládkovičovo	40
Priemyselný park Hlohovec	Hlohovec	25
Priemyselný park Galanta - východ	Galanta	17
Trnava logistický park	Trnava	180
Priemyselný park Skalica	Skalica	n.a.
Priemyselný park Sered'	Sered'	41
Priemyselný park Šamorín	Šamorín	n.a.

Zdroj: SARIO

Priemyselný Park Sládkovičovo – západ

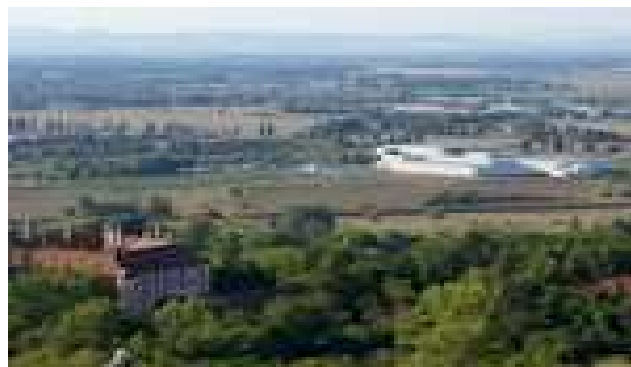
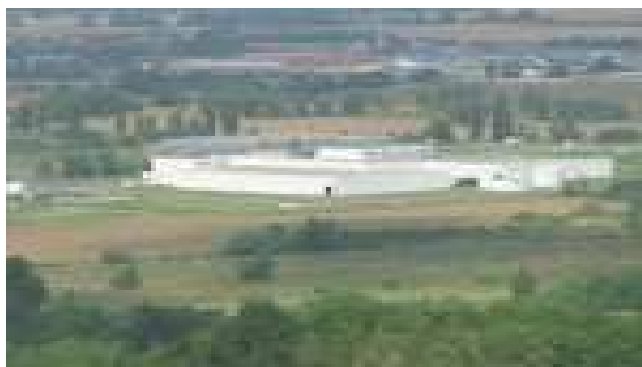
Spoločnosti pôsobiace v PP	Počet zamestnancov*	Sektor pôsobenia	Produkt	Krajina pôvodu
Medea-S s.r.o.	340	drevárska výroba	polovýrobky z dreva	Taliansko
Pali Energy s.r.o.		drevárska výroba	peletky	Taliansko
Bekaert a.s.		výroba ocelových kordov	ocelové kordy	Belgicko
Tir-Servis s.r.o.		LKW doprava	logistika	Taliansko
Monzolit-Fibron, s.r.o.		Automobilová výroba	plastové súčiastky do automobilov	Švajčiarsko

Letecká snímka priemyselného parku Sládkovičovo.

Priemyselný Park Hlohovec

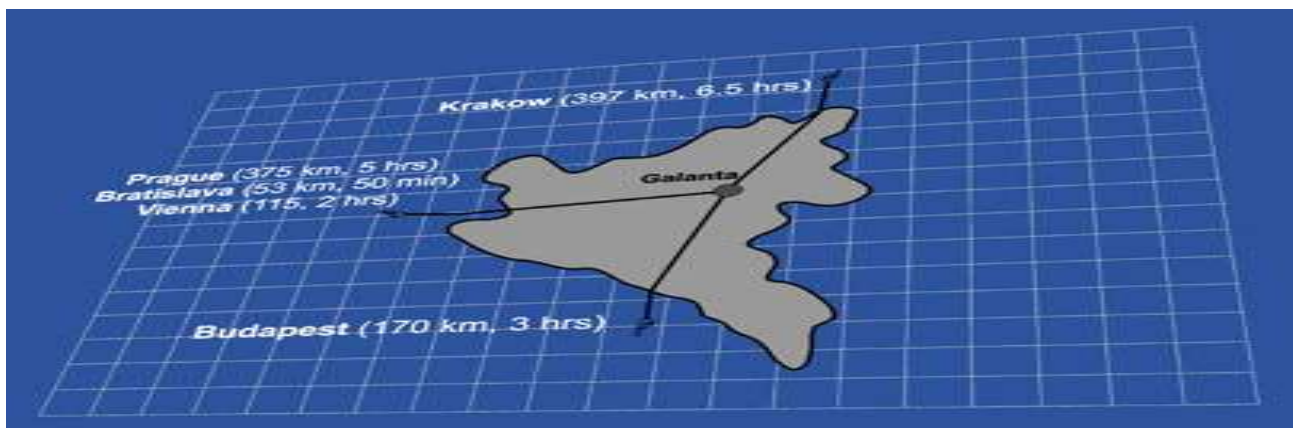
Spoločnosti pôsobiace v PP	Počet zamestnancov*	Sektor pôsobenia	Produkt	Krajina pôvodu
FAURECIA AUTOMOTIVE SLOVAKIA s.r.o.	200	strojársky	komponenty pre automobilový priemysel	Francúzsko
Vetter spol. s r.o.	230	potravinársky	potraviny	Nemecko
TRANSKAM - SLOVAKIA, s.r.o.	50	logistika	logistika	ČR
CNC Precisicon	120	strojárstvo	Frézy	SR
JMT SK, s.r.o.	400	elektrotechnický	plošné spoje	Kórea

Letecké snímky Priemyselného parku Hlohovec – Horná Sihot'

Priemyselný Park Galanta - západ

Spoločnosti pôsobiace v PP	Počet zamestnancov*	Sektor pôsobenia	Produkt	Krajina pôvodu
ITALIANA LOGISTIC, s.r.o.	25	logistika	logistika	Taliansko

Priemyselný Park Trnava (Logistický park)

Spoločnosti pôsobiace v PP	Počet zamestnancov *	Sektor pôsobenia	Produkt	Krajina pôvodu
GEFCO SLOVAKIA s.r.o.	n.a.	logistika	logistika	Francúzsko
INERGY Automotive Systems Slovakia, s.r.o.		automobilový priemysel	výroba plastových komponentov	Francúzsko
STREIT TRNAVA s.r.o.		automobilový priemysel	výroba kovových komponentov	Francúzsko
PREMIER, s.r.o.		automobilový priemysel	automobilové komponenty	Nemecko
DATALOGIC SCANNING SLOVAKIA, s.r.o.		IT - elektro	čítačky kódov	Taliansko
MAGNA SLOVTECA, s.r.o. o.z.ENGINEERED GLASS		automobilový priemysel	výroba zrkadiel a skiel	USA
VALEO SLOVAKIA, s.r.o.		automobilový priemysel	n.a	Francúzsko
Faurecia Slovakia s.r.o.		automobilový priemysel	Komponenty pre aut. priemysel	Francúzsko
Sofitec		automobilový priemysel	tesniace systémy	Francúzsko

Priemyselný Park Sered'

Spoločnosti pôsobiace v PP	Počet zamestnancov*	Sektor pôsobenia	Produkt	Krajina pôvodu
FM SLOVENSKÁ, s.r.o.	650	Logistika	Logistika	Francúzsko
SEMMELOCK STEIN + DESIGN Dlažby s.r.o.		stavebníctvo	výroba stavebných materiálov	Rakúsko
Innotec		automobilový	lisovňa plechov	Nemecko
WIEGEL Sered' žiarové zinkovanie s.r.o.		strojárstvo	povrchová úprava kovov	Nemecko
ALFUN Sk, s.r.o.		kovoobrábanie	spracovanie a distribúcia hliníka	Česká republika
ARDA Slovakia, s.r.o.		stavebníctvo	výroba plastových okien	Belgicko
DIPEX spol. s r. o.		logistika	logistika	Slovensko

Plánované priemyselné parky

V rámci územného plánu TTSK sa ráta s viacerými lokalitami, ktoré sú vytypované aké vhodné pre rozvoj priemyselnej výroby. Územný plán charakterizuje priemyselný park nasledovne:

- fungovanie parku zabezpečuje hospodárska spoločnosť, ktorá ponúka pre podnikateľov, usadených v parku, súbor služieb (účtovníctvo, marketing, pomoc pri získavaní úverov; investičné, rozvojové, právne poradenstvo atď.),
- ponúka pozemky, ktoré sú vybavené pre výrobu nevyhnutnou infraštruktúrou, na odkúpenie, lízing a na prenájom pre podnikateľské subjekty,
- vytvára pre malé a stredné podnikanie vhodné podmienky na rozvoj, na aplikovanie moderných technológií vo výrobe, na výrobu špičkových produktov,
- podporuje rozvoj domácich vedecko-výskumných aktivít a pomáha aplikácií ich výsledkov vo výrobe.

Z hľadiska významu územný plán rozdeľuje priemyselné parky na niekoľko kategórií:

- priemyselný park celoštátno-medzinárodného významu,
- priemyselný park nadregionálno-celoštátneho významu,
- priemyselný park regionálno-nadregionálneho významu,
- priemyselný park lokálno-regionálneho významu,
- priemyselný park lokálneho významu.

Navrhované a odporúčané lokality pre umiestnenie priemyselných parkov sú rovnomerne rozmiestnené na území kraja a tie najvýznamnejšie sú spravidla lokalizované v rámci príslušného sídelného rozvojového pólu, čo v zásade predstavujú súčasné okresné mestá.

❖ priemyselný park celoštátneho až medzinárodného významu (park budovaný viacerými krajinami vhodný na medzinárodnú kooperáciu, v ktorom sa koncentrujú a vzájomne dopĺňajú hospodárske aktivity späté s novými technikami, ktorých základom je ich inovatívnosť, v ktorom sa počíta so zamestnávaním odborníkov aj zo zahraničia s veľkosťou nad 50 ha s rezervnými rozvojovými plochami)

- PP - Leopoldov - Červeník - Madunice
- PP - Senica - Kaplinské Pole
- PP - Madunice - Veľké Kostol'any
- PP - Gabčíkovo
- PP - Sládkovičovo
- PP - Dunajská Streda
- PP - Skalica
- PP - Trnava Technopol

❖ priemyselný park nadregionálneho až celoštátneho významu (park schopný realizovať rozvojové a inovačné programy podporované európskou úniou s veľkosťou okolo 50 ha s rezervnými rozvojovými plochami)

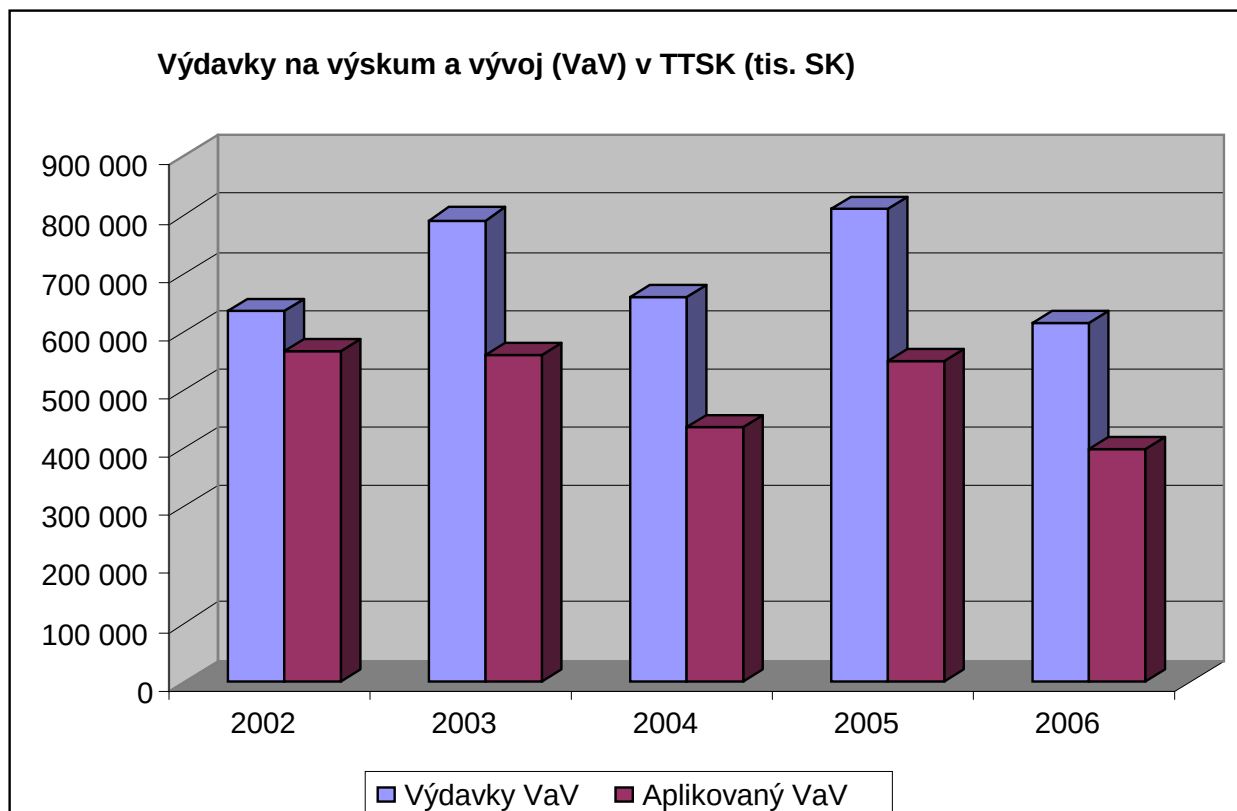
- PP - Sereď
- PP - Holíč*
- PP - Zavar A, B, C,

- ❖ priemyselný park regionálneho až nadregionálneho významu (park zameraný na rozvoj malého a stredného podnikania využívajúci voľnú pracovnú silu v regióne s veľkosťou spravidla okolo 30 ha s rezervnými rozvojovými plochami)
 - PP - Šoporňa
 - PP – Veľký Meder
 - PP - Kúty
- ❖ priemyselný park lokálneho až regionálneho významu (park zameraný na rozvoj malého a stredného podnikania s veľkosťou 10 ha a viac s rezervnými rozvojovými plochami využívajúci najmä pracovnú silu z blízkeho okolia)
 - PP - Zeleneč
 - PP - Hlohovec
 - PP - Častkov
 - PP - Kostolné Kračany
 - PP – Dolný Bar

VÝSKUM A VÝVOJ V TTSK

Z hľadiska udržateľnosti ekonomického rastu a najmä na zabezpečenie rastu priemyslu s vyššou pridanou hodnotou je potrebné zamerať pozornosť okrem extenzívnych nástrojov rozvoja podporovať aj výskum, vývoj a inovácie. Situácia v tejto oblasti v rámci celej SR v porovnaní s ostatnými vyspelými štátmi je nepriaznivá ale viac znepokojujúcim prvkom je fakt, že výdavky na túto oblasť sa v SR vyvíjajú opačným smerom ako v EÚ, USA, Japonsku a Číne.

Aj v Trnavskom samosprávnom kraji nie je situácia v tejto oblasti priaznivá. Výška výdavkov na výskum a vývoj je nedostatočná a navyše značne kolísavá, čo odzrkadľuje

Zdroj: ŠUSR

nesystémový prístup jednotlivých spoločností k tejto problematike. Taktiež nepriaznivý vývoj je v pomere výdavkov na aplikovaný výskum (z priamym výstupom do praxe) z celkových výdavkov aj keď je neporovnateľne lepší ako v rámci celej SR. Nepriaznivo sa javí zmena výšky a pomeru výdavkov na aplikovaný výskum (najmä porovnanie roku 2006 a 2002), ktorý má klesajúcu tendenciu.

Európska Komisia každoročne hodnotí inovatívnu úroveň jednotlivých európskych regiónov a pre účely tohto hodnotenia vydáva European Trend Chart on Innovation. Najnovšia

dostupná publikácia v tejto oblasti je „2006 EUROPEAN REGIONAL INNOVATION SCOREBOARD (2006 RIS)“.

Hodnotenie je vypracované na základe NUTS klasifikácie. Toto členenie však prináša problémy porovnateľnosti jednotlivých regiónov z hľadiska ich veľkosti a koncentrácie obyvateľstva. Tieto rozdiely spôsobujú určité anomálie, keď napríklad malý región s jednou veľkou inovatívnou spoločnosťou, resp. sa významným podnikom zameraným na výskum a vývoj dokáže výrazne ovplyvniť hodnotenie celého regiónu.

Hodnotenie je vypracované na základe 7 nasledovných hodnotiacich kritérií.

1. **Ľudské zdroje vo vede a výskume** (% populácie) - počet osôb so skončením vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa a ktorí aj pracujú v oblasti VaV.
2. Počet osôb zúčastňujúcich sa **celoživotného vzdelávania** na 100 osôb populácie vo veku 25 až 64 rokov
3. **Verejné výdavky na VaV** ako % z HDP
4. **Súkromné výdavky na VaV** ako % z HDP
5. **Zamestnanosť v medium-high and high-tech výrobe** (% z celkovej pracovnej sily) - Patria sem tieto výrobné odbory: chémia, strojárstvo, elektrotechnický priemysel, telekomunikácie, presné strojárstvo a automobilová výroba.
6. **Zamestnanosť v high-tech službách** (% z celkovej pracovnej sily) - Patria sem najmä telekomunikačné služby, služby informačných technológií vrátane vývoja software a služby v oblasti VaV
7. **Počet EPO patentov na milión obyvateľov**. Jedná sa podané patenty na Európsky Patentový Úrad v danom roku, pričom rozhodujúcim kritériom je miesto sídla (bydliska) žiadateľa (vynálezcu).

Slovenská republika je podľa tohto hodnotenia rozdelená na štyri regióny (Bratislava, Západné Slovensko, Stredné Slovensko a Východné Slovensko). Trnavský samosprávny kraj je v tomto rebríčku hodnotený spolu s Nitrianskym samosprávnym krajom. Celkom bolo v roku 2006 hodnotených 208 regiónov z 27 členských štátov EÚ. Región Západné Slovensko sa umiestnil na **171. mieste**, keď ho predbehol Bratislavský región (27. miesto) a región Stredné Slovensko (167. miesto). Zo susedných krajín sa v tomto hodnotení na priaznivejšom mieste umiestnilo šesť regiónov z Českej republiky (pričom región Praha sa umiestnil na 15. mieste), dva regióny z Maďarskej republiky a 7 regiónov z Poľska.

5. CHARAKTERISTIKA PRIEMYSLU V JEDNOTLIVÝCH OKRESOCH TTSK

DUNAJSKÁ STREDA

Okres Dunajská Streda patrí v k územným celkom, ktoré v rámci Trnavského samosprávneho kraja majú najmenej diverzifikovanú hospodársku základňu a najvyššiu mieru nezamestnanosti. Špecializácia na agrosektor je i napriek vysokokvalitnému potenciálu územia pre poľnohospodársku výrobu nedostačujúca pre dostatočnú tvorbu zdrojov a vytváranie nových pracovných miest. Zvýšenie podielu HDP a vytváranie adekvátneho počtu pracovných miest bude možné realizovať postupnou implementáciou projektových zámerov orientovaných na rozvoj malého a stredného podnikania, ale predovšetkým v zavádzaní sofistikovaných výrob a flexibilných priemyselných prevádzok. Stratégia zavádzania malých a stredných priemyselných prevádzok je uplatniteľná aj v sídelnej štruktúre poľnohospodársko- priemyselne štruktúrovaného hospodárstva okresu, obzvlášť, ak sa vyznačuje dobrou dopravnou dostupnosťou.

Za okres DS vzrástol počet malých podnikov z 1210 v roku 2003 na 1614 v roku 2005. Miernejší nárast sme zaznamenali v kategórii stredných podnikov. V okrese DS ich počet vzrástol každý rok (65 v roku 2003, 67 v roku 2004 a nakoniec až 78 v roku 2005). Najnevýraznejší bol rozvoj veľkých podnikov v regióne v kategórii podnikov zamestnávajúcich nad 250 pracovníkov. V okrese DS bolo v roku 2003 8 takýchto podnikov, v nasledujúcom roku sa ich počet zvýšil o jeden, následne však ich počet klesol na 8 (2005). Analýza odvetvovej klasifikácie malých podnikov v okrese DS v roku 2003 odhalila, že až 44,3% malých podnikov sa venovalo veľkoobchodu, maloobchodu, oprave motorových vozidiel, hotelierstvu alebo prevádzkovaní reštaurácií. V oblasti nehnuteľností, prenájmu, obchodných činností a ostatných služieb podnikalo v tom istom roku 183 (15,1%) podnikov, rovnaký podiel 15% získala aj priemyselná výroba so 181 podnikmi. Situácia sa v roku 2005 zmenila iba nepatrne, opäť najväčší podiel v počte všetkých malých podnikov 683 (42,3%) z 1614 pôsobilo v oblasti veľkoobchodu, maloobchodu, oprave motorových vozidiel, hotelierstva a prevádzky reštaurácií. Oblasť nehnuteľností, prenájmu, obchodných činností a ostatných služieb reprezentovalo celkovo 285 podnikov, čo predstavuje 17,7%. Naopak, počet podnikov priemyselnej výroby poklesol na hodnotu 14,1%. Stredne veľké podniky pôsobili predovšetkým v odvetviach poľnohospodárstva, poľovníctva, lesníctva, rybolovu a priemyselnej výroby. V okrese DS predstavovali podniky pôsobiace v týchto odvetviach v roku 2003 až 73,8%, v roku 2005 sa ich podiel znížil na hodnotu 66,6%. Až 6 z 8 (75%) veľkých podnikov zamestnávajúcich nad 250 pracovníkov v okrese DS z roku 2003 pôsobilo v oblasti priemyselnej výroby a pôdohospodárstva, poľovníctva, lesníctva či rybolovu. Do roku 2005 sa tento pomer znížil na 62,5%. Región patrí k najproduktívnejším poľnohospodárskym oblastiam Slovenska. Vyše 75% okresu tvorí poľnohospodárska pôda, čo ovplyvňuje zamestnanosť. Okrem toho sa tu nachádzajú rozsiahle zásoby podzemných pitných vôd nadregionálneho významu.

Jedným zo základných prvkov podporujúcich ekonomický rozvoj je MSP. Podnikateľská činnosť je v prevažnej miere orientovaná na produkciu určenú pre domáci trh. Mnoho firiem je zameraných na obchodné aktivity.

Dunajská Streda patrí medzi dynamicky sa rozvíjajúce mestá TTSK, ktoré vytvára vhodné podmienky pre podnikateľov. V roku 2001 v ňom bolo zaregistrovaných 2 687 subjektov (takmer jedna tretina všetkých subjektov v okrese). V rámci týchto subjektov dominovali fyzické osoby, ktorých bolo až 2 025 (75,36% všetkých subjektov) a zvyšné patrili do kategórie právnických osôb. V kategórii „fyzických osôb“ tvorili najpočetnejšiu skupinu živnostníci s celkovým počtom 1 874 (92,54% všetkých fyzických osôb). Približne desaťnásobne menšiu skupinu predstavovali slobodné povolania (6%) a početne najslabšie zastúpenie vykázala skupina súkromne hospodáriacich roľníkov s počtom 30 (1,48%). Počet podnikov v súkromnom sektore mesta Dunajská Streda bol celkovo 2 654. Z tohto počtu podnikov bolo so zahraničnou kapitálovou účasťou 56 podnikov. Evidovaných bolo 43 zahraničných podnikov, 33 subjektov vo verejnom sektore a nakoniec 7 družstevných podnikov.

Do konca roku 2005 sa štruktúra podnikateľskej sféry na území mesta DS zmenila. Možno povedať, že v tomto období došlo k výraznému nárastu počtu subjektov pôsobiach na území mesta (z 2 687 v roku 2001 na 3 241 v roku 2005), a to ako aj u právnických osôb, tak i u fyzických osôb. Najväčší nárast bol zaznamenaný u živnostníkov, ktorých počet sa zvýšil o 234 oproti roku 2001. Počet subjektov v rámci slobodných povolaní ako aj súkromne hospodáriacich roľníkov zostal takmer nezmenený. Väčšia zmena zasiahla súkromný sektor. Kým počet podnikov v súkromnom sektore bol v roku 2001 rovný 2 654, v roku 2005 sa znížila táto hodnota až o 1 853. Aj napriek dramatickému poklesu počtu podnikov v súkromnom sektore sa počet zahraničných podnikov a podnikov so zahraničnou kapitálovou účasťou nepatrne zvýšil.

V roku 1991 bolo v Dunajskej Strede 12 453 ekonomicky aktívnych osôb. Ekonomická aktivita obyvateľstva Dunajskej Stredu bola 53,6%. V roku 2001 bolo v meste Dunajská Streda 12 724 ekonomicky aktívnych osôb, z toho 6 339 žien. Ekonomická aktivita obyvateľstva sa mierne zvýšila na hodnotu 54,1%. Podobný trend možno sledovať aj v nasledujúcom období, keď k 31. decembru 2005 bolo v meste už 16 315 (69,5%) obyvateľov v produktívnom veku, z toho 8265 mužov a 8050 žien.

V regióne Dunajská Streda existuje niekoľko úspešných priemyselných spoločností. Jedná sa predovšetkým o nasledovné firmy.

Spoločnosť **Wertheim s.r.o.**, patrí k najväčším európskym výrobcam trezorov, bezpečnostných boxov, ohňovzdorných skríň, dosiahla v roku 2007 obrat vo výške vyše 2 mld. Sk a zamestnávala vyše 470 pracovníkov. Nosný výrobný program tvorí výroba a montáž trezorov a bankovej techniky. Celá produkcia vyrobená v závode v Dunajskej Strede je určená na export do zahraničia, pričom 70 % použitých materiálov je tuzemskej výroby.

Spoločnosť **Tauris Danubius, a.s.** vlastní jeden z najmodernejších porážkových areálov v strednej a východnej Európe, ktorého súčasťou je aj špičkové technologické zariadenie od nemeckej firmy BANSS. K hlavným činnostiam spoločnosti patrí porážka jatočných zvierat (hovädzí dobytok a ošípané), rozrábka výsekového mäsa a mäsa pre export, chladenie, zmrazovanie a skladovanie mäsa.

Spoločnosť **HYDRAULIKA DS** Dunajská Streda je výrobca priamočiarych hydromotorov. Tradícia výroby hydraulických valcov u nás siaha až do roku 1975, takže sa jedná o výrobný podnik s dlhoročnou praxou a skúsenosťami v oblasti výroby a predaja priamočiarych hydromotorov. Spoločnosť zabezpečuje bežné ale aj špecifické potreby zákazníka na činnosť hydraulických valcov cez presnú výrobu, dodávku, servis a záruku. Hlavná pracovná činnosť firmy je zameraná najmä na výrobu typizovaných priamočiarych hydromotorov, výrobu atypických priamočiarych hydromotorov na objednávku podľa želania zákazníka, opravu a servis priamočiarych hydromotorov, zabezpečovanie náhradných tesniacich elementov pre priamočiare hydromotory našej výroby a obrábanie rotačných súčiastok na NC strojoch

Spoločnosť **KOVOFLEX s.r.o.** sídlom vo Veľkom Blahove vznikla v roku 1995. V tom čase firma zamestnávala 20 pracovníkov. Momentálny počet zamestnancov firmy je 200. Predmetom podnikania je kovovýroba – výroba ťažných zariadení a súčiastok k prívesným vozíkom.

Spoločnosť **Motokom Slovakia s.r.o.** je špecialistom v oblasti formovania kovov je zameraná na rezanie a lisovanie. Hlavnou profesiou je výroba kompletných rezaných, lisovaných a zváraných dielov určených najmä pre automobilový priemysel.

Spoločnosť **ALU Jelka** sa zaoberá obrábaním hliníkových profilov. Zamestnáva približne 130 pracovníkov. V súčasnosti vyrába na ploche 2.300 m².

Spoločnosť **EUROPACK a.s.** je zameraná na produkciu výrobkov z polystyrénu aj s reklamnou potlačou. Konkrétne sa jedná o štandardné tégliky, tégliky s plochým lemom možnosťou šesťfarebnej povrchovej úpravy, obaly na vajcia s počtom kusov s možnosťou etiketovania alebo potlače s piatimi farbami, nápojové poháre, jednorazové misky a taniere pre stravovacie zariadenia

Spoločnosť **WINFER, spol. s r.o.** bola založená v roku 1992. Hlavnou náplňou činnosti je výroba a montáž oceľových konštrukcií. Obchodnými aktivitami a výrobným programom sa spoločnosť vyprofilovala na stabilný výrobný subjekt, ktorý na území SR spolupracuje s renomovanými firmami.

GALANTA

Okres Galanta tvoria 3 mestá a 34 obcí. V minulosti bol okres charakterizovaný ako poľnohospodársky. Vstupom výrazného zahraničného investora (SAMSUNG Electronics Slovakia, s.r.o., Galanta) sa okres postupne mení na priemyselno-poľnohospodársky. V regióne sú umiestnené priemyselné podniky z oblasti elektrotechnického, drevospracujúceho priemyslu, stavebníctva a potravinárskeho priemyslu.

Sídlný útvar Galanta patrí k trom priemyselným centráм obvodu – Sered', Galanta, Sládkovičovo. Sú tu pomerne silno zastúpené výrobné podniky priemyslu, stavebnej výroby a skladového hospodárstva. V odvetvovej štruktúre priemyslu dominuje elektrotechnický priemysel, strojárstvo a potravinársky priemysel. Kapacity skladového hospodárstva sú zamerané hlavne na skladovanie komponentov elektrotechniky, potravín, stavebného materiálu. Väčšina priemyselnej a stavebnej výroby, ako aj skladových kapacít je v rámci sídelného útvaru sústredená v priemyselných zónach juh, juhovýchod a severovýchod. Menšia časť výrobných kapacít sa nachádza rozptýlená v ostatných častiach sídla. Ide prevažne o stabilizované menšie aktivity, ktoré svojou prevádzkou neznehodnocujú okolité životné prostredie.

Mesto Galanta je jedným z regionálnych hospodárskych centier západného Slovenska. Hospodárske zázemie mesta a okolitého mikroregiónu môžeme charakterizovať ako priemyselno-poľnohospodárske. Región i samotné mesto boli negatívne poznačené obdobím transformácie hospodárstva v prvej polovici 90-tych rokov, ktorá vážne zasiahla poľnohospodárstvo, ako aj spracovateľský priemysel.

Dynamický rozvoj hlavného mesta sa postupne rozširoval aj do jeho okolia. Investorov priťahoval hlavne dostatok voľnej pracovnej sily a blízkosť dôležitej cestnej infraštruktúry. Dynamický rozvoj slovenskej ekonomiky z posledných rokov sa naplno odrazil aj v miestnom hospodárstve a eliminoval jeho zaostávanie. Aktuálne už mesto a jeho blízke okolie nie je schopné poskytnúť existujúcim priemyselným podnikom dostatok pracovnej sily, ktorú je nutné dovážať. Hospodársky rozvoj mesta i okolitého regiónu by preto mal byť v nasledujúcom období charakterizovaný hlavne skvalitňovaním existujúcich priemyselných kapacít.

Hospodárstvo v meste Galanta charakterizuje relatívne veľký podiel živnostníkov a SHR a silný vplyv malých, stredných a veľkých podnikov ako v meste, tak i v okolí (Šaľa, Trnava, Bratislava). V roku 2006 je najviac podnikateľských subjektov v terciárnej sfére (73 %) a najmenej v primárnej sfére (2 %). V primárnom sektore sa zaoberajú najmä pôdohospodárstvom a rybolovom. V sekundárnom sektore pracuje najviac podnikateľských subjektov v oblasti stavebníctva (54,5 %). V terciárnom sektore sa najviac podnikateľských subjektov zaoberá obchodovaním - hotely, reštaurácie (49,6 %) a nehnuteľnosťami (23,7 %).

V rámci proporcionálneho rozloženia podnikateľských aktivít na území mesta Galanta, v priamej závislosti na možnosti technického charakteru a podmienok a v závislosti na dopyte, sa rozvíja sektor malého a stredného podnikania predovšetkým v

oblasti obchodu (36,6 %) a v oblasti nehnuteľností, prenájme a obchodnej činnosti (17,5 %). Napriek tendenčnému rastu počtu malých a stredných podnikateľov je nutné naďalej zintenzívňovať jeho rozvoj a podporovať vznik nových výrobných subjektov.

Mesto Galanta registrovalo v roku 2006 spolu 2 048 podnikateľských subjektov. Na území mesta pôsobilo podľa právnej formy 669 právnických osôb, 1 291 živnostníkov, 12 samostatne hospodáriacich roľníkov a 76 osôb slobodného povolania. Počas rokov 2002 až 2006 sa počet právnických osôb zvýšil o 7,9 %. Naopak počet fyzických osôb sa počas tohto obdobia znížil o 7,5 %. Počet osôb so slobodným povolaním kolíše v rozmedzí 3,7–4,0 % a SHR v rozmedzí 0,6–0,8 %.

Z hľadiska odvetvovej štruktúry najviac fyzických osôb podniká v obchode, reštauračných a pohostinských zariadeniach a v stavebníctve. V odvetvovej štruktúre priemyslu dominuje elektrotechnický priemysel prostredníctvom firmy Samsung Electronics Slovakia, kovospracujúci priemysel, strojárstvo a potravinársky priemysel, výroba nábytku, výroba komponentov z plastu.

Významným rozvojovým impulzom pre tento región bolo etablovanie spoločnosti **SAMSUNG Electronics Slovakia s.r.o.**, dcérskej spoločnosti kórejského nadnárodného koncernu Samsung. Spoločnosť sa od roku 2002 dynamicky rozvíja, pričom okrem výrobných kapacít tu prevádzkuje aj logistické a distribučné centrum pre strednú a východnú Európu. Samsung Electronics Slovakia s.r.o. sa stal najvýznamnejšou prevádzkou, a to nielen z hľadiska tvorby nových pracovných miest, ale aj z hľadiska veľkého vplyvu na miestne hospodárstvo. Spoločnosť v roku 2002 odkúpila a zrekonštruovala výrobné haly bývalých Nábytkárskych závodov v Galante v ktorých začala vyrábať PC monitory, LCD a plazmové TV prijímače a ďalšie produkty spotrebnej elektroniky.

Spoločnosť sa výraznou mierou podieľala na znížení nezamestnanosti nielen v meste, ale aj v celom obvode Galanta. Počet zamestnancov sa v roku 2004 zvýšil z 1 200 na 2 600, v roku 2005 bol zaznamenaný nárast z 2 600 na 3 000 pracovníkov. Samsung vybudoval v Galante logistické centrum pre strednú a východnú Európu, kde pracuje ďalších približne tisíc zamestnancov. V súčasnosti je spoločnosť najväčším zamestnávateľom v regióne. Celkovo zamestnáva približne 4 500 zamestnancov a dosahuje ročný obrát viac ako 100 mld. Sk.

Navyše Samsung do svojho okolia pritiahol už aj niekoľko svojich subdodávateľov, ktorí sa usídlili prevažne mimo územia mesta, napr.: Dong Jin Industrial Slovakia, s.r.o. v Dolnej Strede, Koam Elektronik s.r.o. v Sládkovičove, priamo v meste Galanta: Jasplastik-SK s.r.o., JMI s.r.o. Galanta, Samil Balenie, s.r.o., Modul Slovakia s.r.o., Promitor Logistics s.r.o.

Druhým najväčším zamestnávateľom v meste Galanta je spoločnosť **Jasplastik-SK s.r.o.**, ktorá je popredným dodávateľom plastových výrobkov pre elektrotechnický a automobilový priemysel na vstrekovacích lisoch a výrobca polystyrénových výrobkov. V roku 2004 sa počet pracovníkov zvýšil zo 70 na 164 a v roku 2005 bol zaznamenaný nárast až na 374 zamestnancov. Aj v roku 2006 evidovali zvýšený počet pracovníkov na 670. Tento počet neustále narastá. Najviac spoločností zamestnáva svojich zamestnancov v sekundárnej sfére 86,9 % a terciárnej sfére 12,6 % a najmenej v primárnej sfére 0,5 %.

Za ďalších výrazných hráčov v priemyselnom sektore v tomto regióne možno považovať nasledovné spoločnosti.

Spoločnosť **Pedrazzoli Slovakia s.r.o. Galanta**, je zameraná na výrobu strojov na delenie, ohýbanie a deformovanie kovových rúr a profilov, tvarovanie koncov trubiek a kovových profilov a obrábacích strojov na delenie. V roku 2007 spoločnosť dosiahla obrat vo výške viac ako 200 mil. Sk a zamestnávala viac ako 150 pracovníkov.

Spoločnosť **Dipex, spol. s r.o. Sered'**, ponúka široký sortiment technických textílií zo skleného vlákna založený na moderných výrobných zariadeniach a vysokokvalitných vstupných materiáloch. Tkané textílie sú v Dipexe vyrábané zo skleného vlákna (priamy roving) v rôznych prevedeniach v závislosti od použitej jemnosti vlákna, konštrukcie dostavy a väzby tkania. Spolu s rastúcim počtom nových tkacích stavov sú tak vytvorené základné predpoklady pre zabezpečenie širokej škály výrobkov.

Spoločnosť **MACH Trade s.r.o. Sered'**, ako jediná firma v Slovenskej republike je oprávnená a aj vykonáva zhodnotenie opotrebovaných olovených akumulátorov a ostatných olovených odpadov. Spoločnosť začala svoju činnosť zhodnocovania opotrebovaných akumulátorov a ostatných olovených odpadov realizovať v roku 1995. V súčasnom období zhodnocuje 100% vyzbieraných a odoslaných odpadov v SR. Kapacitné možnosti spracovania sú trojnásobne vyššie ako je výskyt olovených odpadov v SR.

V 90-tich rokoch 20. storočia bol národný podnik Pečivárne Sered' sprivatizovaný a výrobné závody Pečivárne Sered' a Pečivárne Holíč sa stali súčasťou spoločnosti I.D.C. Holding. V súčasnej dobe je výroba z Holíča presunutá do Serede, a teda spoločnosť I.D.C. Holding, a.s. zastrešuje odštepny závod **Pečivárne Sered'** ktorý je zameraný predovšetkým na výrobu trvanlivého pečiva. V Seredi sa vyrábajú oblátky, sušienky a trubičky. Tradičným podnikom potravinárskej výroby je aj výrobca šumivých vín **Hubert Sered'**.

V Sládkovičove pôsobí od roku 2001 dcérska firma nadnárodnej Belgickej spoločnosti Bekaert Group – **Bekaert Slovakia s.r.o.**. Hlavným zameraním existujúceho závodu v Sládkovičove je produkcia ocelových kordov, ktoré sa používajú pri výrobe pneumatík osobných a nákladných áut. Okrem závodu v Sládkovičove vlastní holding aj Bekaert Hlohovec – bývalú Drôtovňu Hlohovec. Skupina Bekaert pôsobí v 120 krajinách a zamestnáva viac ako 17-tisíc pracovníkov. Vlni inkasovala tržby v objeme 3,1 miliardy eur (93,2 miliardy korún). Najväčší objem ich dodávok sa týkal ocelových kordov, drôtu a rôznych riešení pre automobilový priemysel. Ocelové kordy dodávajú prakticky pre všetkých kľúčových hráčov pôsobiacich vo výrobe pneumatík. Na Slovensku je to najmä púchovský Continental Matador Rubber. V strednej Európe prevádzkuje výrobné závody okrem Slovenska aj v Českej republike, Poľsku a Maďarsku.

Výrobou a predajom betónových dlažieb, platní, obrubníkov, záhonových a svahových prvkov, plotov, múrikov pre tvorbu a úpravu vonkajších plôch sa zaoberá spoločnosť **Semmelrock s.r.o., Sered'**.

HLOHOVEC

Hlohovecký okres je jedným z najmenších okresov na Slovensku. Z pohľadu priemyslu je najvýznamnejším odvetvím hospodárstva okresu výroba drôtov a iných hutníckych druhovýrobných, farmaceutický a chemický priemysel. Najvýznamnejšie podniky sa nachádzajú najmä v Hlohovci. Konkrétne sa jedná o spoločnosti Bekaert Hlohovec a.s., Zentiva a.s.(výroba liekov a liečiv) a BIOPO s.r.o. (produkcia liehu, liehovín a octu).

Ekonomický potenciál mesta a okresu Hlohovec dlhodobo determinovalo odvetvie priemyslu. Medzi rokmi 2001 až 2005 však došlo k výraznému poklesu váhy tohto odvetvia. Napríklad podiel zamestnanosti v tomto odvetí na celkovej zamestnanosti sa medzi rokmi 2001 až 2005 znížil až o vyše 10 percentuálnych bodov (zo 48,7 % v roku 2001 na 38,1 % v roku 2005). Napriek tomu podiel priemyslu na celkovej zamestnanosti v okrese Hlohovec stále významne prevyšuje celoslovenský priemer.

Ekonomický potenciál subjektov v okrese Hlohovec je ovplyvňovaný aj ekonomickou úrovňou jeho okolia. Nevyhnutným, ale nie automatickým a postačujúcim predpokladom dlhodobo vysokej prosperity a životnej úrovne je súkromné vlastníctvo a garancia vlastníckeho práva. V Hlohovci došlo k podstatnej zmene vlastníckych pomerov podnikov smerom k absolútnej dominantnosti súkromných. Spomedzi podnikateľských subjektov predstavovali podľa údajov Infostatu za rok 2005 až 85,5 % podnikajúce fyzické osoby.

Pre dlhodobé zvyšovanie ekonomického potenciálu a tvorby zdrojov v ekonomike regiónu je dôležitá práve aktivita fyzických osôb a prípadne aj ich ochota a reálna schopnosť zamestnávať iných ľudí. Podiel podnikajúcich fyzických osôb (FO) zodpovedal podľa aktuálnych údajov Infostatu za rok 2005 v meste Hlohovec 7,2 % zo všetkých obyvateľov a necelým 11 % počtu ľudí v produktívnom veku.

Pre ekonomický potenciál okresu Hlohovec sú dôležité ekonomické subjekty s najväčšími tržbami, pričom dominuje Zentiva ako zástupca farmaceutického priemyslu.

Firma **Zentiva** je najúspešnejšou spoločnosťou v meste Hlohovec a v jeho okolí a veľmi dobré výsledky dosahuje aj v celoslovenskom porovnávaní. Spoločnosť sa špecializuje na výrobu a marketing značkových ekvivalentov liekov. Zentiva je v Hlohovci aj najväčším zamestnávateľom, v roku 2007 zamestnávala celkom 1 300 zamestnancov a dosiahla ročný obrat vo výške viac ako 5,7 mld. Sk. Produktová rada obsahuje viac než 400 produktov v 800 liekových formách a pokrýva širokú škálu terapeutických oblastí. Produkty skupiny Zentiva sú určené pre liečbu bolesti, kardiovaskulárnych ochorení, ochorení centrálného nervového systému, zažívacieho, močového a pohlavného ústrojenstva a liečbu respiračných chorôb. V oblasti doplnkov stravy sa jedná najmä o vitamínové prípravky.

Druhým najväčším zamestnávateľom je spoločnosť **Bekaert Hlohovec a.s.**, ktorá je pobočkou svetového lídra vo výrobe drôtu a kordu s centrálou v Belgicku. Koncern Bekaert je najväčší nezávislý producent a dodávateľ drôtu a kordu na svete. Pôsobí vo viac ako 120 krajinách sveta. Na Slovensku má dva závody v Sládkovičove a Hlohovci. V Hlohovci spoločnosť pôsobí od roku 2003, kedy sa stal vlastníkom bývalej Drôtovne. V súčasnosti zamestnáva takmer 1 300 zamestnancov a má ambície stať sa najväčším zamestnávateľom v regióne. Zvyšovanie počtu pracovníkov súvisí s rozširovaním výrobných kapacít závodu. V roku 2007 spoločnosť dosiahla ročný obrat vo výške viac ako 4,7 mld.

Na vstupe do mesta od diaľnice D1 bol s podporou verejných zdrojov vybudovaný priemyselný park. Zo zahraničných investorov umiestnených v priemyselnom parku je potrebné spomenúť potravinársku spoločnosť **Vetter Slovakia s.r.o.** zameranú na výrobu cukrovínok a sušeného ovocia. Spoločnosť zaznamenáva dynamický vývoj keď v roku 2001 zamestnávala 80 pracovníkov a v roku 2007 ich počet vzrástol na 380. Rovnako obrat v tomto období rástol z 86 mil. Sk na 850 mil. Sk.

Ďalšími výrobcami v priemyselnom parku sú spoločnosti napojené na strojársky a elektrotechnický priemysel – Faurecia Automotive Slovakia s.r.o., CNC Precision a JMT SK, s.r.o.

PIEŠŤANY

Hospodárstvo podnikateľov a firiem so sídlom v okrese Piešťany je postavené najmä na odvetviach, akými sú veľkoobchod a sprostredkovanie veľkoobchodu, zdravotníctvo a sociálna pomoc, verejná správa a obrana; školstvo, výroba rádiových, televíznych a komunikačných zariadení a prístrojov, stavebníctvo, maloobchod, oprava tovaru osobnej potreby a potrieb pre domácnosť, výroba kovových konštrukcií a kovových výrobkov, pozemná doprava, potrubná doprava, výroba potravín a nápojov, hotely a reštaurácie, činnosti v oblasti nehnuteľností.

Hospodárstvo je jednoznačne založené na odvetví služieb ktoré súvisia so zameraním Piešťan ako kúpeľného mesta (služby v cestovnom ruchu). Sféra služieb, najmä kúpeľníctvo a cestovný ruch, absorbuje významnú časť zamestnanosti mesta. Z výrobných aktivít sú žiaduce len environmentálne prijateľné a sofistikované priemyselné odvetvia. Vďaka dlhodobým tradíciám a prítomnosti silných zahraničných investorov v oblastiach výroby zdravotníckej techniky, elektronických súčiastok i jemného strojárstva, a špeciálnej textilnej výroby je mesto významným centrom ľahkého strojárenského, elektronického a elektrotechnického a textilného priemyslu. Podporované sú odvetvia s vysokou pridanou hodnotou a vysokými nárokmi na výskum. Dôležitú úlohu má aj poľnohospodársky vývoj a potravinárska výroba. Spolupráca mesta a podnikateľov prináša vzájomný prospech k zvýšeniu atraktivity mesta – v oblasti propagácie ako i samotnej fyzickej atraktivity mesta. Vďaka spoločnému postupu podnikateľských subjektov sa mesto stáva miestom vedeckých a odborných sympózií.

Z analýzy vývoja štruktúry hospodárstva v posledných rokoch vyplýva zlepšujúce sa postavenie v oblasti odvetvia veľkoobchodu, pričom druhé najvýznamnejšie odvetvie – zdravotníctvo a sociálna pomoc zaznamenáva v posledných rokoch výrazný pokles, čo môže byť spojené s tendenciou racionalizačných opatrení v zdravotníctve SR, ale aj znižujúcim sa vplyvom kúpeľnej turistiky, v ktorej zdravotnícky personál má významné postavenie. Čoraz vyšší význam taktiež nadobúda aj priemysel, najmä vďaka rastúcim odvetviám výroby rádiových, televíznych a komunikačných zariadení a prístrojov, výroby kovových konštrukcií a kovových výrobkov a počítačové a súvisiace činnosti. Tradične stabilná s mierne rastúcim trendom je aj oblasť hotelových služieb.

Spoločnosť ON Semiconductor je globálnym výrobcom analógových, logických a diskretných polovodičových súčiastok. Spoločnosť má viac ako 14,000 zamestnancov na troch kontinentoch. Na Slovensku pôsobí od roku 1999. V Piešťanoch sa nachádzajú dve moderné výrobné fabriky, v ktorých sa vyrábajú integrované obvody submikrónovými technológiami a polovodičové súčiastky pre použitie v napájacích systémoch, v automobilovom priemysle, v prenosných aplikáciách a ďalších oblastiach. Okrem výroby sa v Piešťanoch nachádza centrum podpory zákazníkov z Európy, USA a Blízkeho východu. Holding ON Semiconductor sa rozhodol postupne utlmiť výrobu v Piešťanoch. K završeniu odchodu z Piešťan by malo dôjsť na konci roka 2009. S fabrikou sa rozlúči približne 400 zamestnancov, okolo dvesto zostane pracovať v tzv. centre globálnej podpory, ktorý zahŕňa hlavne európsky zákaznícky servis.

Škálu výrobcov odvetvia elektrotechnického priemyslu dopĺňa spoločnosť Delipro s.r.o., ktorá vyrába rôzne súčiastky na báze kremíka pre finálnych producentov elektroniky. Ide o kremíkové súčiastky, ktorých odberateľmi sú firmy z oblasti telekomunikácií, automobilového priemyslu, výrobcovia meracej techniky a mnohí iní.

Značka **Chil'ana**, s ktorou sa nerozlučne spája výroba zdravotníckej techniky, je slovenskej verejnosti dobre známa. Po roku 1989 sa rozpadli alebo rozdrobili mnohé podniky a vzniklo množstvo "nástupníckych" spoločností. Na tradíciu výroby zdravotníckej techniky na Slovensku úspešne nadviazalo niekoľko súkromných spoločností, z ktorých dominantná časť stále pôsobí v Starej Turej. Tieto v roku 2007 vyrobili a predali pod značkou Chil'ana výrobky v objeme tržieb 1,1 miliardy korún. V okrese Piešťany pôsobia spoločnosti **CHIRANA-DENTAL, s.r.o., CHIRANA PROGRESS, s.r.o. a CHIROSAN, s.r.o.**

Hlavným zameraním spoločnosti **SCHLOSSER, spol. s r.o.** je výroba výrobkov z bieleho lakovaného plechu pre elektrotechnický, potravinársky, farmaceutický a zdravotnícky priemysel. Spoločnosť taktiež vyrába atypické nerezové výrobky podľa želania zákazníka akými sú špeciálne prekladacie kabíny, nerezové posuvné okienka a protipožiarne dvere.

Firma **OMFA FABRICS** bola založená v roku 1995. Firemné sídlo je v Drahovciach a firma momentálne zamestnáva vyše 300 pracovníkov. V oblasti armovacích mriežok firma ročne vyprodukuje cca. 60 miliónov m² textílií, ako aj ďalších stavebných produktov, ako napr. sklotextilné rohové profily, tesniace pásy do škár atď.

Spoločnosť **Steel Form spol. s r.o.** Piešťany podniká v oblasti strojárkej výroby, disponuje CNC technológiou na spracovanie plechu. Špecializuje sa na výrobky z čistých materiálov, akými sú nerez, pozinkovaný plech a lakovaný plech. Spoločnosť vyrába zdravotnícku techniku, stavebné prvky pre čisté priestory a ocelové krbové vložky.

Vo Vrbovom pôsobí dcérska pobočka nemeckej firmy **Semikron**, ktorá je na Slovensku už osem rokov. Za ten čas sa z tejto fabriky, ktorá robí aj diódy a výkonové polovodičové moduly, stal najväčší zamestnávateľ v meste a okolí. Zákazníkmi sú koncerny ako Panasonic, Sony alebo Brown, ktoré pre svoju bielu a čiernu techniku zabezpečujú polovicu odbytu týchto diód.

SENICA

V súčasnosti dochádza k diverzifikácii odvetvovej štruktúry priemyselnej základne okresu a popri tradičnom chemickom, potravinárskom a strojárskom priemysle sa vďaka novorealizovaným investíciám do popredia dostáva aj elektrotechnický priemysel. Rozmanitejšia priemyselná základňa tak už bude pre mesto a región znamenať väčšiu stabilitu. Väčšina priemyselných podnikov je sústredených práve v meste Senica. Medzi strategických zamestnávateľov sa zaradila spoločnosť Delphi Automotive Systems Slovensko, s.r.o., ktorá sa zberá výrobou elektrokabeláže pre automobilový priemysel.

Mesto Senica je svojou lokalitou atraktívne miesto pre mnohých investorov, najmä pre svoje popredné postavenie logistického centra nielen v regióne ale aj v rámci Slovenska a preto záujem investorov o etablovanie svojich firiem práve v tejto lokalite trvá. Mesto neustále rokuje so zahraničnými i domácimi firmami. Priemyselná zóna Senica vznikla z podnetu samosprávnych orgánov mesta za účelom prilákať nové podnikateľské aktivity výrobnoprodukčného, obslužno-servisného a distribučno-skladovacieho charakteru, podnietiť miestne a lokálne firmy k rozšíreniu vlastných podnikateľských aktivít a využiť voľné územia mesta. Priemyselná zóna predstavuje územie, na ktorom sa sústreďuje priemyselná činnosť podnikateľských subjektov.

V priemyselnej zóne od augusta 2006 prebiehala výstavba infraštruktúry. Kompletne hotová je splašková a dažďová kanalizácia, pitný vodovod, stredotlakový a vysokotlakový plynovod aj s regulačnou stanicou plynu. V marci 2008 sa začalo so stavbou transformačných staníc a elektrických rozvodov a následne ciest. Do konca roka 2008 by celá infraštruktúra aj s cestami mala byť pripravená na užívanie.

V priemyselnej zóne zatiaľ pôsobí firma **Arcelor Slovakia SSC**, ktorá začala svoju produkciu na jar 2006. Je to dcérska spoločnosť nadnárodnej spoločnosti **Arcelor Steel Service Centres** so sídlom v Luxembursku. Špecializuje sa na delenie plochých oceliarskych výrobkov na pásy a tabule. 42% produkcie ide pre automobilový priemysel, 13% pre bielu techniku a 45% pre ostatný priemysel. Uplatňuje sa na domácom i zahraničnom trhu. Na základe dobrých skúseností s investíciou v meste rozhodla sa svoju prevádzku rozšíriť a preto si už zarezervovala ďalší pozemok v priemyselnej zóne. Túto investíciu plánuje uskutočniť v roku 2008-2009. V roku 2007 bola ukončená aj výstavba 1. etapy závodu firmy Arcelor Mittal Construction Slovakia, ktorá sa zaoberá výrobou trapézových plechov. Rozvíja sa aj plán firmy New Diesel, ktorá v priestoroch firmy Belar plánuje v roku 2008 začať budovať závod na výrobu biopalív.

Medzi ďalšie firmy, ktoré sa rozhodli sa investovať v meste Senica patria spoločnosti TECHNOIMES, ktorá sa na ploche cca 8 ha bude zaoberať stavebnou výrobou. Prevládajúcim výrobkom budú prefabrikáty z betónu vhodné predovšetkým na výstavbu priemyselných budov, športových komplexov a bytových stavieb. Firma BAU-RENT chce vo viacerých etapách postaviť závod na výrobu stavebných materiálov a elektrozariadení.

Priemyselná zóna zahŕňa aj areál bývalých kasární, kde mesto Senica vytvorilo podmienky pre aktivity miestnym malým a stredným podnikateľom a to odpredajom a v

troch prípadoch prenájmom podstatnej časti areálu bývalých kasární. V tomto areáli možno nájsť podnikateľské subjekty zaoberajúce sa spracovaním domového odpadu a likvidáciou objemového odpadu, predajom kovomateriálu a triedením kovového odpadu, ubytovacími službami a službami v oblasti opráv a údržby automobilov a dopravy.

K najväčším spoločnostiam v regióne je Spoločnosť **Delphi Slovensko, s.r.o.** Senica, ktorá pôsobí na Slovensku od roku 2002. Podnik sa zaoberá výrobou auto káblových zväzkov pre automobilky Volkswagen, Porsche, Audi, Daimler-Chrysler a Škoda. V roku 2007 dosiahla ročný obrat vo výške 4,5 mld. Sk a zamestnávala takmer 2 000 pracovníkov.

Spoločnosť **Slovkord, a.s.** je výrobná spoločnosť, ktorej predmetom činnosti je výroba chemických vlákien. Chemické vlákna a Senica k sebe patria už takmer 100 rokov. Časť histórie ich výroby bola spojená ešte so Slovenským hodváhom. V roku 2005 vstúpil do výroby chemických vlákien v Senici strategický partner Kordárna, a.s. Velká nad Veličkou (CZ), ktorý sa stal väčšinovým vlastníkom. Výrobný program spoločnosti tvorí výroba PES vlákien technických a textilných s aplikačným použitím predovšetkým na výrobu komponentov pre automobilový priemysel. Súčasťou výrobného programu je aj výroba PET granulátu pre vlastnú výrobu vlákien. Od 1.2.2009 z novovybudovanej kapacity bude časť výroby granulátu určená pre komerčné účely, hlavne pre výrobcov fólií pre potravinársky a elektrotechnický priemysel. V roku 2007 spoločnosť dosiahla obrat vo výške viac ako 1,4 mld. Sk a zamestnávala viac ako 150 pracovníkov.

Spoločnosť **Xella Slovensko, spol. s r.o.**, Šaštín - Stráže vznikla zlúčených firiem YTONG Slovakia s.r.o. a HEBEL Pórobetón SK s. r. o. Výrobný program spoločnosti zahŕňa stavebné materiály ako sú pórobetón známych značiek **YTONG a HEBEL**, vápenno-pieskové tehly, systémy pre montáž za sucha a izolačné systémy. V roku 2007 spoločnosť dosiahla obrat vo výške viac ako 1,2 mld. Sk a zamestnávala viac ako 200 pracovníkov.

SKALICA

V štruktúre priemyslu okresu z hľadiska právnych foriem podnikov je najpočetnejšie zastúpená skupinou právnických osôb - s.r.o. a skupinou fyzických osôb nezapísaných v obchodnom registri. Z hľadiska ekonomických činností je medzi podnikmi najviac zastúpená oblasť vnútorného obchodu, ubytovacích zariadení a reštaurácií, na druhom mieste je zastúpená priemyselná výroba. Priemyselná výroba, vzhľadom na výrobné kapacity, sa dominantne orientuje na strojársku výrobu, polygrafickú výrobu a stavebníctvo.

Z hľadiska počtu zamestnancov je najvýraznejšie zastúpené odvetvie priemyselnej výroby, ktoré výrazne dominuje nad ostatnými odvetviami. Druhé miesto v zamestnanosti reprezentuje zdravotníctvo a sociálna starostlivosť. Z hľadiska vlastníctva podnikov v roku 2005 bol priemysel okresu Skalica majoritne zastúpený súkromným vlastníctvom 99,6 %, verejné vlastníctvo je v priemysle zastúpené len 0,4%.

Akciová spoločnosť **Grafobal Skalica** predstavuje viac ako sto rokov tradície vo svojom odbore. Spolu s dcérskymi spoločnosťami patrí k popredným výrobcam obalov z hladkej a vlnitej lepenky v strednej a východnej Európe. Dominantnou oblasťou je výroba obalov určených predovšetkým stredným a veľkým zákazníkom s medzinárodnou pôsobnosťou. Silnou stránkou produkcie Grafobalu je okrem kvalitnej potlače i široké spektrum zušľachtovacích technológií so špeciálnymi možnosťami. Výrobný program spoločností Grafobal komplexne pokrýva skupiny produktov, akými sú najmä obaly z hladkej lepenky, obaly z vlnitej lepenky, etikety a papierové vrecká a široký sortiment polygrafických výrobkov (kalendáre, katalógy, plagáty, pohľadnice, leporelá, puzzle).

Spoločnosť **INA Skalica, s.r.o.** patrí do skupiny Schaeffler Gruppe a je súčasťou nadnárodného nemeckého koncernu INA-Schaeffler KG. Spoločnosť sa v rámci koncernu špecializuje na výrobu a predaj valivých a ihlových ložísk, ako aj zariadení a materiálov na ich výrobu. Okrem toho ponúka služby v diagnostiky, údržby a montáže valivých ložísk a kompletných systémov. V súčasnosti spoločnosť dosahuje ročný obrat vo výške viac ako 8,5 mld. Sk a zamestnáva viac ako 3 000 pracovníkov, čím sa stala najväčším zamestnávateľom v regióne.

Spoločnosť **PROTHERM PRODUCTION s.r.o.**, Skalica, vyrába 92 druhov kotlov na zemný plyn, propán, elektrinu a vykurovacie oleje vrátane prípravy teplej vody, zásobníkov a konvektorov. Na slovenskom trhu jej patrí viac ako 50-percentný podiel. V roku 2007 spoločnosť dosiahla obrat vo výške viac ako 3 mld. Sk a zamestnávala vyše 400 pracovníkov.

TRNAVA

V štruktúre tvorby regionálneho hrubého domáceho produktu v trhových cenách je Trnavský okres regiónom so šiestym najväčším ekonomickým potenciálom v rámci Slovenskej republiky (rok 2000). Z pohľadu odvetvovej štruktúry podielu na tvorbe celkovej hrubej produkcie rozhodujúce postavenie má priemysel, a to najmä energetický, strojársky, potravinársky a chemický. Okres Trnava patrí medzi najpriemyselnejšie okresy Slovenska. Celoslovenský význam má jadrová elektráreň v Jaslovských Bohuniciach. V nadväznosti na poľnohospodársku prvovýrobu je rozvinutá výroba potravín (mlieka a mliečnych výrobkov, mäsa a mäsových produktov, cukru, cukrovín, trvanlivého pečiva a šumivých vín). Medzi ďalšie významné odvetvie patrí výroba motorových vozidiel a náhradných súčastí; výroba strojov a nekovových minerálnych výrobkov; opravy železničných vozňov; výroba náterových látok, čistiacich prostriedkov, viskózných a polyesterových vlákien ; výroba a montáž spotrebnej elektrotechniky a výroba nábytku.

Ekonomika Trnavy sa javí ako veľmi dobre diverzifikovaná a zahŕňa firmy tradičné aj nové, slovenských aj zahraničných vlastníkov, v priemysle, doprave, stavebníctve, energetike, obchode a v službách. Podiel novo vzniknutých firiem po roku 1990 činí zhruba 70 %.

Za uplynulé roky došlo v Trnave k významnému investičnému rozvoju, za ktorým stojí o.i. príchod francúzskej automobilky PSA Peugeot Citroën. Trvalo rastie zamestnanosť vo firmách so zahraničnými vlastníkmi, a to zo 42 % v roku 1999 na 60 % v roku 2005. Za najväčšími investíciami stoja podniky zahraničných majiteľov (PSA), ale aj domáce podniky (ŽOS).

Veľké a stredné priemyselné podniky v odvetviach ako je strojárstvo, automobilový priemysel a elektrotechnika sú na Slovensku prevažne exportne orientované, zatiaľ čo malé podniky, stavebníctvo a služby obvykle nadväzujú na potreby mesta a regiónu. Miestna ekonomika ako celok je veľmi významne exportne orientovaná, jej štruktúra sa za posledné roky pomerne zmenila.

Exportná sila miestnej ekonomiky je postavená predovšetkým na veľkých zahraničných, resp. nadnárodných priemyselných podnikoch, ktoré vyvážajú mimo republiku 90 % produkcie s orientáciou prevažne na západnú Európu. Tieto pozitívne údaje však musia byť vnímané v celom kontexte, spolu s exportom rastie aj závislosť miestnej ekonomiky na možných recesiách ekonomiky globálnej. Výrobcom sa len veľmi pomaly darí nájsť dostatok miestnych subdodávateľov a spolu s vývozom tak rastú aj dovozy, takže peniaze prichádzajúce do regiónu v ňom nezostávajú v želanej miere. Iba 5 z 13-tich zahraničných podnikov má v kraji významných dodávateľov polotovarov, alebo surovín. Pomerne vysoká závislosť zahraničných výrobcov na dovoze by mala byť výzvou pre domácich subdodávateľov.

Najväčší priestor pre rast investícií možno očakávať predovšetkým v subdodávateľskej sieti prvého a druhého rádu v rámci už etablovaných strategických

investícií aj v budúcnosti. Mesto Trnava je hlavným vzdelávacím centrom celého trnavského regiónu. V súčasnosti badať čoraz väčšie rozdiely medzi kvalifikačnými požiadavkami na trhu práce a skutočným zameraním vzdelávacích inštitúcií. Okolie mesta Trnava má veľké možnosti, vzhľadom na blízkosť hlavného mesta Bratislava na strane jednej a strategických investorov v danom geografickom priestore na strane druhej, aby výrazným spôsobom posilnilo kapacity v oblasti vedy a výskumu, a stalo sa tak viac atraktívnym miestom pre lokalizáciu vedecko-výskumných aktivít už etablovaných strategických investorov.

Výsledky aktivít výskumu a vzdelávacieho systému tvoria nevyhnutné zázemie pre konkurenčnú schopnosť podnikov, založenú na nových technológiách a inovačných aktivitách, ako aj pre zvýšenie zamestnanosti v podmienkach trvalo udržateľného rozvoja.

Vzhľadom na nízku mieru nezamestnanosti v Trnavskom samosprávnom kraji nemožno v najbližšom čase očakávať príchod ďalších strategických investícií v oblasti priemyslu mimo rámca už etablovaných investorov. Príchod investície spoločnosti Samsung LCD predstavuje výrazný posun k výrobe s vysokou pridanou hodnotou.

Najvýznamnejšími spoločnosťami v Trnavskom okrese v oblasti **automobilového priemyslu** je spoločnosť **PSA Peugeot Citroën** - výroba osobných automobilov Peugeot (bližší popis sa nachádza v kapitole 4, časť Zahraniční investori).

Ďalšou spoločnosťou pôsobiacou v tomto odvetví je spoločnosť **Faurecia Slovakia, s.r.o.** Táto spoločnosť sa zaoberá výrobou výfukových systémov, súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá, paluboviek, nárazníkov a autosedačiek pre spoločnosť PSA. Faurecia, ako globálny hráč v automobilovom priemysle v súčasnosti dodáva svoje výrobky pre všetkých veľkých výrobcov automobilov.

Spoločnosť **STREIT Trnava s.r.o.** je zameraná na výrobu turbo komponentov pre automobilový priemysel. Spoločnosť patrí do medzinárodnej skupiny STREIT Groupe, ktorá je zameraná na navrhovanie a výrobu železných, ocelových a hliníkových mechanických komponentov pre automobilový priemysel.

Oblasť **elektrotechnického priemyslu** predstavuje spoločnosť **Samsung Electronics Slovakia LCD Factory**, Voderady, ktorý dodáva LCD moduly do širokouhlých televízorov pre svojich odberateľov, galantský závod Samsungu a nitriansky závod Sony. Spoločnosť plánuje zamestnávať celkove až 1 200 pracovníkov. Plnú výrobu po spustení ďalších výrobných liniek by mal závod dosiahnuť v roku 2012, kedy sa chce spoločnosť Samsung Electronics LCD Slovakia stať jednotkou na európskom trhu s LCD televízormi a dosiahnuť obrát 2 miliardy USD, v prepočte asi 45,24 miliardy

Firma **Punch Products Trnava, s.r.o.** vznikla v roku 1993 a vlastní ju belgická akciová spoločnosť Punch International. Zaoberá sa výrobou mechanických komponentov prostredníctvom tvárnenia kovov za studena, lisovania plastov a automatizovaných dokončovacích procesov a montáží.

Sklársky priemysel zastupuje najmä spoločnosť **Johns Manville Slovakia a.s.**, Trnava, ktorá v januári 2001 odkúpila spoločnosť Skloplast a.s. v Trnave a úspešne ju začlenila do svojej celosvetovej organizačnej štruktúry. Johns Manville predáva svoje

výrobky po celom svete. Johns Manville, je hlavný výrobca a predajca stavebných a priemyselných výrobkov vysokej kvality. Vyrába sklené vlákna, netkané materiály zo skleného vlákna, netkané polyesterové textilie spunbond, meltblown a výrobky na báze sklenených vlákien. Platforma sklenených vlákien sa sústreďuje na výstuže termoplastov a materiálov, z ktorých sa vyrábajú listy vrtúl' zariadení na výrobu elektrickej energie z vetra. Na platforme netkaných výrobkov dodáva svojim zákazníkom sklené vlákna na vystuženie plochých výliskov. Hlavnými odberateľmi sú firmy automobilového priemyslu, ktoré vyrábajú plastové časti karosérie. V roku 2007 spoločnosť zamestnávala približne 1 400 pracovníkov a dosiahla ročný obrat vo výške viac ako 4,7 mld. Sk.

Najvýznamnejším predstaviteľom **chemického priemyslu** je spoločnosť **CHEMOLAK a.s.**, Smolenice, ktorá je významným výrobcom náterových látok s viac ako 120 ročnou tradíciou. Spoločnosť si dlhodobo udržuje významné postavenie na domácom trhu. Súčasný výrobný program, ktorý tvorí výroba náterových látok, živíc, lepidiel, riedidiel a pomocných prípravkov.

Spoločnosť **TATRACHEMA, výrobné družstvo** Trnava vyrába výrobky bytovej chémie ako WC čističe, prostriedky na úpravu textílií, saponáty, prostriedky na čistenie a leštenie nábytku, podláh, autokozmetika, telová kozmetika. Značky ako FIXINELA, DIAVA, BONY, ZUZKA, SIFO, TORO, GRILPUR, sú tradičnými výrobkami určenými pre domácnosti už dlhé obdobie.

Strojárske priemysel je zastúpený spoločnosťou **ZF Sachs Slovakia a.s.**, Trnava, vznikla v decembri 1993 ako spoločný podnik založený firmou Fichtel & Sachs A.G. Nemecko a Trnavskými automobilovými závodmi a.s. Trnava. a od roku 1996 je SACHS Trnava 100% dcérskou spoločnosťou firmy Sachs A.G. Základným výrobným programom ZF SACHS Slovakia sú spojky pre osobné a nákladné automobily. Od júna 1997 sa výrobný program rozšíril o výrobu hydrodynamických meničov pre nákladné automobily, autobusy a stavebné stroje a od roku 2000 o generálne opravy spojok pre osobné automobily. V roku 2008 spoločnosť dosiahla ročný obrat vo výške 4,3 mld. Sk a zamestnávala viac ako 1 200 pracovníkov.

Spoločnosť **ŽOS Trnava, a.s.**, sa zaoberá komplexnou údržbou a modernizáciou železničných vozňov v rámci európskeho regiónu a taktiež výrobou dielov strojárskoho charakteru. Hlavnou náplňou spoločnosti je strojárka výroba dielov a montážnych celkov veľkých rozmerov (oceľové konštrukcie a automobilové návesy). Náplň výrobného programu poskytuje širokú škálu technológií, umožňujúcich obrábanie všetkých používaných materiálov a výrobu komponentov mimo oblasť železničného opravárenstva. Spoločnosť v súčasnosti zamestnáva vyše 1 200 pracovníkov a v roku 2007 dosiahla obrat vyše 3 mld. Sk.

Činnosť firmy **TOMA Industries s.r.o.** Trnava, je orientovaná na výrobu výstredníkových lisov a automatizačných zariadení ako aj v oblasti kooperačných prác, t.j. kovoobrábanie a spracovanie materiálu za studena. V súčasnosti má firma 80 zamestnancov.

Spoločnosť **Swedwood** je medzinárodná priemyselná skupina, patriaca spoločnosti IKEA, ktorá sa zameriava sa na výrobu a distribúciu dreveného nábytku. V Trnave má svoj výrobný závod OZ Spartan.

Odvetvie **potravinárskeho priemyslu** je zastúpené spoločnosťou **Amylum Slovakia s.r.o.**, Boleráz, ktorá je súčasťou svetového výrobcu potravín a potravinárskych prísad. K hlavným výrobným produktom spoločnosti patria práškové pudinky, práškové potravinárske prípravky, šľahačkové dezerty v prášku, kukuričný a zemiakový škrob a želatína.

Spoločnosť **I.D.C. Holding, a.s.** je najväčším slovenským producentom cukrovíniiek a trvanlivého pečiva V odštepných závodoch spoločnosti I.D.C. Holding, a.s. sa vyrábajú obľúbené výrobky, pri výrobe ktorých sa uplatňuje tradičná receptúra s použitím najmodernejších zariadení a zohľadnení všetkých požiadaviek na kvalitu. Z produkcie cukrovíniiek **o. z. Figaro Trnava** patria medzi najobľúbenejšie určite mentolové karamely Snehulky.

Spoločnosť **Vitana**, ktorá je súčasťou nórskeho nadnárodného koncernu Rieber & Son, vyrába svoj rozsiahly sortiment v Českej republike (polievky, hotové jedlá, bujóny, omáčky, korenie a korenacie zmesi). Na Slovensku Vitana distribuuje svoje výrobky z centrálného skladu v Trnave, kde je aj sídlo spoločnosti VITANA SLOVENSKO.

V roku 2004, kedy bola založená akciová spoločnosť **Sladovňa Sessler a.s.**, Trnava, ktorá je jedinou sladovňou na Slovensku, vyrábajúca okrem sladu, sušených sladov - plzenského a mníchovského typu aj špeciálne druhy pražených sladov a to karamelový a farebný slad. Stavebné objekty sladovne sú dodnes v pôvodnom stave, vnútorné technické zariadenia boli zmodernizované, pričom výrobné postupy zostali tradičné.

6. SWOT ANALÝZA

Silné stránky	Slabé stránky
• značná diverzifikácia priemyselnej základne • existencia priemyselných lídrov, priťahujúcich subdodávateľov • pomerne priaznivá vzdelanostná a veková štruktúra obyvateľstva • výhodná geografická poloha podporená dopravnou infraštruktúrou • existencia profesných organizácií (združenia, zväzy, komory) • reálna existencia potenciálu pre ďalší rozvoj priemyslu, logistických centier a priemyselných parkov • vybudované partnerské vzťahy so zahraničím • existencia siete vzdelávacích zariadení • existencia výskumno-vývojových zariadení	• vysoká naviazanosť na výrazných priemyselných lídrov v regióne • nízky podiel výroby s vyššou pridanou hodnotou • stagnácia vedy a výskumu • nedostatočné výskumno-vývojové kapacity • nízke prepojenie VaV s praxou • nepomer medzi ponukou a dopytom pracovných miest • nízke využívanie informačných technológií • prevažujúca nízka efektivita aktivít cielených k získaniu zahraničných investorov v oblasti VaV • problémy s uplatňovaním absolventov škôl na trhu práce
Príležitosti	Ohrozenia
• zvyšovanie podielu výroby s vyššou pridanou hodnotou • podpora vytvárania inovačných združení a sietí • zvýšenie súkromných a verejných investícií do výskumu, vývoja a inovácií • efektívne zapojenie slovenských subjektov do Európskych výskumných iniciatív • možnosť čerpania finančných zdrojov zo Štrukturálnych fondov na obdobie 2008 - 2013 • reštrukturalizácia stredoškolského vzdelávania s väzbou na potreby trhu práce • využitie vedecko-výskumného potenciálu vysokých škôl a vedecko-výskumných inštitúcií regiónu • vytváranie podmienok pre realizáciu celoživotného vzdelávania a rekvalifikácie • využitie existujúceho potenciálu v podobe zelených a hnedých plôch pre rozvoj priemyslu	• hrozba premiestnenia výroby rozhodujúcich priemyselných podnikov smerom na východ • neochota zahraničných investorov rozvíjať svoje výskumno-vývojové kapacity v regióne • nedostatok finančných prostriedkov na uskutočnenie aktivít v rámci definovaných strategických oblastí • znižovanie prirodzeného prírastku obyvateľstva a rast obyvateľstva v poproduktívnom veku • migrácia za prácou mladých a vzdelaných ľudí do zahraničia • nedostatočné kapacity na zavádzanie informačných technológií • slabá spolupráca subjektov vo vnútri regiónu • vyčerpanie kapacít extenzívneho rastu priemyslu

Zo swot analýzy vyplývajú pre Trnavský samosprávny kraj hlavné pozitívne faktory pre rozvoj priemyslu v regióne:

- značná diverzifikácia priemyselnej základne
- existencia priemyselných lídrov, priťahujúcich subdodávateľov
- pomerne priaznivá vzdelanostná a veková štruktúra obyvateľstva
- výhodná geografická poloha podporená dopravnou infraštruktúrou
- reálna existencia potenciálu pre ďalší rozvoj priemyslu, logistických centier a priemyselných parkov
- vybudované partnerské vzťahy so zahraničím
- existencia siete vzdelávacích zariadení
- existencia výskumno-vývojových zariadení

Rovnako však treba prihliadať na ohrozenia a disparity, ktoré môžu poznamenať budúci vývoj v sektore priemyselnej výroby v regióne:

- vysoká naviazanosť na výrazných priemyselných lídrov v regióne
- nízky podiel výroby s vyššou pridanou hodnotou
- stagnácia vedy a výskumu
- nedostatočné výskumno-vývojové kapacity
- nízke prepojenie inštitúcií a organizácií výskumu a vývoja s praxou
- nepomer medzi ponukou a dopytom pracovných miest
- nízke využívanie informačných technológií
- prevažujúca nízka efektivita aktivít cielených k získaniu zahraničných investorov v oblasti VaV
- problémy zamestnávateľov s dostatkom kvalitnej pracovnej sily a nevhodný profil absolventov škôl pre trh práce

STRATEGICKÁ ČASŤ

7. NÁVRH STRATEGICKÉHO CIEĽA A VÍZIA

Silné stránky a ohrozenia zo swot analýzy naznačili, na ktoré faktory rozvoja je potrebné sa zamerať zo strany TTSK. V tomto procese je potrebné vnímať postavenie a kompetencie regionálnej samosprávy medzi centrálnymi orgánmi (ministerstvami a štátnymi agentúrami) a územnou samosprávou (mestami a obcami) a samotnými súkromnými podnikmi. Samosprávny kraj môže zohrávať aktívnu úlohu nie len aktivitami v rámci vlastných kompetencií – školstvo, regionálny rozvoj (zakladanie priemyselných parkov), dopravná infraštruktúra. Jeho ďalšími úlohami môžu byť aj iniciálna a koordinačná najmä v rámci spolupráce verejného a súkromného sektora - podnikateľské zámery, výskumné a vývojové aktivity, vytváranie klastrov a iných záujmových združení. Strategický cieľ je teda možné formulovať nasledovne.

Strategický cieľ - Trvalo udržateľný hospodársky rast v regióne TTSK, so zachovaním diverzifikácie výrobných odvetví a zvyšovaním podielu produkcie s vyššou pridanou hodnotou, s pozitívnymi ekonomickými, sociálnymi a environmentálnymi vplyvmi na samotný región a jeho obyvateľov.

7.1. CIELE A STAV PRIEMYSLU V STREDNODOBOM HORIZONTE

Hlavným výstupom stratégie rozvoja priemyslu v Trnavskom kraji je načrtnúť a definovať hlavné ciele, ktoré je žiadatel'né a potrebné dosiahnuť, ako by sa mal rozvíjať priemysel, ako by mala vyzeráť štruktúra priemyselnej základne a aké by malo byť postavenie priemyslu Trnavského samosprávneho kraja do roku 2013, teda za časové obdobie, ktorý táto stratégia pokrýva.

Cieľový stav postavenia priemyslu v podmienkach Trnavského kraja možno charakterizovať nasledovne:

- Trnavský samosprávny kraj bude patriť k priemyselne najvyspelejším VÚC Slovenska, s výrazným vplyvom priemyselnej výroby na ekonomickú stabilitu regiónu, pričom priemysel bude aj významným hráčom pri tvorbe pracovných príležitostí v regióne,
- Kým v južných častiach VÚC bude naďalej pretrvávajúť dominantné postavenie poľnohospodárstva (aj keď v zmenšenej miere ako je tomu v súčasnosti), ostatné časti samosprávneho kraja, bude možné charakterizovať ako centrum priemyslu. Rozvoj strojárstva, elektrotechnického priemyslu a sklárstva bude intenzívne dopĺňaný rozvojom energetického sektora,
- Hlavnými odvetviami pôsobiacimi v kraji budú naďalej automobilový, strojársky a elektrotechnický priemysel,
- Predpokladáme, že v najbližšom období sa definitívne rozhodne o výstavbe ďalších blokov jadrovej elektrárne Jaslovské Bohunice, čo ešte viac zvýrazní úlohu regiónu, ako energeticky významného výrobcu a dodávateľa pre celú SR,

- V súvislosti s výstavbou nového jadrového zdroja sa do roku 2013 bude aktívne rozvíjať na území TTSK stavebný priemysel,
- Rozvoj hutníckeho, chemického a sklárskeho priemyslu bude orientovaný na nové druhy technologických výrobkov, podmienené zavádzaním nových technológií,
- Produkcia farmaceutického priemyslu zostane naďalej zameraná predovšetkým na výrobu liečiv a zdravotníckych pomôcok, bez výrazného zastúpenia výskumno-vývojových aktivít,
- Priemysel sa stane vysoko atraktívnym odvetvím na podnikanie, pričom noví domáci a zahraniční investori budú svoje aktivity orientovať predovšetkým do existujúcich silných odvetví,
- Príchodom nových investorov sa vysoko rozvinie konkurenčné prostredie, ktoré vyvolá tlak na zvyšovanie inovatívnosti produkcie,
- Vznik nových priemyselných zón a priemyselných parkov bude predpokladom pre rozvoj priemyslu a umiestnenie nových investorov v priemyselnom parku
- Saturáciou extenzívnych možností rozvoja priemyslu bude jasne definovaná potreba jeho intenzívneho rozvoja, najmä transformáciou montážno-výrobných inštitúcií, na výrobnovo-vývojové, až vývojovo - výskumné jednotky,
- V nadväznosti na rozvoj výroby s vyššou pridanou hodnotou bude narastať dopyt po vysoko kvalifikovanej pracovnej sile
- Pre potreby priemyslu a najmä veľkých podnikov sa budú upravovať stredoškolské a vysokoškolské učebné osnovy, aby absolventi škôl boli vysoko konkurencieschopní na trhu práce
- Inovatívne malé a stredné podniky budú mať šancu uspieť v konkurenčnom boji a stať sa súčasťou dodávateľských reťazcov pre strategických investorov

7.2. VÍZIA

NÁČRT VÝVOJA PRIEMYSELNÝCH ODVETVÍ V STREDNODOBOM HORIZONTE

Kvalita ekonomického vývoja do roku 2013 bude úzko súvisieť predovšetkým so schopnosťou ekonomických subjektov v TTSK obstať v konkurencii predovšetkým na jednotnom európskom trhu. Nevyhnutným predpokladom pre zvládnutie takejto úlohy je schopnosť prispôbiť sa najprogresívnejším svetovým trendom vývoja.

V dôsledku tlaku medzinárodnej konkurencie sa produkcia v časti domácich segmentov zníži, do ohrozenia sa môžu dostať viaceré podnikateľské subjekty. Dá sa očakávať pokračovanie súčasného trendu odlevu kvalifikovanej a vzdelanej pracovnej sily do vyspelejších krajín EÚ. Kvalita tovarov a služieb slovenskej proveniencie sa bude zvyšovať už aj z titulu ich posudzovania ako produktov pôvodu zo zoskupenia EÚ.

Cestou k rýchlemu rastu konkurencieschopnosti, zvyšovaniu produktivity práce a exportnej výkonnosti budú investície rozvíjajúce progresívne technológie zamerané najmä na rast zhodnocovania materiálov a energií a produktivity v odvetviach zabezpečujúcich efektívny odbyt produkcie najmä na zahraničných trhoch. Tieto investície majú aj priaznivý vplyv na rozvoj malých a stredných podnikov, ktoré dostávajú šancu podieľať sa subdodávkami na finálnych produktoch veľkých investorov a zároveň vytvárajú zvýšený konkurenčný tlak na výrobcov rovnakých produktov.

Významným faktorom rozvoja konkurencieschopného priemyslu a rozvoja bude využívanie zvýšeného rozsahu finančných prostriedkov zo Štrukturálnych fondov EÚ v rozpočtovom období 2007-2013.

Vývoj do roku 2013 bude charakterizovať zníženie dynamiky rozvoja v energeticky a surovinovo náročných priemyselných odvetviach a hľadanie rezerv vo výrobných technológiách v smere znižovania environmentálnych dopadov výrob z dôvodu vyhovenia požiadavkám prísnej environmentálnej legislatívy EÚ.

Vo vývoji ekonomiky TTSK do roku 2013 sa bude postupne zmierňovať v súčasnosti značné zaostávanie ekonomickej výkonnosti, pri ktorom zohrajú kľúčovú úlohu priame faktory konkurenčnej schopnosti tzn. rozvoj inovácií vedomostí, podnikateľstva a udržateľného rozvoja.

Rozhodujúcim determinantom prekonávania technologickej a inovačnej medzery za vyspelým svetom bude využitie základne vytvorenej realizáciou priamych zahraničných investícií, ktorá by postupne mala prejsť kvalitatívnou zmenou zameranou na rast investovania do výskumu a vývoja. Napr. v sektore priemyslu a služieb bude rozvoj prioritne smerovaný do výroby automobilových komponentov s dôrazom na elektrotechniku a elektroniku, presné strojárstvo, a služby s vysokou pridanou hodnotou, služby s high – technológiami a aplikačným softvérom ako aj do oblasti vývoja technológií a zariadení na ochranu životného prostredia. Moderné technológie nájdu širšie uplatnenie i v sektoroch technologicky stredne alebo málo náročných. Pre dynamiku rozvoja priemyslu bude potrebné vytvoriť transparentné a predvídateľné podnikateľské prostredie.

Integrovaný a koordinovaný prístup k získaniu a aplikácii moderných technológií podporí i transfer moderných technológií z výskumných inštitúcií do podnikateľskej sféry formou

vedeckých a technologických parkov, podnikateľských a inovačných združení, sietí a centier. Ambíciou TTSK, vzhľadom k veľkosti a sile regionálnej ekonomiky, bude účelná kombinácia efektívneho využívania dovezených poznatkov so selektívnym rozvojom domáceho výskumu schopného nielen samostatne ale i v medzinárodnej spolupráci, ktorá bude prinášať relevantný posun poznania v prospech ekonomiky. Celkové výdavky na vedu, výskum a vývoj sa budú postupne zvyšovať, pričom bude nevyhnutné stimulovať najmä podnikový výskum, ktorý najviac utrpel v procese transformácie.

Zostrenie konkurenčného prostredia bude motivovať veľké slovenské subjekty k vypúšťaniu aktivít ktoré nemajú priamu súvislosť s ich hlavnou činnosťou (outsourcing) a k rozhodnutiam o znižovaní počtu zamestnancov za účelom úspor alebo zvyšovania zisku (downsizing). Podpora bude preto zameraná i na stimuláciu rozvoja samostatnej zárobkovej činnosti a vzniku mikropodnikov.

Jednou z rozhodujúcich síl rastu a produktivity ekonomiky TTSK vo vývoji do roku 2013 bude i snaha po dosiahnutí jej udržateľnej štruktúry, čo bude znamenať zvýšenie nákladovej úrovne v dotknutých sektoroch a subjektoch ekonomiky. Na druhej strane bude táto orientácia i nevyhnutným predpokladom pre udržanie si pozícií voči konkurencii najmä na vyspelých trhoch. Bude aj príležitosťou pre rozvoj nových výrobných, využitie nových trhov a zmien v organizácii práce. Environmentálna záťaž ekonomiky TTSK sa vo vývoji do roku 2013 celkovo výrazne zníži.

Hlavnou prioritou ekonomického rozvoja TTSK v období rokov 2003 – 2013 je rast výkonnosti a konkurenčnej schopnosti ekonomiky Slovenska a mobilizácia faktorov nepriamo ovplyvňujúcich rast konkurenčnej schopnosti oblastí ekonomického rozvoja.

Motorom ekonomického rastu TTSK vo vývoji do roku 2013 bude predovšetkým priemysel stimulujúci ďalší výrazný rozvoj sféry služieb. Dynamika priemyslu bude mať pritom zásadný význam i pri napĺňaní širších sociálnych, environmentálnych a medzinárodných ambícií. To si vyžiada okrem ustáleného rastu pridanej hodnoty najmä zvýšiť jej podiel na jednotku spotreby materiálov a energií ako aj výrazné zlepšenie produktivity práce vyjadrenej ako podiel pridanej hodnoty na jednotku vyplatených miezd bez znižovania zamestnanosti a pri udržateľnom raste priemernej mzdy.

V období rokov 2009 – 2013 si posilní pozície na produkcii tržieb priemyselnej výroby najmä:

- výroba dopravných prostriedkov
- výroba elektrických a optických výrobkov
- výroba strojov a zariadení

pričom bude nevyhnutné posilniť podiel týchto odvetví na tvorbe pridanej hodnoty a najmä zvýšiť jej podiel na jednotku spotrebovaných materiálov a energií.

V období rokov 2009 – 2013 sa vývoj nástrojov hospodárskych politík na centrálnej i regionálnej úrovni zameria najmä na:

- zvyšovanie váhy výskumných centier, technologických parkov a nových foriem spolupráce vzdelávacích a výskumných zariadení podnikateľského sektora v inovačnej technologickej politike priemyslu,

- kombinované multidimenzionálne projekty, kombinujúce priemyselnú, regionálnu, inovačnú a ekologickú politiku, využívajúce multizdrojové financovanie jednotlivých typov finančných zdrojov (od podnikateľov, cez samosprávy, štát až po zdroje z európskych štrukturálnych fondov)

V samotnej podnikateľskej sfére priemyslu TTSK by sa mal znížiť podiel výrobkov vykazujúcich klesajúci trend v exporte a zároveň bude potrebné znížiť podiel výrobkov s nižšou mierou pridanej hodnoty na jednotku spotrebovaných materiálov a energií ako aj na jednotku vyplatených miezd. Počet podnikateľských subjektov presadzujúcich sa produkciou s vyššou mierou pridanej hodnoty a výrobkami náročnými na zhodnocovanie ľudského kapitálu sa zvýši.

Tieto aktivity budú mať súvis i so zvýšenou aktivitou malého a stredného podnikania v sektore priemyslu. Strategický rozvoj podnikateľských subjektov priemyslu bude intenzívnejšie založený na dôslednom využívaní logistiky a práce s minimálnymi zásobami. Subjekty sa budú koncentrovať prioritne na realizáciu vlastných činností, vedľajšie budú prenášať na externú subdodávateľskú sieť. Rozšíri sa počet slovenských subjektov pracujúcich na báze subdodávok pre veľké nadnárodné korporácie a počet subjektov spolupracujúcich s firmami etablovanými na európskych a svetových trhoch. Bude musieť byť podporovaný i vznik zoskupení malých a stredných podnikov spoločne operujúcich na trhoch ďalších krajín.

V období rokov 2009 – 2013 si priemysel TTSK udrží predstihové tempo rastu produktivity práce z tržieb i z pridanej hodnoty pred priemyslom SR a EÚ. V dôsledku takéhoto vývoja sa deficit v úrovni produktivity priemyslu TTSK voči EÚ zmierni.

Technologická a inovačná medzera priemyslu TTSK voči vyspelým krajinám sa vo vývoji do roku 2013 zmierni. Významným determinantom prekonávania technologickej a inovačnej medzery a tým aj zaostávania v reálnej produktivite a celkovej kvalitatívnej konkurenčnej schopnosti priemyslu za vyspelým svetom naďalej zostane stimulácia investícií do odvetví, ktoré môžu byť iniciátormi zvyšovania technologickej úrovne v ekonomike (výroba strojov, výroba elektrických a optických výrobkov, výroba dopravných prostriedkov). Podstatne sa zvýši i príspevok domáceho výskumu ku získavaniu a aplikácii moderných technológií. S využitím štrukturálnych fondov zvýši sa technologická úroveň i vo veľkej časti malých a stredných podnikov priemyslu TTSK.

Rastový scenár ďalšieho vývoja priemyslu bude úzko súvisieť predovšetkým s využitím štrukturálnych fondov a stimuláciou investícií. Štrukturálne fondy sú určené predovšetkým pre zaostávajúce regióny, t.j. všetky slovenské regióny s výnimkou Bratislavy. Efektívne využitie štrukturálnych fondov v zaostávajúcich regiónoch vytvorí zároveň i predpoklady pre rovnomernejší prílev PZI do sféry priemyslu. V Trnavskom samosprávnom kraji bude potrebné podporovať vznik priemyselných klastrov a rozšíriť činnosť technologických centier a priemyselných parkov.

S využitím štrukturálnych fondov a PZI, podporenou schopnosťou reštrukturalizácie vlastnej regionálnej základe sa síce disparity voči Bratislavskému kraju predovšetkým vo výkonnosti priemyslu zmiernia, avšak úplne neodstránia a navyše bude naďalej pretrvávajúť stále značné zaostávanie výkonových parametrov voči EÚ.

Priemysel TTSK musí vo vývoji do roku 2013 predovšetkým potvrdiť trvalé tendencie rastu tržieb a miery pridanej hodnoty, zachovať predstihové tempo rastu produktivity práce v porovnaní s EÚ a znížiť tým súčasné zaostávanie v konkurenčnej schopnosti za vyspelými

krajinami. Rastové tendencie jednotlivých sektorov musia byť zároveň sprevádzané zásadnými štrukturálnymi zmenami a plným rešpektovaním princípov ochrany životného prostredia.

Vo väzbe na východiskové podmienky odvetví, vnútorné a vonkajšie podmienky rozvoja sa perspektívy ďalšieho vývoja v jednotlivých odvetviach rysujú diferencovane. Najvyšší vzostup dosiahne automobilový priemysel a naň nadväzujúce sektory, najmä strojársky priemysel, elektrotechnický priemysel a časť chemického priemyslu (výroba pneumatík a plastov). Problémový bude vývoj v sektoroch s nízkymi nákladmi na pracovnú silu. Priestor pre reštrukturalizáciu existuje vo všetkých odvetviach, najväčšie zmeny sa očakávajú v potravinárskom priemysle, drevospracujúcom a v časti chemického priemyslu. Vývoj v odvetviach však v konečnom dôsledku s určitosťou ovplyvní i miera náfázovania sa na čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ v súlade s prioritami a opatreniami Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast.

V období rokov 2009 – 2013 možno očakávať, že dynamika rastu výroby **potravinárskeho priemyslu** bude naďalej nižšia ako v priemyselnej výrobe TTSK.

Príležitosti intenzívnejšieho rozvoja **textilného a odevného priemyslu** sú zásadne limitované už samotným charakterom týchto odvetví (tradičné odvetvia). V súlade s trendmi vo svete, dôjde k ďalšiemu poklesu textilných a odevných výrobkov na spotrebu domácností. Väčší priestor pre odbyt bude v súvisiacich priemyselných odvetviach (automobilový priemysel, výbava mechanických, elektrických a elektrotechnických zariadení, v lekárstve, farmaceutickom priemysle, športe, atď.) Žiaduce sú zmeny v textilnom priemysle (sortiment pre oblečenie na voľný čas, šport, ochranné textilie, technické textilie, špeciálne zmesové typy priadzí, transfer vyspelých technológií zošľacht'ovacích úprav textílií). Ich realizácia však závisí na záujme externých kapitálových zdrojov, pričom záujem o investovanie v týchto odvetviach je veľmi obmedzený.

Drevospracujúci priemysel je jedným z mála odvetví ktoré disponuje rozmanitou domácou surovinovou základňou. Vo vývoji do roku 2013 sa ťažobné možnosti drevnej hmoty budú zvyšovať, čím sa vytvoria reálne podmienky pre ďalší rozvoj odvetvia. Investičnými akciami sa v drevárskej výrobe zvýši finalizácia reziva (triedenie, sušenie, hobľovanie, lepenie) a polotovarov (pre potreby drevostavieb), zintenzifikuje sa výroba drevotrieskových a drevovláknitých dosiek a preglejovaných materiálov. Rozvoj výroby nábytku podporí i rozvoj technológií na báze dezintegrácie menej kvalitného dreva do aglomerovaných veľkoplošných materiálov.

Vývoj **polygrafického priemyslu** bude závisieť od kultúrno-ekonomického vývoja spoločnosti ako celku. Predpoklady pre perspektívny rozvoj odvetvia sú z toho pohľadu priaznivé. Podiel klasických tlačovín bude postupne klesať v prospech nových nosičov informácií (disky DVD a CD) a nových foriem publikovania (multimediálne publikovanie, on-line publikovanie v internete). Rýchly technický rozvoj a nároky na aktuálnosť informačného obsahu zvýšia požiadavky na rýchlosť, flexibilitu, multimediálnosť spracovania zákazok, na personalizáciu vydaní. Výška nákladov tlačovín poklesne, výrazne sa zníži podiel klasických tlačových techník (ofset, hĺbkotlač, flexotlač, kníhtlač), výrazne sa presadia digitálne tlačové techniky.

Chemický priemysel vo vývoji do roku 2013 bude výrazne ovplyvnený plnením nárokov novej EÚ legislatívy upravujúcej umiestňovanie chemikálií na trh. Dá sa očakávať, že produkcia chemikálií s nízkou pridanou hodnotou sa bude presúvať ďalej na východ. Rozvoj ďalších

segmentov chemickej výroby bude závisieť od úspešnosti prieniku do dodávateľskej siete automobiliek, elektrotechnických koncernov a výrobcov spotrebných tovarov.

Oživenie stavebnej výroby bude sprevádzať izvýšená dynamika rozvoja **priemyslu stavebných hmôt**. Najstabilnejším segmentom stavebného trhu budú i naďalej výrobcovia stavebných látok, materiálov a výrobkov. V rozhodujúcich výrobach odvetvia (cement, vápno, tehly, keramika, izolačné hmoty) sa očakáva reštrukturalizácia výroby tak, aby sa z hľadiska sortimentnej štruktúry, produktivity práce a úrovne technológie priblížila parametrom výrob vo vyspelých krajinách sveta.

Sklársky priemysel má pomerne dobré predpoklady pre budúci rozvoj. Je to dané cieľavedomým postupom investičnej činnosti, modernizácie odvetvia, novými technológiami a technikou na špičkovej európskej, resp. svetovej úrovni, vysokokvalifikovanou pracovnou silou, nafázovaním rozhodujúcich subjektov odvetvia na globalizačné procesy vo svete.

Dynamiku rastu produkcie **strojárského priemyslu** vo vývoji do roku 2013 bude predurčovať vývoj vo výrobe dopravných prostriedkov. Výroba dopravných prostriedkov zaznamenaná v období rokov 2003 – 2013 najvyššiu dynamiku rastu produkcie a tvorby pridanej hodnoty spomedzi všetkých odvetví priemyslu. Pozícia výroby dopravných prostriedkov na rozhodujúcich ukazovateľoch priemyslu sa výrazne upevní najmä po nábehu kapacít druhého strategického investora. Významne sa rozšíri i počet systémových dodávateľov spomedzi ostatných odvetví priemyselnej výroby.

Vo vývoji do roku 2013 sa upevní i pozícia výroby strojov na produkcii a pridanej hodnote priemyslu. Najvyššiu rastovú dynamiku zaznamenaná produkcia komponentov v celom sortimente produkcie odvetvia (ložiská, hydraulika, prevodovky, ozubené kolesá, spojky).

Rozvoj stavebnej výroby vytvorí predpoklady i pre dynamický rozvoj výroby stavebných strojov. Masívne investovanie v podnikoch so zahraničnou účasťou sa prejaví spevnením pozícií bielej spotrebnej techniky na produkcii odvetvia. Stabilné pozície v štruktúre odvetvia si udržia obrábacie a tvárniace stroje, výroba konštrukcií, výroba a opravy železničných lokomotív a vozňov a energetické strojárstvo. Produkcia výroby náradia bude dodávateľsky nafázovaná na automobilový priemysel.

Elektrotechnický priemysel sa vo vývoji do roku 2013 priblíži sortimentnou štruktúrou produkcie s vyšším podielom sofistikovaných výrob a s vyššou pridanou hodnotou jej úrovni vo vyspelých krajinách. Rozvoj odvetvia do roku 2013 sa bude realizovať na báze moderných technológií spĺňajúcich podmienky rozvoja technologických inovácií vyšších rádov (telekomunikačná technika, profesionálna elektronika a rádiotechnika, počítačová technika, stroje na spracovanie dát, mikroelektronika a audiovizuálne zariadenia, automatizačná technika, meničová technika, regulačné pohony elektrických točných strojov, laserová technika, káble pre informatiku a spoje, ap.). Najvyššiu dynamiku rastu zaznamenaná výroba elektrických strojov a prístrojov, v agregácii informačných technológií (výroba spojovacích prostriedkov, výpočtovej techniky, informačných systémov, tvorba softvérového zabezpečenia) a vo výrobe zariadení pre riadenie priemyselných procesov (automatizované výrobné procesy, kontrolné systémy, bezpečnostné systémy, monitoring, automatizačné systémy v elektrárňach, atď.). Trendy vývoja vo výrobe zdravotníckej techniky budú smerovať do výroby zariadení, ktoré majú vzťah k ochrane zdravia, transplantačných technológií, elektronizácie v oblasti vyšetrovania a diagnostiky ochorení, ako aj zariadení pre liečbu. Elektrotechnický priemysel bude v období rokov 2003 – 2013 jedným z najdynamickejšie sa rozvíjajúcim odvetvím priemyslu.

Konkurenčná schopnosť všetkých priemyselných odvetví voči identickým odvetviam vo vyspelých krajinách sa v období rokov 2009 – 2013 zvýši. Rast konkurenčnej schopnosti bude sprevádzaný i pokrokom v oblasti ekologizácie výroby. Vo výrobe a spotrebe sa zvýši efektívnosť využívania zdrojov a materiálov, zlepšia sa technologické postupy z hľadiska znižovania znečistenia, širší prienik do odvetví zaznamenajú i environmentálne vhodné technológie, zhodnotenie druhotných surovín sa výrazne zvýši.

Podporné nástroje v priemyselnej politike TTSK by mali naďalej smerovať k podpore v nových, rozširujúcich sa sektoroch a nie v upadajúcich, pričom všetky firmy budú vystavené rovnakým pravidlám. Pomoc bude opodstatnená osobitne v segmentoch MSP (ich financovanie, tréning, školenia), vedy a výskumu a ochrany životného prostredia. Horizontálne podporné nástroje výrazne sústredené na tvorbu rámcových podmienok pre konkurenčnú schopnosť výroby však bude potrebné selektívne prispôsobiť odvetvovým špecifikám s dominanciou podpory inovačných aktivít a podpory rozvoja MSP.

8. PRIORITY

Priority pre rozvoj priemyslu sú formulované s prihliadnutím na kompetencie TTSK, administratívne a finančné možnosti a odborné zázemie. Tieto osi určujú hlavné smery a zameranie opatrení a aktivít pre rozvoj priemyslu v regióne. Rovnako sa prihliadalo na to aby boli koncipované v súlade s centrálnymi stratégiami platnými pre celé Slovensko ako Lisabonská stratégia, Národný strategický referenčný rámec, Operačné programy, Inovačná stratégia a Inovačná politika. Priority, opatrenia a aktivity rovnako nadväzujú na regionálne strategické dokumenty a čerpajú z nich námety – a to najmä z Plánu hospodárskeho sociálneho rozvoja regiónu a miest a Regionálnej inovačnej stratégie.

Pre strednodobý rámec rozvoja priemyslu v TTSK boli určené nasledujúce priority:

- i) Podpora rastu priemyslu v regióne
- ii) Ľudský potenciál pre potreby priemyslu
- iii) Infraštruktúra pre rozvoj priemyslu
- iv) Vytvorenie rámca pre spoluprácu zainteresovaných strán

- **Ciele stratégie**

Stratégia má ambíciu stať sa verejným dokumentom, ktorý sa snaží nie len mapovať stav priemyslu v regióne, načrtnúť víziu jeho vývoja, ale aj stanoviť postavenie TTSK v tomto procese. Strategický cieľ a vízia načrtli stav, ktorý je želateľné v strednodobom horizonte dosiahnuť. Ciele stratégie definujú úlohu TTSK pre nasledujúce obdobie:

- iv) Definovať stav priemyslu v regióne a možnosti jeho vývoja v strednodobom horizonte
- v) Určiť spôsob akým bude TTSK prispievať k hospodárskemu rozvoju regiónu a naplňovať stanovený strategický cieľ a víziu.
- vi) Načrtnúť možné opatrenia, aktivity a nástroje podpory zo strany TTSK, pre dosiahnutie strategického cieľa.

9. OPATRENIA, NÁSTROJE A VÝCHODISKÁ KONCEPCIE ROZVOJA PRIEMYSLU NA ÚZEMÍ TTSK

9.1. PRIORITA: PODPORA RASTU PRIEMYSLU V REGIÓNE

Táto priorita je zameraná na samotné odvetvie priemyselnej výroby a rozvojové aktivity do ktorých môže účinne vstupovať samosprávny kraj.

Špecifický cieľ: Podporou inovácií dosiahnuť trvalú udržateľnosť a konkurencieschopnosť priemyslu v regióne.

Rozvoj inovácií, ich podpora a úloha TTSK v tomto procese je rozvinutá v niekoľkých strategických dokumentoch, ktoré pripravil Trnavský samosprávny kraj ako svoju víziu pre strednodobý horizont: Regionálna inovačná stratégia, Stratégia pre budovanie Regionálneho inovačného centra, či Akčný plán rozvoja elektrotechnického priemyslu. Priority a opatrenia v tejto stratégii nadväzujú a korešpondujú s textáciou vyššie uvedených plánov a snažia sa byť ich komplementárnymi prvkami.

9.1.1. OPATRENIE: PODPORA ROZVOJA INOVAČNÝCH AKTIVÍT

Základným zámerom podpory inovačných aktivít je vytváranie podporných mechanizmov pre vznik a rozvoj regionálnych inovačných štruktúr, inovatívnych podnikov, partnerstva a spolupráce podnikov a univerzít v oblasti výskumu a vývoja, získanie nových trhov v trvalo udržateľnom prostredí tak, aby sa zabezpečila a zlepšila kvalita života obyvateľstva a aby z prosperity podnikateľských subjektov mal VÚC čo najväčší úžitok. Konkrétne ide o:

1. regionálny rozvoj,
2. zvyšovanie konkurenčnej schopnosti podnikateľských subjektov pri dodržiavaní zásad trvalo udržateľného rozvoja.

Realizáciou tohto opatrenia, smerujúceho do podpory inovačných aktivít budú vytvorené priaznivé podmienky pre urýchlenie rozvoja znalostnej ekonomiky a zabezpečovanie vysokého hospodárskeho rastu, podpora súkromného sektora, kde bude pozornosť zameraná najmä na inovácie a transfer technológií čo by malo prispieť k riešeniu problému zníženia energetickej náročnosti, zníženie ekologických dopadov priemyselnej produkcie a zvýšenie efektívnosti výroby, čo následne zabezpečí zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov a služieb, rast pridanej hodnoty, zvýšenie efektivity, modernizáciu zariadení atď. Transfer technológií bude priamo naviazaný na inovačný transfer vo výrobných technológiách a v službách a zároveň vyvoláva inováciu výrobkov

a služieb. Okrem transferu technológií a inovácií sa realizáciou tohto opatrenia očakáva i podpora vytváraniu nových pracovných miest.

Podpora inovácií je načrtnutá vo viacerých regionálnych dokumentoch, ako Regionálna inovačná stratégia, Stratégia pre budovanie Regionálneho inovačného centra, či Akčný plán rozvoja elektrotechnického priemyslu.

Pri podpore tohto opatrenia bude zo strany samosprávy (na každej úrovni) veľmi dôležité citlivo posudzovať odporúčenia pre jednotlivých žiadateľov o nenávratné finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov. Konkrétne sa jedná o žiadateľov o NFP z Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, opatrenie 1.1. a opatrenie 1.3.

Merateľné ukazovatele:

- Počet realizovaných projektov
- Počet zapojených podnikov do projektov

9.1.2. VYBUDOVANIE REGIONÁLNEHO INOVAČNÉHO CENTRA

Regionálne inovačné centrá sú iniciatívou zo strany centrálnych orgánov. S ich vybudovaním sa ráta v Inovačnej politike pre SR. Ich hlavnou úlohou bude zvýšenie inovačnej kapacity v jednotlivých regiónoch. V čase prípravy tohto dokumentu ešte neboli jasné všetky detaily budovania.

Podstatou vybudovania Regionálnych inovačných centier je tvorba výkonných kapacít pre riešenie inovačných aktivít v podnikateľskom sektore, a to najmä v malých a stredných podnikoch (ktoré budú financované prostredníctvom Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast) a zároveň zabezpečenie účinného prepojenia podnikateľského sektora na výsledky podnikového vývoja a inovácií. Vybudovanie RIC súčasne znamená podporu zlepšenia spolupráce výrobnjej sféry, najmä malých a stredných podnikov s výskumnými a vývojovými organizáciami, univerzitami a vysokými školami, zabezpečenie vhodného materiálno-technického vybavenia pre inovatívne podnikanie, zlepšenie prístupu k informáciám a k poskytovaniu služieb v oblasti inovácií.

Na budovaní regionálnych inovačných centier sa budú podieľať Ministerstvá Hospodárstva, Školstva, Práce sociálnych vecí a rodiny, vysoké školy v regióne a regionálna alebo miestna samospráva. Právna forma, detaily financovania a úloha jednotlivých aktérov a ďalšie detaily sa v čase prípravy tohto dokumentu vyjasňujú na úrovni centrálnej administratívy.

Výsledkom založenia a činnosti Regionálneho inovačného centra by malo byť zvýšenie konkurencieschopnosti a zabezpečenie udržateľného rastu priemyslu a služieb v regiónoch. Vybudovanie RIC súčasne pre regióny znamená vytvorenie platformy pre budúcu medzinárodnú spoluprácu.

Predpokladá sa, že na založení Regionálneho inovačného centra sa bude z regionálnej úrovne podieľať Samosprávny kraj a MTF Slovenskej technickej univerzity v Trnave. Na prípadnú spoluprácu sú pripravené aj ďalšie subjekty súkromného a verejného sektora.

Merateľné ukazovatele:

- **Založené RIC**
- Počet projektov realizovaných prostredníctvom RIC

9.1.3. VYBUDOVANIE KLASTROV

Pre Trnavský samosprávny kraj boli v Inovačnej politike SR určené tri základné inovačné póly rastu v odvetviach automobilového a elektrotechnického priemyslu a energetike. V nadväznosti na priemyselný a inovačný potenciál regiónu sa postupne zakladajú a budú zakladať klastre, ako v súčasnosti najvhodnejšia forma združovania kapacít verejného a súkromného sektora.

V Trnavskom samosprávnom kraji sa vytvorili, respektíve vytvoria nasledujúce klastre:

- Automobilový klaster
- Elektrotechnický klaster
- Energetický klaster

Hlavné úlohy klastrov je možné definovať nasledovne:

- i. Združovanie inovačného potenciálu
- ii. Organizačné zabezpečenie aktivít pre členov a odvetvie
- iii. Príprava a (spolu)realizácia inovačných projektov
- iv. Príprava a realizácia vzdelávacích projektov
- v. Získavanie a združovanie prostriedkov potrebných na projekty a režijné náklady
- vi. Medzinárodná a cezhraničná spolupráca
- vii. Úloha „think-tanku“ – zdroja nápadov a aktivít

Merateľné ukazovatele:

- o Založené klastre
- o Počet projektov a aktivít realizovaných klastrami
- o Počet subjektov zapojených do činnosti klastrov

Klastre budú predstavovať základné jednotky pre rozvojové, vzdelávacie a inovačné aktivity združených subjektov. Ich pôsobnosť s ohľadom na členskú základňu bude pravdepodobne zameraná regionálne. Dá sa však očakávať, že záber ich aktivít v projektoch ďaleko presiahne hranice regiónu vzhľadom na potrebu výmeny skúseností s okolitými krajinami a krajinami; vzhľadom na potrebu zapájania vysokých škôl do jednotlivých projektov i vzhľadom na nadnárodný charakter podnikov, ktoré sú v klastroch združené.

9.1.4. PODPORA PODNIKATEĽSKÝCH ZÁMEROV A PROJEKTOV

Malé a stredné podniky hrajú v rozvoji priemyslu rovnako dôležitú úlohu ako veľkí podnikatelia z hľadiska tvorby HDP, pracovných miest i príjmovej stránky verejných financií. TTSK im bude venovať v rámci opatrení a aktivít zameraných na rozvoj priemyslu adekvátnu pozornosť.

TTSK disponuje sieťou regionálnych rozvojových agentúr, ktoré sú doposiaľ zamerané na podporu tvorby rozvojových projektov pre verejnú správu – obce a organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja – školy, múzea a kultúrne zariadenia. V rámci kraja je zriadených celkovo 7 regionálnych rozvojových agentúr (RRA), ktoré sídlia v Šamoríne, Senici, Skalici, Dunajskej Strede, Galante, Hlohovci a Piešťanoch.

Vzhľadom na krátkosť ich existencie je problematické hodnotiť ich úspešnosť a výkonnosť, keďže sú prioritne zamerané na získavanie zdrojov zo štrukturálnych fondov EÚ. Ich výkonnosť sa teda odvíja od periodicity výziev z jednotlivých Operačných programov a oprávnenosti a ochoty podporovaných subjektov (obce, školy, múzeá, kultúrne zariadenia) a ich projektov pre jednotlivé opatrenia.

Sieti RRA konkuruje sieť rozvojových agentúr v pôsobnosti Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR, prípadne podporné štruktúry v jednotlivých mestách. Podporu Malých a stredných podnikov zabezpečujú Regionálne poradenské a inovačné centrá (RPIC) a Biznis innovation centrá (BIC) v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR, respektíve Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania. Táto sieť sa už niekoľko rokov snaží vysporiadať s organizačnou a finančnou krízou zapríčinenou nižšou podporou z centrálnych verejných zdrojov do infraštruktúry na podporu MSP. V rámci TTSK bolo zriadené jediné RPIC v Dunajskej Strede a podnikateľský inkubátor v Sládkovičove.

Je teda nepomer medzi podporou zo strany verejnej správy verejným a súkromným subjektom. RRA v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja pritom disponujú dostatočnými ľudskými zdrojmi pre rozšírenie svojej činnosti. V prípade potreby by bolo možné zvážiť spojenie RRA s expozitúrami v mestách.

RRA by mali zabezpečovať nasledujúce úlohy a služby pre malých a stredných podnikateľov, začínajúcich podnikateľov a záujemcov o podnikanie :

- orientácia v poradenský službách
- poradenstvo pri zakladaní právnických a fyzických osôb
- poradenstvo a spracovanie projektov pre financovanie z verejných zdrojov
- uľahčenie prístupu k podporným programom financovaným zo štátnych a iných verejných zdrojov,
- poskytovanie informácií o možných finančných zdrojoch,
- spracovanie podnikateľského zámeru a plánu
- internetové informačné služby,
- vyhľadávanie inovatívnych projektov,
- poradenstvo pri realizácii projektov,
- organizovanie a príprava školiacich aktivít,

- spoločná účasť na výstavách,
- propagácia a styk s verejnosťou,
- iniciovanie vzájomnej spolupráce
- vytváranie kontaktov a podporu dialógu medzi podnikateľským a verejným sektorom

Merateľné ukazovatele:

- počet pripravených/realizovaných projektov
- počet aktivít
- počet klientov/podnikateľov
- počet poradenských hodín

9.2. ĽUDSKÝ POTENCIÁL PRE POTREBY PRIEMYSLU

Špecifický cieľ: Kvalitné ľudské zdroje pre rozvinutý priemysel

Súčasný rýchly technologický, ekonomický a sociálny zmeny zakladajú potrebu zmien v dynamickom procese vzdelávania, výskume a inováciách vo väzbe na trh práce, zvýšenie nárokov na súkromné a verejné zdroje a premostenie na podnikateľsko-hospodárske prostredie.

Kvalita ľudského potenciálu je charakterizovaná ukazovateľmi podielu obyvateľstva s vysokoškolským a úplným stredným vzdelaním na celkovom počte obyvateľstva. Na Slovensku je 12,8 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním a 38,1 % s úplným stredoškolským vzdelaním. Základné a neukončené vzdelanie má len 12,3 % obyvateľov.

Región Západné Slovensko s 1 872 184 obyvateľmi (tvorený krajmi Trnava, Nitra a Trenčín) je z hľadiska vývoja ľudského potenciálu značne heterogénny. V južnej časti tohto regiónu sa vytvára súvislé demograficky depresné územie. V dôsledku tohto vývoja možno predpokladať, že bratislavsko-trnavská aglomerácia v budúcnosti stratí čiastočne dochádzajúcu pracovnú silu za prácou.

Z hľadiska budovania ľudského potenciálu pre potreby školstva bude výzvou vzdelanostná skladba obyvateľstva regiónu a odpoveď na demografický vývoj tak, aby priemyselné podniky nachádzali v oblasti svojho pôsobenia kvalitnú pracovnú silu.

9.2.1. PRISPÔSOBENIE STREDOŠKOLSKÉHO VZDELÁVANIA POTREBÁM PRIEMYSLU

Stredoškolské vzdelávanie prešlo za uplynulé necelé dve desaťročia mnohými systémovými zmenami, ktoré nie vždy prispeli ku kvalite vyučovacieho procesu a ku priblíženiu profilu absolventov k potrebám praxe.

Systém stredných škôl napojených na konkrétne podniky, či skupiny podnikov v danom regióne v súvislosti s rozpadom veľkých koncernov postupne zanikol. Pri poslednej reforme verejnej správy boli stredné školy určené do zriaďovateľskej pôsobnosti vyšších územných celkov.

Hoci štátu, teda Ministerstvu školstva zostáva tzv. systémová zodpovednosť, čiže zodpovednosť za celkovú štruktúru, obsahovú náplň a odbornú úroveň stredoškolského vzdelávania, je jednoznačne jasné, že takú komplexnú problematiku akou je odborné školstvo nie je možné zvládnuť bez spolupráce s regionálnou úrovňou a s podnikovou sférou.

Centrálna administratíva, najmä Ministerstvo školstva (a sieť jeho odborných inštitúcií) v spolupráci s Ministerstvom hospodárstva dlhodobo deklarujú priblíženie odborného vzdelávania potrebám praxe. Strednodobo sa na Slovensku prejavuje disparita medzi štruktúrou a odborným profilom absolventov stredných škôl a potrebami podnikovej sféry sa naplno prejavuje najmä v poslednom období. Veľkí strategickí investori absorbovali množstvo pracovných síl a na trhu práce sa prejavil akútny nedostatok pracovníkov vhodných pre umiestnenie do priemyselnej výroby.

Prispôsobenie školstva požiadavkám praxe je potrebné riešiť vo vzťahu strednej odbornej školy a zamestnávateľa, čím sa vytvoria podmienky pre vstup podnikateľských subjektov do tvorby a inovácií študijných osnôv a vzdelávacích programov. Zásadným spôsobom bude riešená objednávka absolventov pre trh práce a ich integrácia do praxe. Dominantné postavenie pri riešení prispôsobenia stredného odborného školstva požiadavkám praxe bude mať VÚC, ktoré bude aktívne spolupracovať so všetkými dotknutými organizáciami v regióne.

Súčasťou tohto opatrenia je aj aktívna účasť samosprávy v stratégii celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva. Tu by mala byť zadaná povinnosť vytvoriť všeobecný a komplexný systém celoživotného vzdelávania takým spôsobom, aby pružne reagoval na potreby občanov, zamestnávateľov ako aj vzdelávacích inštitúcií v prispôbovaní sa meniacim potrebám na trhu práce. Podporné aktivity by mali byť zárukou väčšej odbornosti pracovnej sily a tým aj prvkom pre znižovanie nezamestnanosti.

Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily veľmi intenzívne postihuje najmä Trnavský samosprávny kraj vzhľadom k tomu, že v ňom sú umiestnení investori a ich subdodávatelia s výrobnými programami náročnými na ľudské zdroje. Tento nedostatok ich núti privázať pracovníkov z mimo hraníc regiónu, dokonca i zo zahraničia.

Samosprávny kraj má široké možnosti pôsobiť v oblasti stredného školstva a to najmä odborného vzdelávania. Tieto kompetencie mu umožňujú v spolupráci s podnikovou sférou realizovať opatrenia prispievajúce k priblíženiu absolventov potrebám trhu práce, teda podnikateľskej sféry.

Aktivity a opatrenia pre priblíženie stredoškolského odborného vzdelávania potrebám praxe by sa mali orientovať na tieto konkrétne oblasti:

- Vytvorenie stratégie spolupráce stredných škôl s podnikmi a podnikateľskými združeniami
- Prehodnotenie a aktualizácia profilov absolventa strednej školy
- Inovácia/aktualizácia osnov technického vzdelávania
- Príprava technického vzdelávania pedagogických zamestnancov
- Inovatívne technické vzdelávanie pedagogických zamestnancov stredných škôl
- Inovatívne technické vzdelávanie žiakov stredných škôl
- Monitoring zručností a vedomostí žiakov stredných škôl

Merateľné ukazovatele:

- Vytvorená stratégia spolupráce SŠ a priemyslu
- Počet inovovaných profilov absolventa SŠ
- Počet revidovaných učebných osnov
- Kvalitatívna zmena štruktúry absolventov SŠ
- Počet absolventov SŠ zamestnaných v odbore

9.2.2. PRISPÔSOBENIE VZDELÁVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL PRE POTREBY PRAXE

Kvalita základného vzdelávania zohráva dôležitú úlohu pri profesijnej orientácii žiakov, ktorí sa rozhodujú o svojom možnom budúcom povolání. Pri rozhodovaní o voľbe budúceho zamestnania rozhoduje nielen talent a oblasť záujmu, ale aj možnosti, ktoré mu ponúka škola a okolie.

Pre správne rozhodnutie je potrebné, aby na základnej škole mal žiak možnosť prejavíť svoje schopnosti, svoj talent. Práve pri posudzovaní talentu sa často zabúda, že mať technický talent, cit pre techniku je porovnateľné s tradične vnímanými talentami, ktoré bývajú chápané ako hudobný, výtvarný, športový a podobne. Technickú orientáciu v súčasnosti získavajú žiaci nepriamo v predmetoch matematika, fyzika a priamo v predmete technická výchova. Z pohľadu širších súvislostí medzipredmetových väzieb technika určitým spôsobom vstupuje do výučby takmer každého predmetu. Obsahom prispievajú k rozvoju tvorivých schopností žiakov, vedú k zodpovednej práci a schopnosti pracovať v kolektíve. Obsah učebných osnov sa neprekrýva, ale vzájomne podporuje a formuje nadobudnutie kompetencií, ktoré umožnia jednotlivcom správne sa orientovať vo výbere svojho budúceho povolania.

Aj projekt Milénium podčiarkuje podporu technického vzdelávania. Rada pre vzdelávanie EÚ schválila správu s názvom Konkrétne ciele vzdelávania a vzdelávacích systémov vo februári 2001, v ktorej boli stanovené strategické ciele, k splneniu ktorých má prispieť okrem iného zlepšenie vzdelávania a odbornej prípravy učiteľov, zvýšenie počtu uchádzačov prijatých na vedecké a technické odbory štúdia, vytváranie otvoreného vzdelávacieho prostredia a atraktívnejšieho štúdia, ako aj posilnenie spojenia vzdelávania s praxou a výskumom.

Podpora technického vzdelávania v oblasti základov práce s nástrojmi, strojárstva, elektrotechniky na základných školách v Trnavskom samosprávnom kraji má veľký význam pre stanovené póly rastu, ktorými sú energetika, automobilový a elektrotechnický priemysel.

Samosprávny kraj má v oblasti základných škôl obmedzené kompetencie, nakoľko zriaďovateľská funkcia je určená obciam. V mnohých oblastiach však môže zohrať rozhodujúcu koordinačnú úlohu a to najmä s využitím vlastných administratívnych kapacít a siete spolupracujúcich organizácií verejného, súkromného i tretieho sektora.

Merateľné ukazovatele:

- Počet projektov pre úpravu technického vzdelávania na ZŠ
- Počet žiakov, ktorí absolvovali modernú technickú prípravu
- Index rastu počtu študentov technických smerov stredných škôl

9.2.3. CELOŽIVOTNÉ VZDELÁVANIE PRE POTREBY PRAXE

Celoživotné vzdelávanie je nevyhnutným predpokladom udržania kvality ľudských zdrojov na trhu práce. Udržanie sa na trhu, nie je v tomto zmysle úzko mienené len pre pracovný trh, ale aj podmienkou podnikov pre ich udržanie si klientely a celkový rast.

Skvalitňovať vzdelanosť obyvateľov považuje za svoju prioritu nielen Slovensko, ale celá Európska únia. Vo vyhláseniach Rady Európy sa zdôrazňuje, že kvalita vzdelávania sa má stať jedným z rozhodujúcich cieľov všetkých druhov a typov škôl a že kvalita vzdelávania musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach vzdelávania. Jednou z odpovedí Európskej komisie na hospodársku krízu sú investície do vzdelania a výskumu. Celoživotné vzdelávanie sa stalo jednou z kľúčových iniciatív „Bolonského procesu“ (konferencia ministrov školstva EU v roku 1999).

Bolonská iniciatíva charakterizuje celoživotné vzdelávanie ako:

„Celoživotné vzdelávanie je vzdelávaním pre osobné, občianske, sociálne a pracovné účely občanov. Pozostáva z formálneho vzdelávania (uskutočňuje sa vo výchovno-vzdelávacej inštitúcii), neformálneho vzdelávania (uskutočňuje sa vo výchovno-vzdelávacej inštitúcii mimo národnej výchovno-vzdelávacej sústavy) a informálneho vzdelávania (výsledok nezámerného poznávania). Celoživotné vzdelávanie je výsledkom nárastu potreby investícií do ľudí a poznatkov, presadzuje získanie základných zručností, vrátane digitálnej gramotnosti, rozšírenie príležitostí pre inovácie, viac flexibilnejších foriem vzdelávania. Jeho cieľom je poskytnúť všetkým osobám, bez ohľadu na vek, rovnaký a otvorený prístup ku kvalitným vzdelávacím príležitostiam. Celoživotné vzdelávanie zahŕňa všetky fázy učenia, od predškolského po podôchodkové. Dôležitou podmienkou aplikácie celoživotného vzdelávania je zrozumiteľný kreditový systém, ktorý umožní evaluáciu a uznanie diplomov a certifikátov požadovaných školou, univerzitou. Celoživotné vzdelávanie je jedným z prvkov ako dosiahnuť strategický cieľ Európy (stať sa najvýkonnejšou a konkurencieschopnou ekonomikou založenou na poznatkoch).“

Vysoká dynamika vývoja a pokrok poznamenávajú všetky oblasti ľudskej existencie, no najvýraznejšie sa dynamika prejavuje práve v oblasti technológií, či už v bežnom živote alebo v práci, v zmysle tohto materiálu, v priemysle. Preto je celkom prirodzené, že celoživotnému vzdelávaniu je venovaná značná pozornosť.

V tejto súvislosti sa stáva zásadným pojmom výraz „kľúčové kompetencie“. V teoretických prácach je možné nájsť viacero definícií formulovaných z rôznych hľadísk. Pre potreby celoživotného vzdelávania v súvislosti so zameraním stratégie pre rozvoj priemyslu rozumieme kľúčovými kompetenciami zvyšovanie technických vedomostí v celej svojej šírke – nové technológie, nové materiály, nové trendy výrobkov na trhu, obalová technika, dizajn atď.; vedomostí o rôznych segmentoch výroby ako je plánovanie, controlling, podniková ekonomika, logistika.

Samosprávny kraj má možnosti ovplyvňovať proces celoživotného vzdelávania najmä prostredníctvom stredných škôl, ktoré sa zameriavajú na systémy celoživotného, respektíve ďalšieho vzdelávania. Mnohé z nich už v súčasnosti ponúkajú rôzne akreditované moduly. Ďalšími subjektmi, ktoré je možné zapojiť do tohto procesu sú vysoké školy v regióne, ktoré môžu efektívne spolupracovať s podnikovou sférou

predovšetkým v oblasti inžinierskeho a doktorandského štúdia. V neposlednom rade by sa mal do procesu zapojiť tretí sektor a špecializované súkromné vzdelávacie organizácie.

Úlohou samosprávneho kraja v tomto procese bude najmä:

- Podporovať stredné školy v tvorbe a realizácii modulov celoživotného vzdelávania (CV)
- Podporovať vysoké školy v spolupráci so súkromným sektorom na poli CV
- Spolupracovať s tretím sektorom na poli CV
- Motivovať ľudí k CV (publikácie, letáky, semináre, súťaže)

Merateľné ukazovatele:

- Počet modulov ďalšieho vzdelávania, celoživotného vzdelávania
- Počet absolventov celoživotného vzdelávania

9.2.4. NEFORMÁLNE VZDELÁVANIE A VÝMENA POZNATKOV A SKÚSENOSTÍ

Dôležitým prvkom vzdelávania sú špecializované krátke aktivity forme seminárov, workshopov a školení. Tieto aktivity sú v súčasnej dobe neodmysliteľnou súčasťou všetkých procesov na všetkých úrovniach života. Uplatňujú sa pri marketingovej komunikácii, výmene názorov medzi viacerými zainteresovanými stranami pri veľkých projektoch, aktivitách, či politických alebo spoločenských problémoch.

Najčastejším obsahom pre potreby priemyslu sú nové poznatky z rôznych vedných disciplín spojených s výrobnou praxou. Prezentujú sa na nich rôzne nové trendy všetkých základných prvkov výroby od plánovania, výroby, noriem, materiálov, výrobných technológií, IT, odpadového hospodárstva, využívanie a úspora energií, podnikovej ekonomiky, či logistiky.

Rôzne formy neformálneho vzdelávania by sme mohli zaradiť do celoživotného vzdelávania. Avšak tieto spôsoby odovzdávania a výmeny poznatkov majú oveľa nižšie znaky systematickosti, než formalizované spôsoby ďalšieho vzdelávania.

Samosprávny kraj permanentne organizuje rôzne semináre, školenia a workshopy na najrozmanitejšie témy spojené s priamymi kompetenciami, či ako sprostredkovateľ poznatkov najmä z centrálnej štátnej správy pre subjekty umiestnené v regióne. Jeho úlohu v tomto smere nie je potrebné zdôrazňovať, skôr inovovať v súvislosti s rozvojom priemyslu v rôznych dimenziách.

Inovatívnymi prvkami by mohli byť rôzne aktivity zamerané na propagáciu priemyslu a jeho dôležitého postavenia v regióne. Takými inovatívnymi prvkami by mohli byť napr.: Dni priemyslu v TTSK, Dni otvorených dverí v jednotlivých podnikoch, akcie k podnikateľovi, či manažérovi roka v TTSK, aktivity k inováciám v podnikoch pod záštitou TTSK.

Úlohami v tomto smere by boli najmä:

- Organizovanie neformálnych vzdelávacích podujatí
- Inovácie neformálnej výmeny poznatkov a skúseností
- Koordinácia vyššie uvedených akcií

Merateľne ukazovatele:

- Počet neformálnych vzdelávacích podujatí
- Počet účastníkov neformálnych vzdelávacích podujatí

9.2.5. MEDZINÁRODNÁ VÝMENA KNOW-HOW

Výmena poznatkov a skúseností sa stáva vo svete poznačenom prvkami globalizácie nevyhnutnou súčasťou aktivít verejného aj súkromného sektora. Výmena znalostí je nutná najmä v spájajúcej a rozširujúcej sa Európskej únii. Dôvody a motivácia sú pre rôzne skupiny, či dokonca národy rôzne – od poznávania kultúrnych a mentálnych rozdielov medzi jednotlivými krajinami až po ťažiskový cieľ Európskej únie akým je vyrovnanie sociálno – ekonomických disparít medzi jednotlivými regiónmi a krajinami EÚ.

Medzinárodná výmena know-how je neodmysliteľným prvkom prípravy kvalitných ľudských zdrojov pre potreby priemyslu z viacerých hľadísk:

- Slovensko a teda aj TTSK je súčasťou EÚ
- Dôležité priemyselné podniky v regióne majú nadnárodný charakter
- Najlepšie praktiky (Best practices) majú zväčša nadnárodný charakter
- Pre medzinárodnú výmenu skúseností sú v súčasnosti nastavené veľmi dobré podmienky v rámci fondov EÚ (Interreg IV)
- Vo vedecko-technických poznatkoch Slovensko výrazne zaostáva za svetom a nutne potrebuje získavať poznatky zo zahraničia
- Inovácie v oblasti priemyslu sú slabou stránkou slovenskej ekonomiky, preto medzinárodná výmena know-how je nevyhnutnou podmienkou rozvoja

V tejto oblasti má každá úroveň, či subjekt verejného i súkromného sektora vlastnú úlohu a vlastné zámery. Regionálna samospráva (VUC, mestá a obce) v nej môžu vidieť prostriedok ako skvalitňovať a zefektívňovať verejné služby. Vo vzťahu k súkromnému sektoru môže hrať vyšší územný celok úlohu iniciačnú a koordinačnú, ktorá zapadne do komplexného obrazu rozvoja ľudských zdrojov pre potreby priemyslu.

Vyšší územný celok môže v procese medzinárodných skúseností pôsobiť v týchto smeroch:

- Podpora výmeny poznatkov z oblasti výskumu a vývoja
- Podpora výmeny poznatkov z výrobnéj praxe
- Podpora výmenných pobytov mládeže
- Podpora projektov zameraných na medzinárodné študentské stáže
- Organizovanie, spoluúčasť a koordinácia aktivít zameraných na špecifické formy medzinárodnej výmeny poznatkov
- Príprava a realizácia projektov podporených zo zdrojov EÚ (Interreg IV), alebo iných medzinárodných donorov

Merateľné ukazovatele:

- Počet aktivít zameraných na medzinárodnú spoluprácu
- Počet účastníkov medzinárodných aktivít
- Počet výstupov z medzinárodnej výmeny skúseností

9.3. INFRAŠTRUKTÚRA PRE ROZVOJ PRIEMYSLU

Špecifický cieľ: Dobrou infraštruktúrou pre priemysel pritiahnúť a udržať investorov, motivovať a aktivizovať podniky k ďalšiemu rozvoju v regióne

Investori sa pri zvažovaní svojej investície rozhodujú na základe viacerých kritérií – dostupnosť regiónu, infraštruktúra – doprava, IT, základná infraštruktúra, blízkosť a veľkosť trhov, režijné náklady, personálne náklady, kvalita pracovnej sily, politická stabilita (vrátane stability legislatívy), aktivita odborov, incentíva – stimuly.

Dopravná infraštruktúra je jedným z najdôležitejších faktorov umiestnenia výrobného podniku. Väčšina moderných závodov, ktoré pre dodávky komponentov potrebných pre výrobu využívajú systém just-in-time. Tento spôsob šetrenia nákladov na zásoby je veľmi citlivý na dopravnú infraštruktúru a dostupnosť závodu pre dodávky.

Infraštruktúru pre rozvoj priemyslu tvoria aj prvky podpory pre uľahčenie umiestnenia podnikov – prístup k pozemkom, napojenie na základnú infraštruktúru – energie, vodu, kanalizáciu; dopravná dostupnosť – všetky tieto prvky sa združujú v pojme priemyselné parky, alebo priemyselné zóny.

9.3.1. ZLEPŠENIE DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Trnavský samosprávny kraj z hľadiska podmienok rozvoja priemyslu ťaží z dobrej dostupnosti a hustoty dopravnej siete. Je výhodne situovaný z hľadiska veľkých priemyselných centier – v blízkosti tzv. „zlatého trojuholníka“ Viedeň – Bratislava-Budapešť. Komparatívnu výhodu predstavuje aj diaľničná sieť, keď sú na jeho území umiestnené úseky diaľnice D1 a rýchlostnej komunikácie R1 a prístup k záhorským okresom uľahčuje diaľnica D2.

Cestná sieť v TTSK zostala medzi rokmi 2002 až 2006 takmer konštantná (1 947,828 km v roku 2002 a 1 950,988 km v roku 2006). Berúc do úvahy celkovú územnú rozlohu pripadá na 1 km² rozlohy TTSK 0,47 km cestnej siete. V tomto ukazovateli je cestná sieť TTSK hustejšia, než v Banskobystrickom, či Bratislavskom kraji.

Najväčšiu časť cestnej siete TTSK rovnako ako pri ostatných krajoch SR tvoria cesty III. triedy (1 056,859 km v roku 2006), nasledované cestami II. triedy (535,873 km v roku 2006), cestami I. triedy (291,014 km v roku 2006) a diaľnicami (67,242 km v roku 2006). V súvislosti s hodnotením stavu ciest II. a III. triedy, ktoré sú vlastníctvom TTSK, vypracovala Správa a údržba ciest TTSK materiál „Konceptia financovania výstavby, rekonštrukcií, modernizácie opráv ciest a mostov vo vlastníctve TTSK v rokoch 2007 – 2009“.

Konceptia rozdeľuje stav ciest na veľmi dobrý, dobrý, vyhovujúci, nevyhovujúci a havarijný, pričom v roku 2009 sa neráta s cestami nevyhovujúcimi či v havarijnom

stave. Koncepcia predstavuje jasné vyjadrenie priority cestnej infraštruktúry, pričom pri jej rekonštrukcii sa ráta s viacerými zložkami financovania:

- vlastné príjmy TTSK na krytie bežných výdavkov rozpočtovej organizácie Správy a údržby ciest TTSK sú plánované na opravy ciest II. a III. tried;
- úverové zdroje Európskej investičnej banky v súlade s cieľmi financovania ekonomických a sociálnych priorít Európskej únie. Medzi ne patrí regionálny rozvoj a udržateľná úroveň infraštruktúry regiónov;
- využitie zdrojov Európskej únie na financovanie výstavby, rekonštrukcií ciest II. a III. triedy v zmysle návrhu Národného strategického referenčného rámca, v rámci Regionálneho operačného programu.

V súčasnosti sa projekt rekonštrukcie a opravy ciest II. a III. Triedy realizuje, čo dáva priemyselným podnikom a potenciálnym novým investorom impulz pre orientáciu svojich podnikateľských zámerov smerom k TTSK. Dôležitou úlohou bude udržanie stavu ciest porovnateľného s výsledkom, ktorý bude dosiahnutý v roku 2009 na čo najdlhšie obdobie.

Merateľné ukazovatele:

- o počet kilometrov zrekonštruovaných ciest II. a III. Triedy
- o náklady na rekonštrukciu 1km cesty

9.3.2. PRIEMYSELNÉ PARKY A PRIEMYSELNÉ ZÓNY

Ekonomický potenciál Slovenska leží v ekonomickej sile regiónov. Úspešným nástrojom regionálneho rozvoja je prílev domácich aj zahraničných investícií do priemyselných parkov, kde sa koncentruje priemysel, firmy a služby v súlade s územným plánom obce alebo mesta. Tie na seba viažu množstvo subdodávateľov a vytvárajú priestor pre rast zamestnanosti a životnej úrovne. Výhodou je, že veľký diel zodpovednosti, ale aj príležitosti a iniciatívy preberajú tí, ktorých sa tento rozvoj týka najviac: územné samosprávy.

Hlavné charakteristiky priemyselného parku:

- pozemky, na ktorých je založený, sú právne vysporiadané a technicky presne definované
- fungovanie parku zabezpečuje hospodárska spoločnosť, ktorá ponúka pre usídlených podnikateľov v parku, súbor služieb (účtovníctvo, marketing, pomoc pri získavaní úverov, investičné, rozvojové, právne poradenstvo, atď.)
- ponúka pozemky, ktoré sú vybavené pre výrobu nevyhnutnou infraštruktúrou, na odkúpenie, lízing a na prenájom pre podnikateľské subjekty
- vytvára pre malé a stredné podnikanie vhodné podmienky na ich rozvoj, na aplikovanie moderných technológií vo výrobe, na výrobu špičkových produktov
- podporuje inovácie
- podporuje rozvoj domácich vedecko-výskumných aktivít a pomáha aplikácii ich výsledkov vo výrobe
- podporuje rast exportu
- na území parku prebieha proces vytvárania hodnôt

Priemyselný park je definovaný ako projekt regionálneho alebo nadregionálneho charakteru s rozlohou najmenej 10 hektárov tak, aby bolo možné na jeho pôde umiestniť viac investorov. Priemyselný park musí stáť na právne vysporiadaných a technicky presne definovaných pozemkoch, vybavených technickou a dopravnou infraštruktúrou. Nevyhnutnosťou je plná podpora parku zo strany obce, mesta alebo vyššieho územného celku spolu s jasne definovaným správcom parku. Plusom je, ak park podporuje podnikateľské subjekty vyvíjajúce inovačné aktivity, bonusom, ak je navyše napojený na sieť ekonomických, personálnych, ubytovacích a rekreačných služieb.

Podporu budovania priemyselných parkov a Slovensku upravuje zákon NR SR č. 193/2001 Z. z. o dotácii na zriadenie priemyselných parkov a o doplnení zákona NR SR č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov, zákon NR SR č. 156/2003 Z. z. a 542/2003 Z. z., ktorými sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z. z. o dotácii na zriadenie priemyselných parkov. Postup schvaľovania žiadosti o podporu na zriadenie priemyselného parku spolu s manuálom Smernica č.13/2004 k zákonu č. 193/2001 Z. z.

Umiestňovanie priemyselných parkov je otázkou veľmi citlivou a ich nevhodné umiestnenie by mohlo spôsobiť veľmi vážne škody, najmä na životnom prostredí, ktoré by mohli v niektorých prípadoch presiahnuť prínos dosiahnutý vlastnou výrobou. Ďalším problémom, ktorý môže zabrzdiť vstup investorov, je i nedostatočná pripravenosť lokalít, navrhovaných pre umiestnenie priemyselných parkov, najmä včasné majetkové vysporiadanie pozemkov a ich vybavenie základnou infraštruktúrou.

Merateľné ukazovatele:

- o Založenie priemyselného parku
- o Počet podnikateľských subjektov pôsobiach v novozaložených priemyselných parkoch

9.4. RÁMEC PRE SPOLUPRÁCU ZAINTERESOVANÝCH STRÁN

Špecifický cieľ: Spoločnými aktivitami verejného a súkromného sektora neustále zlepšovať podnikateľské prostredie v regióne a na Slovensku.

Trnavský samosprávny kraj v tvorbe a realizácii stratégie pre rozvoj priemyslu nemôže zostať jediným aktérom pri realizácii rozvojových zámerov. Každý tvorca koncepcie, či stratégie, ktorá zasahuje širší okruh aktérov potrebuje spätnú väzbu na svoje aktivity, vnímať nové názory a postrehy.

Na Slovensku funguje množstvo celoštátnych viac, či menej formalizovaných združení zameraných na podnikateľov a priemysel. Väčšina týchto inštitúcií má silné zastúpenie na centrálnej úrovni, no na regionálnej úrovni je kvalita pôsobenia ich štruktúr rôzna. Regionálne orgány samosprávy majú teda informácie o dianí v podnikateľskej sfére vo veľmi obmedzenom rozsahu a s rôznou dôveryhodnosťou obsahu.

Ako odpoveď na vyššie uvedené fakty a argumenty sa najvhodnejším zdá byť vytvorenie regionálnych štruktúr ako pravidelných a formalizovaných platforiem pre výmenu názorov, informácií a koordináciu spoločných aktivít v rámci TTSK.

9.4.1. RADA PRE PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE TTSK

Podnikateľské prostredie predstavuje širokú škálu problematiky, ktorá zasahuje každodenný život podnikateľov od základnej legislatívy týkajúcej sa zakladania fyzických a právnických osôb, cez daňovú a odvodovú problematiku, administratívne zaťaženie, obmedzenia podnikania, či zvýšené náklady vyplývajúce z rôznej špecifickej legislatívy až po miestne a regionálne podmienky pre podnikanie. V tomto pojme sú zahrnuté také pojmy a horizontálne aktivity v rámci OECD a EÚ ako Lepšia regulácia (Better regulation), odstraňovanie administratívnych bariér (Administrative barriers), či Meranie dopadov legislatívy (Regulatory impact assessment).

Jednou z možných foriem rámca spolupráce verejného a súkromného sektora je Rada pre podnikateľské prostredie. Táto platforma pre výmenu názorov na podnikateľské prostredie v regióne by mala byť široko koncipovaná. Predstavovala by akýsi podnikateľský parlament, v ktorom by boli zastúpené záujmové organizácie a združenia podnikateľov.

Rada vytvorená v rámci neformálnych/poradných štruktúr Trnavského samosprávneho kraja by mala hlavne funkciu poradnú a iniciačnú.

Pre vytvorenie tohto druhu regionálneho inštitútu je potrebné realizovať viaceré kroky:

- o Osloviť možné spolupracujúce subjekty
- o Pripraviť štatút rady
- o Navrhnuť orgány rady
- o Navrhnuť spôsob fungovania a periodicitu stretnutí

- o Určiť sekretariát rady vo vzťahu ku kapacitám zainteresovaných strán

Hlavnou úlohou Rady by bolo poskytovať Predsedovi VÚC a následne ostatným dotknutým samosprávnym orgánom odborné stanoviská a iniciatívne návrhy k problematike vytvárania a zlepšovania podnikateľského prostredia v TTSK, k implementácii opatrení dotýkajúcich sa kvality podnikateľského prostredia v TTSK ako aj k ďalším úlohám s dopadmi na podnikateľské prostredie v TTSK.

Merateľné ukazovatele:

- o Vytvorená rada
- o Počet zasadaní rady
- o Počet návrhov na zlepšenia podnikateľského prostredia

9.4.2. KLUB VEĽKÝCH PODNIKOV V TTSK

Špecifickou skupinou podnikov sú veľké podniky. V terminológii EÚ je zažitá charakteristika veľkého podniku tak, že zamestnáva viac ako 250 zamestnancov a jeho obrat je vyšší ako 50 miliónov Eur.

Niektoré krajiny posunuli hranicu pre veľký podnik nad 500 zamestnancov. Keďže veľké podniky netvorí ani celé percento celkového počtu podnikateľských subjektov, je zrejmé, že vytváranie širokých platforiem v tomto prípade nie je na mieste.

Veľké podniky sú lídrami nie len z hľadiska regionálneho, ale aj celoštátneho a často nesú aj nadnárodné prvky. Ich organizačná štruktúra je zväčša viac formalizovaná, než je tomu u malých a stredných podnikov.

Tieto atribúty umožňujú širšiu a zodpovednejšiu komunikáciu na rôzne témy, než je to v prípade jednotlivých MSP. Veľké podniky majú jasnejšie formulované rozvojové stratégie, čo umožňuje predvídať rôzne problémy a obmedzenia, ktoré im hrozia zo strany verejnej správy. Tu sa vytvára spoločný bod pre začatie spolupráce verejného a súkromného sektora. Výsledky spolupráce neskôr môžu byť návodom pre ostatné platformy, či podnikateľské subjekty.

Pre vytvorenie Klubu veľkých podnikov je potrebné vykonať obdobné kroky ako v prípade Rady pre podnikateľské prostredie:

- o Osloviť možné spolupracujúce subjekty
- o Pripraviť štatút
- o Navrhnuť orgány
- o Navrhnuť spôsob fungovania a periodicitu stretnutí
- o Určiť sekretariát vo vzťahu ku kapacitám zainteresovaných strán

V rámci realizácie tohto opatrenia je potrebné zvážiť štruktúru platformy, aby ona samotná nepredstavovala prílišnú záťaž pre zainteresované strany. Je možné zaradiť Klub veľkých podnikov a Radu pre MSP do štruktúr Rady pre podnikateľské prostredie.

Merateľné ukazovatele:

- o Vytvorený klub
- o Počet zasadnutí klubu
- o Počet návrhov a opatrení a iných výstupov Klubu

9.4.3. RADA PRE MSP PRI TTSK

Spoločnosti spadajúce do kategórie malých a stredných podnikov (MSP) sú Európskou úniou oficiálne definované ako podniky s menej ako 250 zamestnancami, ktoré sú nezávislé od väčších spoločností. Okrem toho ich ročný obrat nesmie presiahnuť 50 miliónov eur alebo ich bilančná suma nesmie presiahnuť 43 miliónov eur.

MSP si vyžadujú osobitný prístup, no ich význam podčiarkol aj Günter Verheugen, Viceprezident Európskej komisie zodpovedný za podnikanie a priemysel:

„Malé a stredné podniky sú chrbtovou kosťou európskej ekonomiky a sú najdôležitejšími zdrojmi nových pracovných miest a ekonomického rastu. Vo všetkom, čo v Komisii robíme, kladieme potreby malých podnikov do centra našej pozornosti. Našou najvyššou prioritou je zlepšovanie finančného a regulačného prostredia MSP v Európe tak, aby ich podnikanie bolo jednoduchšie.

Vieme, že nadmerná regulácia má najhorší dosah na MSP a verím, že v Európe je možné znížiť aspoň 25 % nákladov, ktoré podnikatelia vynakladajú na byrokráciu. Tým by podniky ušetrili približne 150 miliárd eur a zvýšil by sa HDP EÚ o 1,5 %. Európska komisia je hlboko odhodlaná presadzovať lepšiu reguláciu a princíp „myslieť najskôr na malých“ tak, aby všetky návrhy nových právnych predpisov EÚ boli preskúmané za účelom uistenia sa, že zohľadňujú potreby menších podnikov.“

MSP tvoria veľkú časť európskej ekonomickej a pracovnej činnosti. V skutočnosti 99 % podnikov v Európskej únii sú malé alebo stredné podniky, ktoré poskytujú dve tretiny všetkých pracovných miest v súkromnom sektore. Pre ilustráciu - mikropodniky dominujú v tvorbe zamestnanosti v krajinách, ako sú napríklad Taliansko (47 %) a Poľsko (41 %), zatiaľ čo podiel veľkých podnikov na celkovej zamestnanosti vo Veľkej Británii je to 46 %. Na Slovensku sa tento podiel u mikropodnikov pohybuje okolo 30% a sumárne za MSP predstavuje vyše 70%-tný podiel. (Mikropodniky nie sú súčasťou oficiálnych definícií EÚ. Ich najčastejším kritériom je počet zamestnancov – 10).

MSP sú významnou súčasťou každej ekonomiky, vrátane Trnavského samosprávneho kraja. Rada pre malé stredné podniky môže predstavovať významnú platformu na ktorej sa budú rozoberať životne dôležité témy pre tento segment podnikovej sféry a hľadať možnosti spoločných iniciatív súkromného a verejného sektora. Európska komisia venuje MSP veľkú pozornosť a dokonca vyčlenila osobitného vyslanca pre MSP. Na Slovensku sa táto problematika dostáva postupom času na centrálnej úrovni čoraz viac do deklaratórnej polohy. TTSK môže byť vlastnou iniciatívou príkladom nie len pre ostatné vyššie územné celky, ale aj pre centrálnu administratívu.

Rada pre MSP sa môže zaoberať problematikou riešiteľnou na úrovni samosprávneho kraja:

- Lepšia regulácia
- Znižovanie administratívneho zaťaženia na regionálnej úrovni
- Zlepšenie prístupu k financovaniu

- Podpora inovácií pre MSP
- Vzdelávanie a poradenstvo pre MSP

Toto opatrenie je rovnako možné začleniť do platformy pre podnikateľské prostredie, pre zjednodušenie fungovania jednotlivých orgánov pri regionálnej samospráve. Pre jej vytvorenie je potrebné vykonať rovnaké kroky ako pre dve vyššie uvedené opatrenia.

Merateľné ukazovatele:

- o Počet zapojených podnikov a združení
- o Počet návrhov na zlepšenie postavenia MSP
- o Počet zrealizovaných opatrení pre zlepšenie postavenia MSP

9.4.4. MONITORING A HODNOTENIE

Pravidelný zber údajov o podnikoch v regióne je nevyhnutnou podmienkou pre to aby regionálna samospráva mala relevantné a spoľahlivé údaje o fungovaní priemyslu. V rámci kapacít TTSK je možné zhromažďovať štatistické údaje, dáta o výkonnosti podnikov, ale zároveň aj očakávania a plány podnikovej sféry.

Nemožno očakávať, že štruktúra úradu TTSK umožní získavať údaje typu štatistických zisťovaní, avšak databázové údaje o podnikoch so základnými informáciami je možné zbierať takmer nepretržite v teréne v kombinácii s používaním informačných technológií. Úrad TTSK disponuje expozitúrami vo všetkých okresných mestách kraja. Pri zachovaní súčasných ľudských kapacít je možné nastaviť ich úlohy tak, aby sa venovali aj zhromažďovaniu údajov o podnikovej sfére a o podnikateľskom prostredí v danom meste a okrese.

Pre efektívny monitoring a hodnotenie získaných údajov je nevyhnutné:

- Zadefinovať údaje ktoré budú pravidelne zbierané
- Vypracovať okruh otázok, resp. dotazníkov
- Zadefinovať skupiny podnikov (podľa veľkosti, zamerania...) o ktorých budú údaje zbierané a triedené
- Zadefinovať povinnosti pre pracovníkov expozitúr na plnenie zadaných úloh
- Určiť zodpovednosti a kompetencie na úrovni úradu pre koordináciu monitoringu, spracovávanie a hodnotenie údajov

Merateľné ukazovatele:

- o Počet vykonaných prieskumov
- o Počet oslovených subjektov
- o Počet výstupov hodnotenia
- o Počet návrhov a správ pre volené a poradné orgány

Monitoring a hodnotenie sú nevyhnutnou podmienkou pre fungovanie a efektívnu prácu platformy pre podnikateľské prostredie v rámci samosprávneho kraja. Pri nedostatku relevantných údajov a informácií sa ich pôsobenie môže zúžiť na čistú výmenu názorov bez dostatočných podkladov pre reálne hodnotenie situácie, postavenia podnikov a problémov spojených s podnikateľským prostredím. Na druhej strane, však výstupy jednotlivých platforiem podložené jasnými dátami a informáciami môžu byť silnými argumentmi pri riešení problémov v styku s akoukoľvek autoritou, či už na regionálnej, alebo centrálnej úrovni.

ZÁVER

Stratégia rozvoja priemyslu na území Trnavského samosprávneho kraja má ambíciu analyzovať aktuálny stav a potenciál rozvoja priemyslu v kraji v porovnaní s vývojom vo svete a na Slovensku. Na základe tejto analýzy stanovila víziu a strategický cieľ rozvoja priemyslu a zároveň identifikovala hlavné odvetvia kraja a jednotlivých okresov, navrhla priority rozvoja priemyslu v regióne ako aj opatrenia a konkrétne aktivity na dosiahnutie stanoveného cieľa a naplnenie vízie.

Strategický cieľ rozvoja priemyslu v Trnavskom samosprávnom kraji možno definovať ako - Trvalo udržateľný hospodársky rast v regióne TTSK, so zachovaním diverzifikácie výrobných odvetví a zvyšovaním podielu produkcie s vyššou pridanou hodnotou, s pozitívnymi ekonomickými, sociálnymi a environmentálnymi vplyvmi na samotný región a jeho obyvateľov.

Zo swot analýzy vyplývajú pre Trnavský samosprávny kraj hlavné pozitívne faktory pre rozvoj priemyslu v regióne ako sú: značná diverzifikácia priemyselnej základne, existencia priemyselných lídrov, priťahujúcich subdodávateľov, pomerne priaznivá vzdelanostná a veková štruktúra obyvateľstva, výhodná geografická poloha podporená dopravnou infraštruktúrou, reálna existencia potenciálu pre ďalší rozvoj priemyslu, logistických centier a priemyselných parkov, vybudované partnerské vzťahy so zahraničím, existencia siete vzdelávacích zariadení, existencia výskumno-vývojových zariadení.

Rovnako však treba prihliadať na ohrozenia a disparity, ktoré môžu poznamenať budúci vývoj v sektore priemyselnej výroby v regióne: vysoká naviazanosť na výrazných priemyselných lídrov v regióne, nízky podiel výroby s vyššou pridanou hodnotou, stagnácia vedy a výskumu, nedostatočné výskumno-vývojové kapacity, nízke prepojenie VaV s praxou, nepomer medzi ponukou a dopytom pracovných miest, nízke využívanie informačných technológií, prevažujúca nízka efektivita aktivít cielených k získaniu zahraničných investorov v oblasti VaV, problémy zamestnávateľov s dostatkom kvalitnej pracovnej sily a nevhodný profil absolventov škôl pre trh práce.

Priemysel sa doposiaľ rozvíjal v Trnavskom samosprávnom kraji viac-menej bez prispenia regionálnych samosprávnych štruktúr. Výnimkou boli veľké investičné projekty (PSA Peugeot, Samsung LCD), ktoré si vyžadovali koordináciu investora s centrálnou administratívou a regionálnou samosprávou. Práve spolupráca súkromného a verejného sektora predstavuje veľký potenciál pre trvalo udržateľný rozvoj priemyslu v regióne. Existuje množstvo spoločných tém načrtnutých vo vízii, prioritách a opatreniach ako sú inovácie, vzdelávanie, infraštruktúra, podnikateľské prostredie. Všetky tieto témy je možné rozvíjať prostredníctvom spoločnej platformy verejného a súkromného sektora. Stratégia teda nie je len programovým dokumentom, ale zároveň aj výzvou pre súkromný sektor na užšiu spoluprácu.

Systematický a koordinovaný rozvoj priemyslu na území kraja si bude následne vyžadovať rozpracovanie priorít, opatrení a aktivít načrtnutých v stratégii do konkrétnych vykonávacích dokumentov, ktoré budú popisovať konkrétne úlohy, projekty a aktivity, nositeľov úloh (aktivít), partnerov zapojených do ich realizácie, príjemcov výsledkov zrealizovaných aktivít, konkrétny finančný plán a časový harmonogram.

PRÍLOHY

10. VÝCHODISKOVÉ STRATÉGIE

10.1. MODERNIZAČNÝ PROGRAM SLOVENSKO 21

Modernizačný program Slovensko 21 vznikol ako iniciatíva podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny a ministra financií SR a jeho cieľom je poskytnúť impulz pre modernizačné úsilie a rámcovo načrtnúť konkrétne opatrenia pre oblasť vedy a výskumu, vzdelávania, trhu práce a podnikateľského prostredia, ktorých spoločným menovateľom je podpora rýchleho a v dlhodobom horizonte udržateľného ekonomického rastu, zvýšenie sociálnej mobility, posilnenie spoločenskej súdržnosti, zmiernenie dopadov demografického vývoja a zlepšenie prispôsobivosti ekonomiky zmenám vo vonkajšom a vnútornom prostredí pri absencii vlastnej meny. Program Slovensko 21 je v plnom súlade s cieľmi Lisabonskej stratégie Európskej únie ako aj s programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky. Dokument Modernizačný program Slovensko 21 rieši oblasť inovácií v rámci krátkodobých opatrení a strednodobých opatrení, pričom jedným zo strednodobých opatrení je explicitne definované aj vytváranie regionálnych inovačných centier s cieľom prepojiť výskum s podnikateľským sektorom v regiónoch.

V modernizačnom programe sú definované krátkodobé a strednodobé opatrenia, ktoré sú rozdelené na štyri prioritné oblasti verejnej politiky: výskum, vývoj a inovácie; vzdelávanie; zamestnanosť a skvalitnenie podnikateľského prostredia (lepšia regulácia).

10.2. NÁRODNÝ STRATEGICKÝ REFERENČNÝ RÁMEC 2007-2013

Národný strategický referenčný rámec 2007-2013 (NSRR) predstavuje referenčný nástroj na prípravu programovania štrukturálnych fondov. Strategickým cieľom na roky 2007 – 2013, ktorý je formulovaný v NSRR ako „Výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosť pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja“ predstavuje nielen pokračovanie trendu približovania sa úrovni EÚ 15,

ale aj zvyšovanie konkurencieschopnosti Slovenska a jeho regiónov, a tiež zvýšenie kvality života občanov Slovenskej republiky.

NSRR stanovuje národné priority, spolufinancované zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v programovom období 2007 – 2013 v nadväznosti na Strategické usmernenia Spoločenstva, ktoré definujú rámce pre intervencie fondov na európskej úrovni. NSRR zabezpečuje, že pomoc z fondov bude využitá v súlade so Strategickými usmerneniami Spoločenstva. Súčasne určuje prepojenie medzi prioritami Spoločenstva na jednej strane a Národným programom reforiem na druhej strane. Stratégia, priority a ciele Národného strategického referenčného rámca sú implementované prostredníctvom 11 operačných programov, medzi ktoré patria i Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a Operačný program Výskum a vývoj.

Stratégia NSRR je postavená na troch strategických prioritách a ich troch cieľoch, ktoré sa bude snažiť prostredníctvom financovania projektov v programovom období 2007 – 2013 splniť:

- Infraštruktúra a regionálna dostupnosť (zvýšenie hustoty vybavenia regiónov infraštruktúrou a zvýšenie efektívnosti s ňou súvisiacich verejných služieb)
- Vedomostná ekonomika (rozvoj zdrojov trvalo udržateľného ekonomického rastu a zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb)
- Ľudské zdroje (zvýšenie zamestnanosti, rast kvality pracovnej sily pre potreby vedomostnej ekonomiky a zvýšenie sociálnej inklúzie rizikových skupín)

10.3. NÁRODNÁ LISABONSKÁ STRATÉGIA

Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 (Národná Lisabonská stratégia) vychádza zo základnej filozofie Lisabonskej stratégie a predstavuje základnú stratégiu hospodárskeho rozvoja Slovenska do roku 2010 pričom jej hlavným cieľom je zabezpečiť, aby Slovensko čo najrýchlejšie dobehlo životnú úroveň najvyspelejších krajín Európskej únie. Národná Lisabonská stratégia je postavená na dvoch hlavných pilieroch: a) úspešné dokončenie štrukturálnych reforiem a udržanie ich výsledkov a b) systematické zameranie sa na naplnenie rozvojovej časti Lisabonskej stratégie. Národná Lisabonská stratégia prezentuje štyri základné prioritné rozvojové oblasti: a) informačná spoločnosť, b) veda, výskum a inovácie, c) podnikateľské prostredie a d) vzdelávanie a zamestnanosť. Dokument súčasne konštatuje, že

osobitnú rolu pri napĺňaní stratégie by mali zohrávať aj miestne a regionálne samosprávy. Pre každú zo štyroch prioritných oblastí bol – ako logické pokračovanie Národnej Lisabonskej stratégie – vypracovaný Akčný plán ktorý definuje úlohy pre naplnenie stanovených cieľov. Oblasť inovácií rieši **Akčný plán Veda, výskum a inovácie**.

10.4. NÁRODNÝ PROGRAM REFORIEM SLOVENSKA NA ROKY 2006 – 2008

Národný program reforiem je základný národný strategický dokument konkretizujúci spoločné európske ciele a zámery vytýčené v r. 2000 Lisabonskou stratégiou, ktorá sa priebežne aktualizuje podľa skutočného vývoja. NPR bol spracovaný z dôvodu, aby Slovensko prostredníctvom rýchleho a dlhodobého hospodárskeho rastu, čo najrýchlejšie dobehlo životnú úroveň najvyspelejších krajín Európske únie. Rovnako ako Národná lisabonská stratégia, aj Národný reformný program vychádzal z dvoch pilierov: 1) dokončenie štrukturálnych reforiem a udržanie ich výsledkov a 2) rozvoj znalostnej ekonomiky a je prioritne zameraný na rozvoj piatich oblastí, ktoré majú najlepšie podporiť rast tvorivého potenciálu slovenskej ekonomiky. Ide o: a) vzdelávanie, b) zamestnanosť, c) informačnú spoločnosť, d) vedu, výskum a inovácie a e) podnikateľské prostredie.

10.5. OPERAČNÝ PROGRAM KONKURENCIESCHOPNOSŤ A HOSPODÁRSKY RAST

Cieľom podpory v rámci operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (OP KaHR) je zachovať a ďalej rozvíjať konkurencieschopný potenciál priemyselnej výroby, energetiky, ako aj potenciál cestovného ruchu a ďalších vybraných služieb v podmienkach trvaloudržateľného rozvoja, a tak účinne prispievať k zvyšovaniu ekonomickej výkonnosti Slovenska ako celku a znižovaniu disparít ekonomickej výkonnosti v regiónoch SR. Pozornosť je venovaná podpore aktivít s pozitívnym dopadom na zamestnanosť a inovačný rozvoj. Rast konkurencieschopnosti národného hospodárstva je trvalou prioritou hospodárskej politiky SR a rast konkurencieschopnosti sektorov začlenených do tohto OP KaHR ovplyvní približovanie ekonomickej úrovne SR a jej regiónov k ekonomickej úrovni EÚ na konci programového obdobia 2007 – 2013.

OP KaHR rozpracováva špecifickú prioritu NSRR „Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií“ cez prioritnú os 1 Inovácie a rast konkurencieschopnosti“, prioritnú os 2 Energetika a prioritnú os 3 „Cestovný ruch“, ktoré sú v rámci NSRR hierarchicky zaradené ako špecifická priorita pod strategickú prioritu 2. Vedomostná ekonomika.

Riadiacim orgánom operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast je Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky. Finančný príspevok ES na tento operačný program je 772 mil. EUR.

10.6. OPERAČNÝ PROGRAM VÝSKUM A VÝVOJ

Operačný program Výskum a vývoj predstavuje dokument na základe ktorého je poskytovaná podpora pre rozvoj vedomostnej ekonomiky v rokoch 2007 – 2013. Dokument definuje globálny cieľ, prioritné osi, opatrenia a aktivity. Globálnym cieľom Operačného programu Výskum a vývoj je: Modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja a skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl tak, aby prispievali k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov, tvorbe nových pracovných miest a zlepšeniu podmienok vzdelávacieho procesu na vysokých školách.

Prioritné osi operačného programu si kladú za cieľ posilňovať regionálne kapacity výskumu a vývoja prepojených následne na inovácie prostredníctvom podpory odborných centier zameraných na isté odvetvie alebo technológiu (v súčasnosti napr. rozvíjajúci sa automobilový priemysel), podpory sietí spolupráce medzi podnikmi a/alebo príslušnými inštitúciami terciárneho vzdelávania a výskumu a prenosu technológií. Jednou z aktivít je podpora tvorby nových firiem príslušnými inštitúciami terciárneho vzdelávania a výskumnými inštitúciami v rámci operačného programu, kde sa bude podporovať najmä spin-off efekt.

Riadiacim orgánom OP Výskum a vývoj je Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. Finančný príspevok ES na tento operačný program je viac ako 1,2 mld. EUR.

10.7. PROGRAMOVÉ VYHLÁSENIE VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Programové vyhlásenie vlády SR predstavuje základný rámec pre činnosť vlády a jednotlivých ústredných orgánov štátnej správy pre aktuálne volebné obdobie do roku 2010. Programové vyhlásenie vlády SR rieši oblasť inovácií v kapitole 2. *Makroekonomický rámec, verejné financie a hospodárska politika*, podkapitole 2.2 *Hospodárska politika*, časť *Inovácie a znalostná ekonomika*, v ktorej deklaruje, že inovácie sa stanú prioritou vlády SR, prostredníctvom ktorých bude možné efektívne prispievať k dlhodobému rozvoju ekonomickej prosperity spoločnosti. Programové vyhlásenie vlády SR rieši oblasť inovácií aj v kapitole 5. *Vedomostná spoločnosť*, podkapitole 5.2 *Veda a technika*.

10.8. REGIONÁLNA INOVAČNÁ STRATÉGIA

Regionálna inovačná stratégia (RIS) je dokument, ktorý bol prijatý vyšším územným celkom v roku 2007 ako výsledok medzinárodného projektu podporovaného zo zdrojov Európskej únie. Projekt financovaný zo 6. Rámcového programu pre výskum a technologický rozvoj bol zastrešovaný sieťou Innovative Regions in Europe. Cieľom RIS je zvýšenie úlohy verejného sektora v oblasti podpory inovácií a podpora partnerstva verejného a súkromného sektora, transferu znalostí, technológií, zlepšenie dostupnosti výskumov a vývoja pre MSP. Jedným z konkrétnych výsledkov RIS bolo vytvorenie Automobilového klastra- Západné Slovensko. Nadväzujúcimi dokumentmi sú materiály: Vybudovanie Regionálneho inovačného centra v podmienkach Trnavského samosprávneho kraja vo väzbe na Regionálnu inovačnú stratégiu Trnavského samosprávneho kraja a Akčný plán pre implementáciu inovácií v elektrotechnickom priemysle v TTSK.

11. STRUČNÉ CHARAKTERISTIKY OPERAČNÝCH PROGRAMOV AKO MOŽNÝCH ZDROJOV FINANCOVANIA

11.1. OP VZDELÁVANIE

Názov operačného programu

VZDELÁVANIE

Špecifická priorita

Podpora a rozvoj ľudských zdrojov prostredníctvom vzdelávania a podpory vedy a výskumu s využitím národných zdrojov a zdrojov Európskeho sociálneho fondu.

Riadiaci orgán (názov, web)

Ministerstvo školstva SR (<http://www.minedu.sk/>)

Sprostredkovateľské orgány (názov, web)

Agentúra MŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ (<http://www.asfeu.sk>)

Ministerstvo zdravotníctva SR (<http://www.health.gov.sk/>)

Príspevok ES

617 801 578 EUR

	ESF (1)	Kohézny fond (2)	Celkom (3) = (1)+(2)
2007	87 729 702,00		
2008	85 480 553,00		
2009	82 402 308,00		
2010	76 262 833,00		
2011	81 974 424,00		
2012	90 229 434,00		
2013	113 722 324,00		
Celkom 2007 - 2013	617 801 578,00		

	Prioritná os	Zdroje EÚ	SR verejné zdroje	Celkom
1	Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy	365 000 000	64 411 765	429 411 765
2	Celoživotné vzdelávanie ako nástroj rozvoja ľudských zdrojov	146 000 000	25 764 706	171 764 706
3	Podpora vzdelávania osôb s osobitými vzdelávacími potrebami	65 000 000	11 470 589	76 470 589
4	Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj **	17 801 578	3 141 456	20 943 034
5	Technická pomoc pre Cieľ Konvergenca*	24 000 000	4 235 295	28 235 295
	Spolu	617 801 578	109 023 811	726 825 389

Stručný obsah (vrátane oprávneného územia)

Súčasná ekonomická a sociálna situácia v oblasti vzdelávania si vyžaduje intervencie do všetkých zložiek vzdelávacieho systému, ako aj do oblasti vedy a výskumu.

Opatrenia zamerané na vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti a zvyšovanie konkurencieschopnosti Slovenska prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania sa zaoberajú podporou výskumu a vývoja a podporou vysokoškolského vzdelávania, ktoré pripravuje ľudský potenciál pre produkciu s vysokou pridanou hodnotou, charakteristickú pre vedomostnú spoločnosť.

Jednotlivé opatrenia majú vyriešiť rozsiahly systém neformálneho vzdelávania a zvýšiť počet občanov zapojených do celoživotného vzdelávania.

Na dosiahnutie tohto cieľa bola zvolená stratégia, ktorá rozdelila celoživotné vzdelávanie na tri kľúčové a svojim poslaním navzájom oddeliteľné segmenty:

- regionálne školstvo
- vysoké školstvo
- celoživotné vzdelávanie

OP Vzdelávanie reflektuje predovšetkým zásady: riešiť zmeny a podporovať adaptabilitu a mobilitu na trhu práce, podporovať rozvoj ľudského kapitálu a celoživotného učenia a podporovať integráciu a bojovať proti diskriminácii ľudí znevýhodnených na trhu práce. Konkrétne aktivity opatrení smerujú k prispôsobeniu vzdelávacieho systému a sektora vedy a výskumu potrebám vedomostnej spoločnosti.

Oprávnené územie

Demarkačná línia medzi prioritnými osami 1 a 2 je stanovená na základe nomenklatury územných štatistických jednotiek (NUTS), a to v súlade s nariadeniami Európskeho spoločenstva definujúcimi rozsah pomoci zo zdrojov štrukturálnych fondov EÚ pre ciele Konvergenca a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Z geografického hľadiska pokrývajú prioritné osi 1, 2 a 3 celé územie Slovenskej republiky s výnimkou Bratislavského kraja, pre ktorý je spracovaná prioritná os 4.

Projekty sa budú realizovať na celom území SR na základe priorít identifikovaných

riadiacim orgánom a v súlade s potrebami prijímateľov v jednotlivých regiónoch. Finančná alokácia na OP Vzdelávanie sa bude čerpať na základe výziev na podávanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok z ESF (dopytové projekty) a prostredníctvom uzavretej výzvy na predkladanie projektov alebo formou priameho zadania (národné projekty). Vzhľadom na charakter plánovaných projektov v rámci OP Vzdelávanie nie je možné plne uplatniť princíp inovačných a kohéznych pólov rastu.

Stratégia OP Vzdelávanie poskytuje dobrý základ pre intervencie sociálnych partnerov na lokálnej, regionálnej, národnej a aj medzinárodnej úrovni. Pri realizácii konkrétnych aktivít sa predpokladá participácia verejného a súkromného sektora vo vytváraní partnerstiev, resp. sietí zameraných na poskytovanie vzdelávania zodpovedajúceho potrebám trhu práce a zúčastnených subjektov. Pri implementácii vyššie uvedených priorít sú podporované predovšetkým inovatívne aktivity.

Globálny cieľ

Zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti SR prostredníctvom prispôsobenia vzdelávacieho systému potrebám vedomostnej spoločnosti.

Priority

Pre cieľ Konvergencia:

- 1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy
- 2 Celoživotné vzdelávanie ako základný princíp vedomostnej spoločnosti
- 3 Podpora vzdelávania osôb s osobitými vzdelávacími potrebami

pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť:

- 4 Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj

Jednotlivé priority

Priorita č. 1 - Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy

Ciele:

1. Premena tradičnej školy na modernú
2. Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti

Popis:

OP bude prostredníctvom príspevkov zo zdrojov ESF financovať formovanie a podporu ľudského kapitálu smerom k nadobudnutiu základných zručností a kľúčových kompetencií potrebných vo vedomostnej ekonomike a pre trh práce.

Na cieľov bola zvolená stratégia, ktorá sa zameriava na dva kľúčové segmenty: regionálne školstvo a vysoké školstvo. S obsahovou prestavbou úzko súvisí aj adaptácia pedagogických zamestnancov a vysokoškolských učiteľov.

V oblasti regionálneho školstva sa bude klásť dôraz na obsahovú prestavbu vzdelávania na základných a stredných školách. V oblasti vysokého školstva bude podporované zvyšovanie kvality vzdelávania a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja tak, aby vysoké školy a inštitúcie výskumu a vývoja reflektovali neustále sa meniace podmienky a nové potreby vedomostnej spoločnosti ako aj potreby trhu práce.

Aktivity na plnenie cieľa č. 1:

- Podpora reformy a rozvoj všeobecného vzdelávania na základných školách a stredných školách
- Podpora reformy a rozvoj odborného vzdelávania a prípravy
- Podpora výchovného a kariérneho poradenstva na základných a stredných školách
- Podpora prípravy učiteľov
- Podpora ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov
- Podpora systému otvorenej školy
- Podpora a rozvoj nástrojov hodnotenia výchovno-vzdelávacích činností škôl a školských zariadení

Oprávnení žiadatelia:

Oprávneným miestom realizácie projektov je územie cieľa Konvergencia. Z hľadiska NUTS 3 ide o Trenčiansky, Trnavský, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický kraj.

Súkromný sektor:

- profesijné organizácie, asociácie a komory,
- účelové zariadenia cirkví a náboženských spoločností,
- zriaďovatelia cirkevných a súkromných škôl,
- mimovládne organizácie,
- inštitúcie súkromného sektora pôsobiace v systéme poradenstva,
- malé a stredné podniky,
- veľké podniky,
- súkromné školy,
- súkromné vysoké školy,
- súkromné vzdelávacie,
- cirkevné a súkromné školské zariadenia.

Verejný sektor:

- Ministerstvo školstva SR
- Priamo riadené organizácie Ministerstva školstva SR)
- Regionálna a miestna štátna správa a samospráva
- Základné školy
- Stredné školy
- Verejné a štátne vysoké školy
- Špeciálne školy
- Školské zariadenia a inštitúcie verejného sektora pôsobiace v systéme poradenstva
- Rozpočtové a príspevkové organizácie štátu, VÚC, obcí
- Ústredné orgány štátnej správy
- Štátna správa v školstve
- Základné umelecké školy

Priorita č. 2 - Celoživotné vzdelávanie ako základný princíp vedomostnej spoločnosti

Ciele:

1. Podpora celoživotného vzdelávania
2. Podpora celoživotného vzdelávania v zdravotníctve

Popis:

Hlavným cieľom tejto prioritnej osi je vytvoriť a rozvíjať efektívny systém celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva zameraného na rozvíjanie kľúčových kompetencií a zvyšovanie kvalifikácií v súlade s aktuálnymi a perspektívnymi potrebami vedomostnej spoločnosti dostupné počas celého života pre všetkých občanov SR

Prostredníctvom aktivít spolufinancovaných v rámci tejto prioritnej osi sa bude podporovať kvalita programov a inštitúcií celoživotného vzdelávania, participácia ekonomicky aktívneho obyvateľstva na programoch ďalšieho vzdelávania, rozvoj kľúčových kompetencií a priebežné dopĺňanie kvalifikácií osôb na trhu práce, ako aj vytvorenie systému kompatibility a priechodnosti medzi sektormi formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania. Podporovať sa bude i špecializované a certifikačné vzdelávanie v oblasti zdravotníctva zamerané na budovanie inštitúcií a administratívnych kapacít v zdravotníctve, čo má priamy súvis s cieľmi opatrení OP Zdravotníctvo, najmä so zvýšením úrovne informatizácie zdravotníctva a informovanosti občanov.

Aktivity na plnenie cieľa č. 1:

- Zvyšovanie kvality celoživotného vzdelávania
- Podpora učiacich sa regiónov a vytvárania sietí v celoživotnom vzdelávaní
- Rozvoj ľudských zdrojov v ďalšom vzdelávaní
- Podpora celoživotného vzdelávania v jednotlivých sektoroch
- Uľahčenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu
- Podpora diverzifikácie foriem financovania celoživotného vzdelávania
- Rozvoj kľúčových kompetencií prostredníctvom celoživotného vzdelávania
- Zlepšenie priechodnosti medzi sektormi a úrovňami formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania

Aktivity na plnenie cieľa č. 2:

- Doplnenie systému zdravotníctva o kvalifikovaných odborníkov
- Zvýšenie ďalších zručností pracovníkov v zdravotníctve v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti
- Zavádzanie mechanizmov pre udržanie odborníkov v zdravotníctve
- Tvorba a aktualizácia vzdelávacích programov
- Rozvoj nových foriem celoživotného vzdelávania v zdravotníctve

Oprávnení žiadatelia:

Súkromný sektor:

- mimovládne organizácie,
- súkromné vysoké školy,
- súkromné vzdelávacie inštitúcie,
- cirkevné a súkromné školské zariadenia,
- účelové zariadenia cirkví a náboženských spoločností,
- profesijné organizácie, asociácie a komory,
- inštitúcie súkromného sektora pôsobiace v systéme poradenstva,
- malé a stredné podniky,
- veľké podniky,
- zriaďovatelia cirkevných a súkromných škôl,
- záchranná zdravotná služba,
- poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, stavovské organizácie.

Verejný sektor:

- Ministerstvo školstva SR
- Priamo riadené organizácie Ministerstva školstva SR
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
- Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny
- Ústredné orgány štátnej správy
- Regionálna a miestna štátna správa a samospráva
- Základné školy
- Stredné školy
- Verejné a štátne vysoké školy
- Slovenská akadémia vied
- Štátne vzdelávacie inštitúcie
- Školské zariadenia a inštitúcie verejného sektora pôsobiace v systéme poradenstva
- Rozpočtové a príspevkové organizácie štátu, VÚC, obcí
- Štátna správa v školstve
- Špeciálne školy
- Základné umelecké školy
- Fond sociálneho rozvoja

11.2. OP VÝSKUM A VÝVOJ

Názov operačného programu

VÝSKUM A VÝVOJ

Špecifická priorita

Výskum a vývoj

Riadiaci orgán (názov, web)

Ministerstvo školstva SR (www.minedu.sk/)

Sprostredkovateľské orgány (názov, web)

Agentúra MŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ (www.asfeu.sk/)

Príspevok ES 1 209 415 373 EUR

	ERDF (1)	Kohézny fond (2)	Celkom (3) = (1)+(2)
2007	172 009 458,00		
2008	167 379 331,00		
2009	161 076 075,00		
2010	148 600 352,00		
2011	160 010 720,00		
2012	176 545 790,00		
2013	223 793 647,00		
Celkom 2007 - 2013	1 209 415 373,00		

	Prioritná os	Zdroje EÚ	SR verejné zdroje	Celkom
1	Infraštruktúra výskumu a vývoja	264 318 054	46 644 362	310 962 416
2	Podpora výskumu a vývoja	396 477 080	69 966 544	466 443 624
3	Infraštruktúra výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji	126 386 410	22 303 484	148 689 894
4	Podpora výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji	189 579 614	33 455 227	223 034 841
5	Infraštruktúra vysokých škôl	200 000 000	35 294 118	235 294 118
6	Technická pomoc pre cieľ Konvergencia	22 204 866	3 918 506	26 123 372
7	Technická pomoc pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť	10 449 349	1 844 003	12 293 352
	Spolu	1 209 415 373	213 426 244	1 422 841 617

Stručný obsah (vrátane oprávneného územia)

Výskum a vývoj predstavuje jeden zo základných strategických cieľov ekonomicky úspešnej krajiny a je zaradovaný k prioritným pilierom pri budovaní vysoko rozvinutej a konkurencieschopnej spoločnosti.

Základným strategickým zámerom Operačného programu Výskum a vývoj je to, aby sa výskumno-vývojový potenciál Slovenskej republiky postupne stal v rokoch 2007-2013 hybnou silou rozvoja jednotlivých regiónov na úrovni samosprávnych krajov.

Zameraním operačného programu je „modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja a skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl tak, aby prispievali k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov, tvorbe nových pracovných miest a zlepšeniu podmienok vzdelávacieho procesu na vysokých školách“.

Hlavným cieľom operačného programu je v nadväznosti na NSRR modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja tak, aby prispieval k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov a tvorbe nových pracovných miest.

Priority OP vedú k presadzovaniu tvorby a posilňovaniu účinných regionálnych inovačných hospodárstiev a systémových vzťahov medzi verejným a súkromným sektorom, univerzitami a technologickými centrami, ktoré zohľadňujú miestne potreby. Prioritné osi operačného programu si kladú za cieľ posilňovať regionálne kapacity výskumu a vývoja prepojených následne na inovácie prostredníctvom podpory odborných centier zameraných na isté odvetvie alebo technológiu (v súčasnosti napr. rozvíjajúci sa automobilový priemysel), podpory sietí spolupráce medzi podnikmi a/alebo príslušnými inštitúciami terciárneho vzdelávania a výskumu a prenosu technológií. Jednou z aktivít je podpora tvorby nových firiem príslušnými inštitúciami terciárneho vzdelávania a výskumnými inštitúciami v rámci operačného programu, kde sa bude podporovať najmä spin-off efekt.

Oprávnené územie

Cieľ Konvergencia sa týka celého územia SR mimo Bratislavského kraja a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť sa týka výlučne Bratislavského kraja.

Dokument po vecnej stránke nešpecifikuje v oblasti výskumu a vývoja osobitné opatrenia a aktivity pre tieto dva ciele z dôvodu problémov, ktorým čelia všetky regióny SR v oblasti výskumu a vývoja.

Globálny cieľ

Modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja a skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl tak, aby prispievali k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov, tvorbe nových pracovných miest a zlepšeniu podmienok vzdelávacieho procesu na vysokých školách.

Priority

1. Infraštruktúra výskumu a vývoja
2. Podpora výskumu a vývoja
3. Infraštruktúra výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji

-
4. Podpora výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji
 5. Infraštruktúra vysokých škôl
 6. Technická pomoc

Jednotlivé priority

Priorita č. 1 – Infraštruktúra výskumu a vývoja

Ciele:

Modernizácia a skvalitňovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja v rokoch 2007-2013 s cieľom skvalitňovania vzdelávacieho procesu a zvýšenia schopnosti inštitúcií výskumu a vývoja efektívne spolupracovať s kvalitnými výskumnými inštitúciami v EU a v zahraničí, ako aj so subjektmi spoločenskej a hospodárskej praxe prostredníctvom transferu poznatkov a technológií.

Popis:

Všetky opatrenia zahŕňajú aktivity, ktoré sú viazané na existenciu kvalitných výskumných projektov a realizovaných úloh v organizáciách žiadajúcich o podporu. Spájajú modernizáciu a skvalitňovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja, rieši budovanie laboratórií so špičkovým vybavením v oblastiach, ktoré sú perspektívne z hľadiska ďalšieho rozvoja Slovenskej republiky a zameriava sa na budovanie a modernizáciu podpornej infraštruktúry výskumu a vývoja a to najmä v oblasti informačných technológií. Jeho cieľom je skvalitňovanie vzdelávacieho procesu a zvýšenia schopnosti inštitúcií výskumu a vývoja efektívne spolupracovať s kvalitnými výskumnými inštitúciami v EU a v zahraničí, ako aj so subjektmi spoločenskej a hospodárskej praxe prostredníctvom transferu poznatkov a technológií.

Rámcové aktivity:

- Obnova výskumnej a vývojovej infraštruktúry a prístrojového vybavenia na vysokých školách, výskumných inštitúciách, výskumných centrách a ostatných organizáciách výskumu a vývoja
 - Podpora výskumnej infraštruktúry svetovej kvality v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti s dôrazom na významné interdisciplinárne projekty so zapojením viacerých vzdelávacích alebo výskumných inštitúcií a spoločné výskumné centrá so zapojením akademického a podnikateľského sektoru
 - Obnova, budovanie a udržateľný rozvoj IKT infraštruktúry výskumu a vývoja na pracoviskách výskumu a vývoja, vrátane podpory širokopásmových sietí medzi špičkovými pracoviskami výskumu a vývoja
-

Oprávnení žiadatelia:

Súkromný sektor:

- fyzické a právnické osoby podnikajúce podľa obchodného a živnostenského zákona (zákon č. 513/1991 Z. z. Obchodný zákonník, zákon č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní),
- profesijné organizácie, asociácie a komory (na základe osobitných zákonov).

Verejný sektor:

- Slovenská akadémia vied (vrátane technologických inkubátorov vysokých škôl a vedecko-technologických parkov pri SAV),
- Organizácie, resp. inštitúcie uskutočňujúce výskum a vývoj zriadené ústrednými orgánmi

štátnej správy,

- Vysoké školy (vrátane technologických inkubátorov vysokých škôl a vedecko-technologických parkov pri vysokých školách),
 - Regionálna a miestna štátna správa a samospráva,
 - Verejnoprávne ustanovizne a inštitúcie uskutočňujúce výskum a vývoj.
-

Priorita č. 2 – Podpora výskumu a vývoja

Ciele:

Modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja tak, aby prispieval k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov a tvorbe nových pracovných miest.

Popis:

Cieľ sa dosahuje prostredníctvom obnovy a budovania technickej infraštruktúry výskumu a vývoja, podpory sietí excelentných pracovísk, ktoré predstavujú piliere rozvoja regiónu a podporu nadregionálnej spolupráce a do prenosu výskumom a vývojom získaných poznatkov a technológií do praxe.

Opatrenia:

1. Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce
2. Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe

Opatrenie č. 1 si má cieľ integrovať výskumno-vývojový a technologicko-inovačný potenciál SR v súlade s prioritami rozvoja daného regiónu. Sústreďí sa na vytvorenie funkčných väzieb spolupráce medzi pracoviskami výskumu a vývoja, ktoré majú potenciál dosahovať špičkové výkony a nimi prispieť k riešeniu rozvojových otázok regiónu, v ktorom sa nachádzajú a pritom berúc do úvahy regionálne rozvojové stratégie, resp. regionálne inovačné stratégie. Podporuje budovanie sietí pracovísk výskumu a vývoja vo väzbe na rozvojové priority konkrétneho regiónu.

Rámcové aktivity:

- Podpora výmenných a spoločných výskumných programov slovenských výskumno-vývojových a vzdelávacích inštitúcií, ktoré budú mať medzinárodnú spoluprácu s kvalitnými zahraničnými inštitúciami výskumu a vývoja
- Podpora významných výskumných a vývojových projektov v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti
- Podpora spolupráce medzi regionálnymi štruktúrami a pracoviskami výskumu a vývoja, vrátane spolupráce medzi inštitúciami výskumu a vývoja a strednými školami
- Podpora medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a vývoja
- Podpora profesionálneho návratu slovenských vedeckých pracovníkov
- Podpora ľudských zdrojov najvyššej svetovej kvality v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti

V opatrení č. 2 sa identifikujú široké škály aktivít, ktoré povedú k podpore spoločných projektov s priemyslom a dopĺňané budú podporou vedecko-technologických parkov, technologických centier a inkubátorov. Cieľom je zvyšovanie miery spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou prostredníctvom prenosu poznatkov a technológií a tým prispievanie k zvyšovaniu hospodárskeho rastu regiónov a

celého Slovenska.

Rámcové aktivity:

- Zvyšovanie inovačnej kultúry v akademickej sfére prostredníctvom virtuálnych inkubátorov.
- Podpora aplikovaného výskumu a vývoja.
- Zvyšovanie kvality interného manažmentu prenosu technológií a poznatkov do praxe z prostredia akademickej sféry vrátane aktivít na odstraňovanie bariér medzi výskumom a vývojom na jednej strane a spoločnosťou a hospodárstvom na druhej strane.
- Zvýšenie miery využívania inštitútov duševného vlastníctva kvalitnými pracoviskami výskumu a vývoja v akademickej sfére.

Oprávnení žiadatelia:

V rámci cieľa Konvergencia financovaného prostredníctvom ERDF budú oprávnené územia na prijímanie pomoci regióny NUTS II, ktorých hrubý domáci produkt na obyvateľa v parite kúpnej sily (HDP/obyv. v PKS), vypočítaný na základe disponibilných údajov za tri posledné roky pred prijatím nariadenia, nedosiahne 75 % priemeru rozšírenej EÚ. V Slovenskej republike sa týka tento cieľ celého územia republiky s výnimkou Bratislavského kraja.

Súkromný sektor:

- fyzické a právnické osoby podnikajúce podľa obchodného a živnostenského zákona,
- profesijné organizácie, asociácie a komory,
- neziskové organizácie,
- inštitúcie výskumu a vývoja neziskového sektora,
- vysoké školy (vrátane technologických inkubátorov vysokých škôl a vedecko-technologických parkov pri vysokých školách),
- mimovládne organizácie (mimovládne organizácie definované v zákone č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov, zákone č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby, zákone č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene občianskeho zákonníka, zákone č. 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch, zákone č. 116/1985 Zb. o podmienkach činnosti organizácií s medzinárodným prvkom v ČSSR v znení neskorších predpisov, Občianskom zákonníku č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov, § 20f-20j o záujmových združeniach právnických osôb).

Verejný sektor:

- Slovenská akadémia vied (vrátane technologických inkubátorov vysokých škôl a vedecko-technologických parkov pri SAV),
- Organizácie, resp. inštitúcie uskutočňujúce výskum a vývoj zriadené ústrednými orgánmi štátnej správy,
- Vysoké školy (vrátane technologických inkubátorov vysokých škôl a vedecko-technologických parkov pri vysokých školách),
- Regionálna a miestna štátna správa a samospráva,
- Verejnoprávne ustanovizne a inštitúcie uskutočňujúce výskum a vývoj.

11.3. OP ZAMESTNANOSŤ A SOCIÁLNA INKLÚZIA

Názov operačného programu

ZAMESTNANIE A SOCIÁLNA INKLÚZIA

Špecifická priorita

Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie

Riadiaci orgán (názov, web)

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (<http://www.employment.gov.sk/>)

Sprostredkovateľské orgány (názov, web)

Sociálna implementačná agentúra (<http://www.sia.gov.sk/>)

Fond sociálneho rozvoja SR (<http://www.fsr.sk/>)

Príspevok ES

881 801 578 EUR

(v EUR, v bežných cenách)

	Štrukturálne fondy ESF (1)	Kohézny fond (2)	Celkom (3)=(1)+(2)
2007	125 277 179	0	125 277 179
2008	122 017 332	0	122 017 332
2009	117 563 168	0	117 563 168
2010	108 700 401	0	108 700 401
2011	116 902 730	0	116 902 730
2012	128 767 136	0	128 767 136
2013	162 573 632	0	162 573 632
Celkom 2007- 2013	881 801 578	0	881 801 578

	Prioritná os	Zdroje EÚ	SR verejné zdroje	Celkom
1	Podpora rastu zamestnanosti	567 422 200	100 133 330	667 555 530
2	Podpora sociálnej inklúzie	187 800 000	33 141 177	220 941 177
3	Podpora zamestnanosti, sociálnej inklúzie a bud. kapacít v BSK	17 801 578	3 141 455	20 943 033
4	Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy	81 734 600	14 423 753	96 158 353
5	Technická pomoc	27 043 200	4 772 330	31 815 530
	Spolu	881 801 578	155 612 045	1 037 413 623

Stručný obsah (vrátane oprávneného územia)

Cieľom operačného programu je rast zamestnanosti, sociálnej inklúzie (začleňovania) a budovanie kapacít. Vzhľadom na nízku flexibilitu a efektívnosť zamestnancov v rôznych oblastiach verejnej správy, ako aj potrebu skvalitniť tvorbu politík, budú v operačnom programe podporované aktivity smerujúce ku skvalitneniu ľudského kapitálu a aktivity orientované na kvalitnú tvorbu politík. Prostredníctvom zamerania svojich prioritných osí je operačný program previazaný s aktivitami Regionálneho operačného programu, OP Vzdelávanie, OP Výskum a vývoj a OP Zdravotníctvo, ako sa uvádza pri opise jednotlivých prioritných osí. Operačný program implementuje aktivity, ktorých prostredníctvom sú plnené úlohy v oblasti politiky zamestnanosti vyplývajúce z Národného programu reforiem. Prostredníctvom svojich dvoch prioritných osí koncentruje príspevky na dosiahnutie vysokej miery zamestnanosti, zníženie dlhodobej nezamestnanosti, vyrovňovanie sa s demografickými zmenami a v neposlednom rade na sociálnu inklúziu. Príspevky v uvedených oblastiach smerujú k naštartovaniu, resp. posilneniu procesov, ktoré zabezpečia konkurencieschopnosť Slovenskej republiky v európskom i globálnom rámci.

Globálny cieľ operačného programu priamo reaguje na päť základných kľúčových disparít definovaných v NSRR 2007 – 2013 v oblasti Ľudské zdroje a vzdelávanie, konkrétne – nízky podiel výdavkov na rozvoj ľudských zdrojov na HDP, vysoká miera nezamestnanosti, vysoký podiel rizikových skupín na celkovej nezamestnanosti a nízka miera zamestnanosti, nízka mobilita a flexibilita pracovnej sily, nedostatočná vzdelanostná úroveň marginalizovaných rómskych komún, relatívne vysoká miera rizika chudoby a sociálneho vylúčenia predovšetkým rizikových skupín s dôrazom na marginalizovanú rómsku komunitu.

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia definuje ciele, rámcové aktivity a príklady konkrétnych aktivít, ktoré budú spolufinancované zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu na území cieľov.

Globálny cieľ

Rast zamestnanosti, pokles nezamestnanosti, sociálna inklúzia a budovanie kapacít.

Priority

- 1 Podpora rastu zamestnanosti
- 2 Podpora sociálnej inklúzie
- 3 Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie v BSK
- 4 Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy
- 5 Technická pomoc

Jednotlivé priority

Priorita č. 1 – Podpora rastu zamestnanosti

Ciele:

Rast zamestnanosti

Popis:

Napĺňanie globálneho cieľa prioritnej osi sa uskutočňuje prostredníctvom dvoch opatrení:

- Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti
- Podpora tvorby a udržania pracovných miest prostredníctvom zvýšenia adaptability pracovníkov, podnikov a podpory podnikania

Opatrenia sú zamerané na riešenie významných problémov SR na trhu práce, a to najmä na nízku mieru zamestnanosti, vysokú mieru nezamestnanosti so zreteľom na dlhodobo nezamestnaných, mladých nezamestnaných a absolventov. V rámci prioritnej osi bude podporované úsilie pracovnej sily zamerané na uplatnenie sa na trhu práce.

Kľúčovou skupinou nástrojov na tvorbu nových pracovných miest a umiestnenie nezamestnaných osôb, resp. osôb, ktorým hrozí prepúšťanie z pracovného pomeru na voľné pracovné miesta budú nástroje APTP. Vo vzťahu k aktivácii uchádzačov o zamestnanie sa plánujú také opatrenia, ktoré by výrazne viacej motivovali umiestnenie nezamestnaných na trh práce a aktivizovali by snahu najmä dlhodobo nezamestnaných o integráciu na trh práce. Podporované tiež budú aj aktivity na zlepšenie mobility pracovnej sily a aktivity zamerané na zvyšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a to v súlade s príslušnými usmerneniami EÚ.

Vo vzťahu k tvorbe pracovných miest vo forme úhrady mzdových nákladov bude podpora realizovaná cez tri typy podporných schém: Schéma de – minimis v rámci integrovaných systémových projektov na podporu tvorby pracovných miest, schéma na čiastočnú úhradu mzdových nákladov sa bude uplatňovať blokovaná výnimka a globálny grant na úrovni vybraných vyšších územných celkov.

Na realizácii prioritnej osi participuje Riadiaci orgán (RO), Sociálna implementačná agentúra (SIA) a Fond sociálneho rozvoja (FSR).

Oprávnení žiadatelia:

Oprávneným miestom realizácie projektov je územie spadajúce pod cieľ Konvergencia. V prípade SR ide na úrovni NUTS III o sedem krajov – Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický.

Súkromný sektor:

- Slovenská obchodná a priemyselná komora (SOPK),
- Regionálne poradenské a informačné centrá (RPIC),
- Podnikateľské informačné centrá (BIC),
- Odborové zväzy,
- Fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie v zmysle obchodného alebo živnostenského zákonníka, registrované na území SR.
- zamestnávateľia,
- neštátni poskytovatelia služieb zamestnanosti,
- uchádzači o zamestnanie (UoZ),
- SZČO,
- malé podniky.

Verejný sektor:

- Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny,
- Fond sociálneho rozvoja,

- Sociálna implementačná agentúra,
- tretie subjekty (projekty šité na mieru),
- iné subjekty (tieto ešte neboli presne stanovené).

Priorita č. 2 - Podpora sociálnej inklúzie

Ciele:

Rast sociálnej inklúzie

Popis:

Napĺňanie globálneho cieľa prioritnej osi sa uskutočňuje prostredníctvom týchto opatrení:

- Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity
- Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity
- Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života

V rámci prioritnej osi budú podporované všetky ľudské zdroje ohrozené vylúčením, ktoré sa nachádzajú na a mimo trhu práce (t.j. pre nezamestnané a zamestnané osoby ohrozené vylúčením z trhu práce), ako aj na podniky a subjekty, ktoré vytvárajú pracovné miesta týmto osobám, ako aj ľudské zdroje vykonávajúce aktivity a opatrenia pre cieľové skupiny. Prioritná os je zameraná na riešenie sociálnej exklúzie prostredníctvom tvorby pracovných miest, zvyšovanie udržateľnosti existujúcich pracovných miest a zvyšovanie dostupnosti služieb starostlivosti pre osoby ohrozené sociálnym vylúčením alebo vylúčené.

Tvorba nových pracovných miest sa zabezpečí najmä prostredníctvom nástrojov zameraných na osoby ohrozené sociálnym vylúčením. Zvyšovanie udržateľnosti existujúcich pracovných miest bude riešená prostredníctvom podpory investícií do rozvoja ľudských zdrojov zamestnancov podnikov ohrozených hromadným prepúšťaním, rozvoja ich odborných znalostí, kvalifikácie a kompetencie ako aj pre zamestnávateľov. Osobitná pozornosť bude venovaná starším zamestnancom a zamestnancom s nízkym vzdelaním.

Veľmi dôležité sú sprievodné opatrenia zamerané na zvyšovanie dostupnosti a efektivity služieb starostlivosti pre osoby ohrozené sociálnym vylúčením alebo vylúčené osoby podporujúce ich zamestnateľnosť.

Jednotlivé opatrenia majú nasledovné ciele:

- Zvyšovanie sociálnej inklúzie - utvárať podmienky na zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzických osôb a ich rodín viesť samostatný život, podporovať ich integráciu do spoločnosti a predchádzať sociálnemu vylúčeniu fyzických osôb a rodín najmä prostredníctvom sociálnych služieb a opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately.
- Zvyšovanie možností prístupu na trh práce pre všetky skupiny obyvateľstva.

Na realizácii prioritnej osi bude participovať Fond sociálneho rozvoja.

Oprávnení žiadatelia:

Oprávneným miestom realizácie projektov je územie spadajúce pod cieľ Konvergencia. V prípade SR ide na úrovni NUTS III o sedem krajov – Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický.

Súkromný sektor:

- neštátni poskytovatelia služieb zamestnanosti,
- súkromné vzdelávacie inštitúcie,
- profesijné organizácie a asociácie,
- zamestnávateľia,
- neziskové organizácie zriadené zo zákona,
- súkromné vysoké školy a výskumné inštitúcie,
- neštátne subjekty poskytujúce sociálne služby a vykonávajúce opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a neštátne subjekty poskytujúce zdravotnícke služby,
- súkromní poskytovatelia služieb,
- neverejní poskytovatelia služieb,
- nadácie,
- neziskové organizácie,
- neinvestičné fondy,
- občianske združenia,
- sociálne podniky,
- červený kríž,
- SOPK,
- RPIC, BIC,
- sociálne podniky,
- cirkevné a charitatívne organizácie.

Verejný sektor

Priorita č. 4 - Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy

Ciele:

Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov verejnej správy a mimovládnych organizácií

Popis:

Napĺňanie globálneho cieľa prioritnej osi sa uskutočňuje prostredníctvom týchto opatrení:

- Zlepšenie kvality služieb poskytovaných verejnou správou a neziskovými organizáciami
- Zavedenie systémov riadenia kvality vo verejnej správe a pre MVO v oblasti politiky zamestnanosti a sociálnej politiky

Prioritná os je zameraná na postupné zlepšovanie kvality poskytovaných verejných služieb a zároveň aj na ich postupné zlepšovanie na základe procesného riadenia organizácie. V rámci prioritnej osi budú podporované organizácie poskytujúce verejné služby, alebo služby, ktoré majú verejný (neziskový) charakter.

Základným cieľom je zvyšovanie dostupnosti verejných služieb s orientáciou na klienta pri použití informačných a komunikačných technológií. V rámci tejto prioritnej osi dochádza k investíciám do rozvoja ľudských zdrojov.

V rámci tejto prioritnej osi bude podporované riadenie a rozvoj ľudských zdrojov vo

verejnej správe a na strane poskytovateľov služieb verejného charakteru. Ide najmä o poskytovanie primeraného vzdelávania, rozvoj partnerstiev, výmena a šírenie informácií, zavedenie nástrojov na tvorbu politík, stratégií a strategického plánovania a zavedenie systémov riadenia kvality vo verejnej správe (nielen formálne, ale aj obsahovo). Okrem uvedeného podpora bude poskytovaná aj na posilnenie sociálneho dialógu na všetkých úrovniach. Táto podpora bude mať formu národného projektu, pričom prijímateľom bude MPSVR SR.

oprávnení žiadatelia:

Súkromný sektor:

- Neziskové, mimovládne organizácie,
- Červený kríž,
- Slovenská obchodná a priemyselná komora (SOPK),
- Regionálne poradenské a informačné centrá (RPIC),
- Podnikateľské informačné centrá (BIC),
- Odborové zväzy,
- Fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie v zmysle obchodného alebo živnostenského zákonníka, registrované na území SR.

Verejný sektor:

Verejná správa

11.4. OP KONKURENCIESCHOPNOSŤ A HOSPODÁRSKY RAST

Názov operačného programu

KONKURENCIESCHOPNOSŤ A HOSPODÁRSKY RAST

Špecifická priorita

Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií.

Riadiaci orgán (názov, web)

Ministerstvo hospodárstva SR (<http://www.economy.gov.sk>)

Sprostredkovateľské orgány (názov, web)

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (<http://www.nadsme.sk/>)
 Slovenská energetická agentúra a jej regionálne pobočky (<http://www.sea.gov.sk/>) -
 Inovačná agentúra
 Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (<http://www.sario.sk/>)
 Slovenská agentúra cestovného ruchu (<http://www.sacr.sk/>)

Príspevok ES v EUR

772 000 000 EUR

(v EUR, v bežných cenách)

	Štrukturálne fondy ERDF (1)	Kohézny fond (2)	Celkom (3)=(1)+(2)
2007	109 797 927	0	109 797 927
2008	106 842 402	0	106 842 402
2009	102 818 877	0	102 818 877
2010	94 855 311	0	94 855 311
2011	102 138 834	0	102 138 834
2012	112 693 582	0	112 693 582
2013	142 853 067	0	142 853 067
Celkom 2007-2013	772 000 000	0	772 000 000

	Prioritná os	Zdroje EÚ	SR verejné zdroje	Celkom
1	Inovácie a rast konkurencieschopnosti	432 320 000	76 291 765	508 611 765
2	Energetika	168 836 400	29 794 659	198 631 059
3	Cestovný ruch	146 680 000	25 884 706	172 564 706
4	Technická pomoc	24 163 600	4 264 165	28 427 765
	Spolu	772 000 000	136 235 295	908 235 295

Stručný obsah (vrátane oprávneného územia)

Cieľom podpory v rámci OP KaHR je zachovať a ďalej rozvíjať konkurencieschopný a efektívne vyrábajúci potenciál priemyselnej výroby, energetiky, ako aj potenciál cestovného ruchu a ďalších vybraných služieb v podmienkach trvaloudržateľného rozvoja, a tak účinne prispievať k zvyšovaniu ekonomickej výkonnosti Slovenska ako celku a znižovaniu disparít ekonomickej výkonnosti v regiónoch SR (na úrovni NUTS 2). Pozornosť je venovaná podpore aktivít s pozitívnym dopadom na zamestnanosť a inovačný rozvoj.

Globálnym cieľom tohto operačného programu je zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti. Prioritné osi operačného programu sa dopĺňajú s niektorými oblasťami podporovanými v rámci programov Regionálny operačný program, Výskum a vývoj, Zamestnanosť a sociálna inklúzia a Vzdelávanie. Operačný program predstavuje jeden z hlavných realizačných nástrojov na dosiahnutie priorít Národného programu reforiem v oblasti inovácií a priamo prispieva aj k uskutočneniu jeho priorít v oblasti podnikateľského prostredia.

Oprávnené územie

Všetky regióny Slovenskej republiky (nomenklatúrne územné jednotky NUTS 2) s výnimkou Bratislavského kraja.

Globálny cieľ

„Zabezpečenie trvaloudržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti“.

Výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a zamestnanosť a slovenskej ekonomiky pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja.

Hlavným cieľom programu je:

- zachovať a ďalej rozvíjať konkurencieschopný a efektívne vyrábajúci potenciál priemyselnej výroby, energetiky, ako aj potenciál cestovného ruchu a vybraných služieb v podmienkach trvalo udržateľného rozvoja,
- účinne prispievať k zvyšovaniu ekonomickej výkonnosti Slovenska ako celku a znižovaniu disparít ekonomickej výkonnosti v regiónoch SR na úrovni NUTS 2.

Priority

1. Inovácie a rast konkurencieschopnosti
2. Energetika
3. Cestovný ruch
4. Technická pomoc

Jednotlivé priority

Priorita č. 1 – Inovácie a rast konkurencieschopnosti

Ciele:

- zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti podnikovej sféry prostredníctvom podpory inovácií a zamestnanosti,
- uplatnenie inovatívnych a vyspelých technológií v podnikateľskej sfére,
- zníženie energetickej náročnosti, zníženie ekologických dopadov a zvýšenie

- efektívnosti výroby,
- zlepšenie podmienok a atraktívnosti regiónov pre rozvoj podnikania,
 - posilnenie inovačného potenciálu v regiónoch,
 - zvýšenie konkurenčnej schopnosti sektora vo vnútri ekonomiky a v európskom priestore,

Popis:

Priorita sa orientuje na podporu aktivít, ktorými sa zabezpečí trvaloudržiateľný rast, zvýšenie konkurenčnej schopnosti, rast pridanej hodnoty a zamestnanosti v priemysle a v službách.

Opatrenia sú zamerané na hospodársky rast a zamestnanosť, a to zvyšovaním konkurencieschopnosti predovšetkým malých a stredných podnikateľov prostredníctvom inovácií s cieľom v dlhodobom časovom horizonte udržať a zvyšovať zamestnanosť.

Opatrenia:

- Inovácie a technologické transfery
- Podpora spoločných služieb pre podnikateľov
- Podpora inovačných aktivít v podnikoch

Pomoc z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej ERDF) bude poskytnutá činnostiam v nasledovných oblastiach:

- **v priemysle a v službách** - na technologický rozvoj, inovácie a podnikanie, t.j. posilňovanie technologického rozvoja zameraného najmä na zvýšenie efektivity využitia materiálov a energií, vrátane infraštruktúry, pomoc na výskum a technologický rozvoj, aplikovaný výskum, vývoj a inovácie, na transfer technológií, vybudovanie kvalitnejšieho spojenia medzi podnikateľmi, univerzitami a subjektmi výskumu a vývoja, rozvoj podnikateľských sietí a zoskupení, poskytovanie podnikateľských služieb a inovácií, vytváranie hnedých parkov, na podporu udržateľných modelov výroby prostredníctvom zavádzania systémov kvality a systémov environmentálneho manažmentu, noriem, ochrany duševného vlastníctva, vrátane investícií do vzdelávania pracovníkov; podporu prezentácie podnikov.
- **pre zvyšovanie zamestnanosti a tvorbu pracovných miest v regiónoch** sa pre aktivity prispievajúce k rastu konkurencieschopnosti priemyslu a služieb financovaných z ERDF uvažuje aj s využitím komplementárnych zdrojov z ESF podľa čl. 34 Nariadenia (ES) č. 1083/2006. Podpora z ESF bude určená pre motiváciu podnikateľov a pre zníženie počiatočných nákladov firiem, predovšetkým pre začínajúcich podnikateľov, živnostníkov ako aj podnikateľov, ktorých činnosť bude zameraná na inovatívne podnikanie. Oprávnenými výdavkami bude preplatenie časti mzdových nákladov počas troch rokov od založenia firmy, živnosti alebo realizácie inovatívneho podnikania.

Jednotlivé opatrenia budú podporované kombinovanou formou financovania.

Oprávnení žiadatelia:

Žiadateľ	Sprostredkovateľský orgán	Opatrenie
Subjekty súkromného sektora	SACR	cestovný ruch
Subjekty súkromného sektora	SEA	energetická efektívnosť
Subjekty súkromného sektora	SEA	kvalita, certifikácia, výskum, vývoj
Subjekty súkromného sektora	NADSME, SARIO	technológie, výstavy, výrobné haly
Subjekty verejného sektora	SEA	priemyselné parky, inovačné centrá,

Súkromný sektor - fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie v zmysle Obchodného zákonníka alebo Živnostenského zákona, registrované na území SR.

Verejný sektor - VÚC založený v zmysle zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov, obec založená v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a ich vzájomné združenia, rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené mestami a obcami zabezpečujúce rozvoj priemyslu a vybraných služieb.

Národných a individuálnych projektov budú definovaní oprávnení prijímatelia pomoci jednotlivo v každom schválenom projekte.

Pomoc je možné poskytnúť aj **neziskovým organizáciám**, autorizovaným a notifikovaným právnickým a fyzickým osobám v súlade so Zákonom č. 264/1999 Z.z. O technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody v znení neskorších predpisov a so Zákonom č. 90/1998 Z. z. o stavebných výrobkoch, ktoré sú nezávislé od formy alebo spôsobu ich financovania, ktorých hlavným cieľom je realizácia výskumu a vývoja a rozšírenie ich výsledkov formou výučby, publikovania alebo technologického transferu.

Priorita č. 2 - Energetika

Ciele:

- zvyšovanie energetickej efektívnosti pri výrobe, prenose a spotrebe energie
- znižovanie energetickej náročnosti priemyselnej výroby, spotreby primárnych energetických zdrojov
- zvýšenie podielu využitia druhotných a obnoviteľných surovín v priemyselnej výrobe a obnoviteľných zdrojov energie,

Popis:

V energetike sa budú aktivity zameriavať na využitie progresívnych technológií a zariadení za účelom vyššej účinnosti využitia primárnych energetických zdrojov s minimalizovaním dopadov na životné prostredie, na znižovanie energetickej náročnosti a využitie obnoviteľných zdrojov, využívaním progresívnych úsporných technológií na zásobovanie energiou a zariadení s vyššou účinnosťou využitia energie, celkovo zamerané na znižovanie energetickej náročnosti výroby a spotreby;

Opatrenia:

- Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike
- Budovanie a modernizácia verejného osvetlenia pre mestá a obce a poskytovanie poradenstva v oblasti energetiky

Podpora bude smerovaná najmä na projekty zabezpečujúce zlepšenie tepelno-technických charakteristík budov, vybavenia zariadení meracími a regulačnými systémami.

Podporované budú aj projekty na využívanie nových technologických zariadení na výrobu elektrickej energie a tepla, projekty na využívanie odpadového tepla z výroby elektrickej energie pri súčasnom zlepšení environmentálnych aspektov sektoru priemyslu ako aj projekty na zníženie strát modernizáciou zariadení slúžiacich k rozvodu energetických médií. Pozornosť bude venovaná i podpore projektov využívajúcich obnoviteľné zdroje energie, najmä biomasu, geotermálnu energiu, budovaniu malých vodných elektrární a energetického využitia komunálneho odpadu.

Podporované budú tiež mestá a obce pri zlepšení technického stavu verejného osvetlenia. Investície prispievajú k odstráneniu identifikovaných nedostatkov pre bezpečné a bezporuchové osvetlenie miest a obcí a zvýšeniu energetických úspor prevádzkou moderného osvetlenia.

Oprávnení žiadatelia:

- súkromný sektor.
- obec založená v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (obec a mesto) pre budovanie a modernizáciu verejného osvetlenia je prijímateľom pomoci:
- Slovenská energetická agentúra v oblasti poskytovania informovanosti a poradenstva pre efektívne používanie energií a využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

12. MEDZINÁRODNÉ PRÍKLADY DOBRÝCH PRAKTÍK PRE ROZVOJ PRIEMYSLU

12.1. DÁNSKY PRIEMYSELNÝ PHD PROGRAM

Priemyselný PhD. program bol vytvorený v 70 rokoch minulého storočia Dánskym ministerstvom pre vedu, technológiu a inovácie a jeho cieľom bolo podporiť obsadzovanie pracovných miest v obchodnom sektore študentmi ašpirujúcimi na titul PhD. (budúcimi doktorandmi) a tým upevniť vzťah medzi priemyslom a vedou.

1.1. Zámery

Priemyselný PhD. program uľahčuje študentom, ktorý dosiahli magisterský (5 ročný) stupeň štúdia, ašpiráciu na 3- ročné doktorandské PhD. štúdium, kde študent pracuje na špecifickom výskumne orientovanom projekte a zároveň je zamestnaný v komerčnom podniku. Takýmto spôsobom priemyselný PhD. študent spája svet obchodu zameraný na prostriedky a ciele s hĺbkovými vedeckými metódami na medzinárodnej úrovni. Zamestnávajúci podnik musí mať sídlo v Dánsku, ale na národnosť študenta alebo univerzity zapojenej do programu nie sú v tomto ohľade kladené žiadne špecifické požiadavky.

Cieľom priemyselného PhD. programu je v prvom rade vzdelávať výskumníkov na najvyššej úrovni s prihliadaním na obchodné aspekty vedy a výskumu. Ďalej sa program snaží promovať rast vo svete dánskeho obchodu prostredníctvom užšej spolupráce medzi podnikmi a univerzitami. V neposlednom rade sa program tiež usiluje rozvíjať a posilňovať personálnu sieť medzi podnikmi a doktorandmi v Dánsku a celom zvyšku sveta.

1.2. Hlavné aktivity

Vlastníkom študentovho projektu je podnik a projekt vychádza z problému, ktorý potrebuje podnik riešiť. Budúci doktorand je zamestnaný v podniku a pracuje na plný úväzok na vývoji projektu, ale svoj čas delí rovnomerne medzi podnik a univerzitu. Podnik má právo vybrať si univerzitu, s ktorou chce spolupracovať a univerzita má všetky práva duševného vlastníctva k projektu.

Univerzity sú zodpovedné za priemyselné PhD. vzdelávanie, ktoré má mať aspoň sčasti charakter tradičného PhD. štúdia. Univerzity teda musia udeliť študentovi v súvislosti s navrhnutým projektom akademický súhlas, sú zodpovedné za vedenie projektu a štúdia, a budú zodpovedné za konečné hodnotenie zavŕšeného PhD. projektu.

Študenti priemyselného PhD. programu sú pod dohľadom minimálne dvoch supervízorov, z ktorých jeden je z univerzity a druhý z podniku. Povinné obchodné štúdium je súčasťou programu a slúži na prípravu študenta na spísanie záverečného obchodného hlásenia, ktoré prezentuje projekt z komerčného hľadiska.

Prihlášky môžu byť podávané v súlade so 4- ročnými uzávierkami, a skúšobná doba je približne 6 týždňov. Každoročne býva schválených približne 120 projektov.

1.3. Financovanie

Výdavky podniku, univerzitné poplatky a cena za dohľad tretej strany, sú rovnomerne rozdelené medzi hostujúci podnik a Dánsku agentúru pre Výskum, Technológiu a Inovácie. Agentúra pritom budúcemu doktorandovi prepláca vyše 50 % výplaty a univerzitné poplatky. Za industriálne PhD. vzdelávanie a pomoc poskytnutú pri dohliadaní na projekt univerzita dostáva od 28 000€ do 40 000\$ - táto suma sa mení podľa finančnej náročnosti realizácie PhD. projektu- podľa toho, či sú projekty experimentálne alebo nie.

K finančnej podpore univerzitám a firmám, ktoré vyplácajú mzdy kandidátom na titul PhD. je pridaná zvlášť čiastka 10 000 € určená na financovanie kandidátovho dovzdelávania v oblasti obchodu rôznymi školeniami a konferenciami. V prípade, že si študent želá skompletizovať svoje univerzitné štúdium stážou v zahraničí v rozsahu minimálne 2 mesiace, výdavky súvisiace s ubytovaním a stravovaním ako aj univerzitné poplatky a cesty mu môžu byť taktiež uhradené.

1.4. Výsledky

Za minulé roky, bolo do programu zaradených okolo 1500 študentov. Viac ako 90 % podnikov, univerzít a študentov bolo pritom s programom spokojných. V roku 2006 investoval verejný sektor približne 9 miliónov € do asi 90 Priemyselných PhD. projektov, ktoré boli vytvorené. To znamená, že výdavky spojené s doktorandmi priemyselného PhD., ktoré nepriamo odvádzajú občania predstavujú iba polovicu z čiastky, ktorá putuje na bežných kandidátov doktorandského štúdia.

Štatistiky zamestnanosti doktorandov Priemyselného PhD. programu môžu byť zosumarizované nasledovne:

- Miera zamestnanosti týchto študentov je 96 %, z ktorých 80 % pracuje v súkromných podnikoch
- 66 % z kandidátov na Priemyselný PhD. titul aj naďalej pracuje v oblasti výskumu

Zdroj : http://www.innovating-regions.org/schemes/scheme.cfm?publication_id=4785

12.2. CREALSYS INCUBATOR (RHÔNE- ALPES, FRANCÚZSKO)

CREALSYS je verejný inkubátor, ktorý podporuje iniciátorov podnikateľských projektov v počiatočnej fáze a poskytuje prostriedky a služby podnikom počas ich obchodno-rozvojového procesu.

2.1. Zámery

Program CREALSYS Incubator bol vytvorený na základe politiky zameranej na rozvoj inovácií a technologického transferu, a to od výskumných laboratórií až po komerčné aplikácie v kraji Rhône- Alpes. CREALSYS sa zameriava hlavne na projekty orientované na výskum v zdravotníctve, informačné a komunikačné technológie, chemický priemysel, inžinierske technológie (ako napríklad mechanika alebo cleantech technológie), humanitné a sociálne vedy, a služby. Cieľom CREALSYS je zvýšiť počet podnikov, ktoré by komercializovali výsledky svojej vedeckej činnosti a taktiež zvýšiť počet začínajúcich podnikov, ktoré vychádzajú z centier vyššieho vzdelávania a výskumu.

CREALSYS úzko spolupracuje s vyššími vzdelávacími štruktúrami (univerzity a vysoké školy), výskumnými centrami, inžinierskymi a obchodnými školami a viacerými existujúcimi inštitútmi univerzít a vedeckých centier špecializovanými na technologický transfer v regióne. Cez svoju širokú partnerskú sieť môže CREALSYS poskytnúť majiteľom projektov prístup k finančnej podpore, odbornej znalosti, tréningu a pod. CREALSYS sa bežne podieľa na rôznych programoch vytvorených za pomoci regionálneho financovania s cieľom uviesť na trh výsledky výskumu laboratórií pôsobiach v regióne.

2.2. Hlavné aktivity

Ústrednou aktivitou CREALSYS je zisťovanie a vyhodnocovanie (v spolupráci s verejnými laboratóriami) podnikateľských projektov vytvorených študentmi, vedcami a učiteľmi pôsobiach na vysokých školách a vo výskumných zariadeniach. CREALSYS Incubator tiež napomáha novovzniknutým podnikom, ktoré spolupracovali (a často stále spolupracujú) s verejnými výskumnými centrami, v otázkach vedenia a logistiky. Ďalšou z činností CREALSYS je tiež výpomoc vedcom pri transformovaní výsledkov ich bádateľskej činnosti na obchod.

CREALSYS vedie a zaúča podnikateľov v rozvoji svojich obchodných projektov, najmä v organizačných, právnych, priemyselných a komerčných oblastiach, ale napomáha aj pri prijímaní a zostavovaní manažérskeho tímu. Obdobne informuje priemyselných manažérov, investorov a vedcov o prichádzajúcich príležitostiach a odkazuje ich na relevantné projekty.

CREALSYS má dva druhy komisií; exekutívnu, ktorá rozhoduje o strategických veciach a projektoch, hlavne o tom kedy a ako poskytnúť pomoc, a operačnú komisiu, ktorá asistuje projektu pri jeho chode a poskytuje podnikateľom prístup k financovaniu a inžinierskemu poradenstvu. Komisie tvoria investori, hlavní predstavitelia projektov, vedci a priemyselníci. CREALSYS má tiež členské organizácie, ktorými sú hlavne univerzity, výskumné centrá a vysoké školy.

V súčasnosti, CREALSYs vypomáha aj pri technickom vybavovaní kancelárií pre nové podniky v šiestich kancelárskych budovách na dvoch miestach. Navyše miesto je tiež k dispozícii v rôznych výskumných centrách, univerzitách a úradných kanceláriách, ktoré s CREALSYs spolupracujú.

2.3. Financovanie

CREALSYs je financovaný iba z verejných zdrojov a to francúzskou vládou, krajom Rhône-Alpes a Lyonskou metropolou (aj keď časť financií dostáva aj od niektorých priemyselných podnikov).

Podnikatelia s obchodným projektom môžu osobne dostať grant vo výške 7600 € v počiatočnej fáze. Táto čiastka môže byť za splnenia istých podmienok vyplácaná aj naďalej - každého pol roka. Ak projekt opustí počiatočnú fázu (napríklad vytvorením podniku), ale stále potrebuje finančné prostriedky na prežitie, CREALSYs poskytuje aj malé úvery, ak spoločnosť súhlasí, že vyplatené peniaze splatí budúcim podielom CREALSYs na zisku (ktorý predstavuje 1,5 % zisku v treťom až ôsmom roku života podniku). CREALSYs spravidla napomáha podnikom v období od 9 mesiacov do 2 rokov po ich vzniku. CREALSYs poskytuje tiež finančnú podporu externým poradenským službám pre vytvorenie obchodných príležitostí.

2.4. Výsledky

CREALSYs oslavoval 3. júla 2008 vytvorenie v poradí stého začínajúceho podniku, ktorý bol zapojený do programu, od roku 1999. Všetky z týchto 100 podnikov je dodnes činných.

V roku 2007, bolo komisiami CREALSYs vyselektovaných 20 projektov, ktoré mali dostať podporu a v rámci tohto procesu bolo vytvorených 14 podnikov („inkubačná doba“, po ktorú môže podnik profitovať z podpory CREALSYs môže zotrvať viac ako 18 mesiacov).

Zdroj : http://www.innovating-regions.org/schemes/scheme.cfm?publication_id=4851

12.3. LONDÝNSKA VÝZVA PODNIKATEĽOM- OBCHODNÁ SÚŤAŽ

Cieľom londýnskej výzvy podnikateľom (ďalej E-Challenge) je podporovať novú generáciu podnikateľov prostredníctvom výpomoci poskytnutej študentom a celému zboru University College London a London Business School pri uvádzaní ich nápadov na trh a tiež zasväcovaním do základných konceptov potrebných na vyjadrenie nového obchodného nápadu.

3.1. Zámery

Podnetom pre iniciovanie E-Challenge bolo nedostatočné pochopenie inovácií, technologického transferu a podnikania učiteľským zborom a študentmi na britských univerzitách. Zámerom teda bolo vzdelávať a viesť učiteľov a študentov University College London (UCL) k podnikateľskej činnosti, a takisto rozvíjať inovačné aktivity UCL v širšej spoločnosti.

E- Challenge bola spustená UCL v spolupráci s London Business School (LBS) po prvý krát v októbri 2002. Je to workshopový program a súťaž obchodných plánov, ktoré sú otvorené všetkým členom UCL a SBS a ktorých cieľom je ukázať účastníkom proces začínania nového obchodu a to poskytnutím pomoci im samým pri tejto činnosti. Projekt slúži na zbližovanie technologických (UCL) a obchodných (SBS) znalostí, pričom sa orientuje najmä na členov výskumných tímov a promovovaných študentov. Tiež sa ale sústreďuje na upevňovanie puta s externými prvkami-investormi a priemyslom.

3.2. Hlavné aktivity

E- challenge pozostáva z workshopového programu a dvojdielnej súťaže obchodných plánov, podporovanej programom workshopov určených fakulte a študentom, najmä tým z technologického a tiež obchodného prostredia s dôrazom na zbližovanie oboch polí.

Prvá časť súťaže zahŕňa vytvorenie neskôr realizovateľného zhrnutia obchodného plánu na konci prvého ročníka. Tieto budú posudzované a ocenené počas menšej udalosti. V druhej časti je potom požadovaný detailnejšie rozpracovaný obchodný plán, ktorý bude zhmotnený pre finále súťaže. Počas celého programu budú odovzdané peňažné ocenenia v celkovej hodnote 17 000 libier. Účastníci vstupujú do súťaže ako jednotlivci. Neskôr si budú vytvoriť vlastné tímy alebo budú do nejakých pridelení.

Porotcovia sú vyberaní z akademických a obchodných oblastí. Tímy budú posudzované podľa ich konceptu, prezentácie, analýzy a plánovania. Súťažný prvok v rámci výzvy je podporovaný aj z vedomostnej stránky- rôznymi dokumentmi, sériou workshopov a mentormi, ktorí sú prístupní každému kto sa do súťaže zapojí.

Ako časť výzvy, UCL a SBS usporadúvajú každoročne vitrínu „Meet the Spin-out“, aby poukázali na aktivity univerzít v oblasti technologického transferu, ktorý umožňuje externým investorom a celému priemyselnému odvetviu naučiť sa viac o nastupujúcich inovačných trendoch.

3.3. Financovanie

Program dostáva finančnú podporu od centra pre vedecké podnikanie (CSEL), ktorý je spoločným podnikom LBS a UCL, v druhom rade od Ledestone- IP, ktorí sú špecialistami na spin-out, a od komerčných sponzorov.

3.4. Výsledky

Vyššie 1500 účastníkov z UCL a tiež LBS sa zúčastnilo na workshopoch a odovzdalo vlastné myšlienky zhmotnené formou résumé, obchodných plánov alebo obidvomi spôsobmi. 150 nápadov bolo rozvinutých a zhotovených 75 plánov. Prostredníctvom vitrín bolo pritiahnutých vyššie 130 investorov, a ľudí z priemyselného odvetvia, ktorí sa prišli dozvedieť viac o inovačných aktivitách.

Zdroj : http://www.innovatingregions.org/schemes/scheme.cfm?publication_id=4791-

12.4. MALÁ SPOLOČNOSŤ RIEŠI SVETOVÉ PROBLÉMY

Ultrazvuková technológia umožňuje vyrábať kvalitnejší papier, redukovať náklady a poskytnúť riešenie na celosvetový problém s odpadovými vodami. Toto všetko sa stalo možným nielen v teoretickej rovine odkedy rastúca spoločnosť Ultra Sonus rozvinula 50 rokov starú technológiu, ktorá sa predtým používala iba na laboratórnej úrovni. Z veľkej časti bol tento rozvoj umožnený najmä vďaka použitiu počítačového programu COMSOL.

4.1. Úvod

Ultrazvuk spadá do oblasti vedy, ktorá sa zaoberá zvukovými vlnami v rozpätí od 20 kHz do 10 MHz. Ultra Sonus vyvinul ultrazvukovú technológiu založenú na „hlasných reproduktoroch“, ktoré šíria zvukové vlny cez kvapaliny obsahujúce plynové bubliny. Vlny spôsobujú rast a následné stiahnutie týchto bublín pričom je uvoľnená energia *generálny riaditeľ Måns Virding* zodpovedajúca 10.000 °C a tlaku 500 barov. Tento jav je známy pod pojmom kavitácia a nachádza využitie v dvoch aplikačných oblastiach: pri zdravotných vyšetreniach a echo sonarovej metóde, kedy sú zdutiny (plynové bubliny) nežiaduce, a tiež pri čistiacich procesoch a iných situáciách, kedy musia byť dutiny odstránené. Táto technológia môže byť takisto použitá pri čistení náradia.

Firma Ultra Sonus (názov v latinčine znamená ultrazvuk) sa v súčasnosti zameriava na ultrazvukovú kavitáciu. Za posledných 50 rokov sa uvažovalo nad využitím tejto technológie pri separácii vlákien, emulzii, dezinfekcii a pod. Problémom pri realizácii sú súčasné oscilátory (zdroje ultrazvukových vln), ktoré nie sú schopné vyprodukovať kavitáciu potrebnú pre dnešné priemyselné aplikácie.

4.2. Oblasť možného využitia

„Táto technológia je v princípe vhodná pre 100 aplikácií, z ktorej každá má svoj vlastný široký trh. Samozrejme sa však nemôžeme sústrediť na všetky a tak sme si vybrali aplikačné oblasti výroby papiera a čistenia odpadových vôd“, dopĺňa ďalej Måns Virding.

Výroba papiera je zaujímavou oblasťou pretože jej princíp je podobný všade na svete, a pretože existuje niekoľko veľkých papierových spoločností, ktoré môžu dopomôcť Ultra Sonusu preniknúť do niekoľkých trhov. Vždy existuje riziko, že sa vytvorí zhuk vlákien na drôtoch elektrického obvodu stroja na papier a pozorovaním sa zistilo, že ultrazvukové vlny môžu pomôcť tieto vlákna rozdeliť. Týmto spôsobom sa dá následne redukovať množstvo surovín použitých pri jeho výrobe. Jeden z najväčších výrobcov strojov na výrobu papiera, Voith Paper, spolupracuje s Ultra Sonus pri aplikácii tejto technológie.

Ďalšou kľúčovou oblasťou, kde môže byť užitočná ultrazvuková technológia je pri čistení odpadových vôd- priamo v čističkách. Aj v tejto oblasti sú používané metódy

takmer rovnaké na celom svete pričom finálny produkt je čistá voda a usadené nečistoty (20 až 30 % suchej usadeniny). Odpadové vody sú veľkým globálnym problémom a 10 ton usadenín ročne, ktoré stoja 50 miliárd švédskych korún, sú spracovávané iba v Nemecku. Riešením, ktoré je ale nemožné kvôli vysokému obsahu ťažkých kovov a iných jedovatých látok, by bolo znovu využívanie týchto usadenín v poľnohospodárstve. Preto veľká časť z nich končí na skládkach pričom toto riešenie sa stalo od roku 2005 ilegálnym v rámci celej Európskej Únie. Ultrazvuková technológia môže pomôcť pri nakladaní s týmto odpadom a výrazne znížiť množstvo nepoužiteľnej usadeniny z čističiek.

4.3. Tajomstvo úspechu

Predpokladom pre dosiahnutie potrebnej kavitácie s ultrazvukovou technológiou, čo sa v minulosti ešte nikdy nepodarilo, je absolútna kontrola nad tvarom, amplitúdou a frekvenciou zvukových vln. Pre zrealizovanie tohto cieľa je potrebný sofistikovaný výpočtový program a Ultra Sonus sa po dôkladnom preskúmaní softvérov dostupných na trhu rozhodol pre COMSOL Multiphysics.

„Rôzne potrebné výpočty som mohol určite urobiť aj pomocou iných programov“ hovorí Johan Söderberg, „ale v tom prípade by som si ich musel zadovážiť niekoľko, v celkovej hodnote 200 000 až 300 000 Švédskych korún (čo predstavuje okolo 20 000 až 30 000 USD), čo sa nedá porovnať s nízkou cenou COMSOLU. Ďalšou výhodou je, že takto pracujem iba s jedným programom pre všetky výpočty, a stačí mi teda, keď sa naučím pracovať iba s týmto programom. Zmeny v geometrii môžu byť urobené priamo v analyzujúcom softvéri a tak ušetrim zbytočné presúvanie z jedného programu do druhého.“

4.4. Pokračujúci rozvoj a budúcnosť

Oscilátor v produkte Ultra Sonus pozostáva z piezoelektrického prístroja s dobrou efektivitou a funkčnosťou v rámci frekvenčného rozsahu ultrazvuku. Ultrazvuk je generovaný keramickou súčiastkou, ktorá kmitá v prípade, že na ňu vplýva elektrický potenciál. Pre podanie náležitého výkonu musí byť celý proces chladený. Ak sú splnené všetky tieto požiadavky, môžu byť generované ultrazvukové vlny, ktoré vytvárajú silné kavitáčné polia, ktoré zo sebou následne prinášajú želané implózie.

„Keď sa na to pozerám s odstupom času, môžem povedať, že to bol práve výpočtový program, ktorý nám pomohol vypracovať sa z „garážového“ podniku na experta vo svojom obore,“ hovorí Måns Virding. „Predtým sme najskôr vyvinuli prototyp a potom skúmali, či bude použiteľný. Teraz môžeme hneď simulovať oscilátor a hodnotiť jeho funkčnosť. Inak povedané, preskočili sme 3 až 4 kroky vo vývojovom procese a spotrebovali oveľa menej prototypov ako predtým.“

Práca na rozvoji sa v spoločnosti stala veľmi dôležitou pretože práve vďaka nej sa spoločnosť teší záujmu zo strany gigantov na svetových trhoch. Dohoda o spolupráci bola spísaná s Voith Paper, jedným z najväčších svetových výrobcov strojov na výrobu papiera a Stora Enso, ktorý finančne prispievajú na rozvoj.

Zdroj : http://www.comsol.com/industry/htmlpaper/ultrasonus_ultra_sound/

